

Univerzita Karlova v Praze
Přírodovědecká fakulta
katedra sociální geografie a regionálního rozvoje

Jakub Růžička

**ANALÝZA FAKTORŮ PODMIŇUJÍCÍCH KRIMINALITU
VE MĚSTĚ LIBEREC**

**ANALYSIS OF FACTORS INFLUENCING THE CRIME
IN THE CITY OF LIBEREC**

Diplomová práce

Jablonec nad Nisou 2009

Vedoucí magisterské práce: RNDr. Jana Spilková, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracoval samostatně. Literatura a další zdroje, z nichž bylo čerpáno, jsou v práci řádně citovány.

V Jablonci nad Nisou dne 19. 8. 2009

Poděkování

Na tomto místě bych chtěl poděkovat svoji přítelkyni a rodině za podporu a zázemí při tvorbě diplomové práce. Dále bych rád poděkoval panu Nadporučíkovi Mgr. Šrámovi, panu Nadporučíkovi Teichmanovi, panu Nadporučíkovi Linkemu, panu Nadporučíkovi Bc. Pluhařovi, panu Nadporučíkovi Kolátorovi, panu Mgr. Raisnerovi a Ing. Franců za čas, který mi byli ochotní věnovat při rozhovorech. Posledním dvěma zmíněným bych také rád poděkoval za cenné rady a poskytnutou literaturu. Poděkovat bych chtěl i zástupcům kanceláře ředitele Okresního ředitelství Policie České republiky v Liberci, jmenovitě Bc. Valdmanovi za poskytnutá data a Bc. Borčovi za usnadnění osobních schůzek s představiteli policejních obvodů města Liberec. Velký dík patří také paní Ing. Scholzeové, která mi ochotně poskytla data z Českého statistického úřadu. Na závěr bych chtěl především poděkovat RNDr. Janě Spilkové, Ph.D. za vedení diplomové práce a mnohé cenné rady a připomínky.

Abstrakt: Tato práce se zabývá problematikou kriminality ve městském prostředí, konkrétně v Liberci. Před vlastním výzkumem jsou představeny základní přístupy ke studiu města a základní teorie kriminality. Dále jsou prodiskutovány výsledky dosažené v českých i zahraničních studiích, na jejichž základě je stanovena metodika výzkumu. Tu tvoří statistické analýzy dat ze zdrojů policie a Českého statistického úřadu, které jsou doplněny řízenými rozhovory s odborníky z řad policie, státní i městské, a Magistrátu města Liberec. Hlavním cílem práce je pokusit se určit, čím je kriminalita a její rozmístění ve městě ovlivněno a jak se jí dá předcházet. Nejprve jsou určeni nejčastější pachatelé a nejčastější trestné činy, které jsou potom dále hodnoceny. Prostřednictvím statistických analýz je zjišťován vliv charakteristik obyvatelstva a prostředí na míru a rozmístění obecné kriminality. Tyto charakteristiky jsou rozděleny do tří faktorů proměnných; socioekonomických podmínek obyvatel, podmínek bydlení a kvality bytového fondu. Stejně tak jsou rozděleny i analýzy. Jak již bylo zmíněno, dosažené výsledky jsou doplněny o řízené rozhovory. Práce dospívá k závěru, že kriminalita v Liberci je s výjimkou jednoho policejního obvodu závislá především na geografické poloze v rámci města a na funkci jednotlivých částí města. Nejproblematictějšími lokalitami jsou panelová sídliště a centrum města. Dalším výstupem je návrh prevence, který kromě uvedených zdrojů vychází také ze studie zpracované soukromou firmou pro Magistrát města Liberec.

Klíčová slova: obecná kriminalita, policejní obvody, socioekonomické podmínky obyvatel, podmínky bydlení, kvalita bytového fondu, prevence

Abstract: This thesis deals with crime in the urban environment, focusing on the city of Liberec. The basic approaches to urban studies and the basic theories of criminality are mentioned in the theoretical background. The results of various Czech and foreign studies dealing with the same topic are also mentioned. The methodological section contains the explanation of statistical analyses based on the data obtained from the Police and Czech statistical office and from guided interviews with members of the Police and the Municipality of Liberec. The main aim of the thesis is to define characteristics which influence crime and its location in the urban space, and to sketch out what the best crime prevention in the urban space could be. In the empirical part of the thesis firstly, the most frequent offenders and the most frequent types of crime are identified. Then, the influence of the residents' characteristics and the characteristics of urban environment on the crime rates are considered in the subsequent analyses. These analyses are grouped into three factors called the socioeconomic conditions of residents, the living conditions and the quality of flats. The results of the analyses are combined with the outcomes of guided interviews to form the final conclusions. The first one is that crime in Liberec is mainly (except for one police district) dependent on the geographic location of the city centre and the specific functions of the particular neighborhoods. The most problematic localities are the housing estates and the town centre. Finally, this thesis proposes a prevention strategy which is, apart from the mentioned sources, based on the study realized by a private company for the Municipality of Liberec.

Key words: common crime, police districts, socioeconomic conditions of residents, living conditions, quality of flats, prevention

Obsah

Obsah.....	6
Obsah.....	6
Seznam tabulek	8
Seznam grafů.....	8
Seznam obrázků	8
Seznam příloh.....	9
1. Úvod	11
1.1. Výběr tématu	11
1.2. Struktura a cíle práce	11
2. Teoretická východiska.....	13
2.1. Teoretické přístupy ke studiu města.....	13
2.1.1. Sociální ekologie	13
2.1.2. Neoklasická ekonomická land use teorie	15
2.1.3. Institucionální přístup.....	16
2.2. Teorie kriminality.....	17
2.2.1. Teorie sociální dezorganizace	17
2.2.2. Teorie každodenních aktivit (koncept běžné činnosti).....	18
2.2.3. Teorie struktury trestné činnosti.....	20
2.2.4. Teorie racionálního výběru	21
2.2.5. Crime hot spots.....	21
2.2.6. Epidemická teorie zločinnosti, teorie rozbitých oken a síla kontextu.....	22
3. Diskuse s literaturou.....	24
3.1. Případové studie kriminality v městském prostředí	24
3.1.1. Kriminalita v městském prostředí	24
3.1.2. Kriminalita v Pelhřimově a její vnímání obyvateli města.....	25
3.1.3. Strach ze znásilnění v Praze	26
3.2. Faktory ovlivňující kriminalitu	28
3.2.1. Vnímání kriminality - percepce a reprezentace.....	28
3.2.2. Socioekonomický status (chudoba).....	29
3.2.3. Etnická heterogenita.....	30
3.2.4. Rezidenční mobilita.....	31
3.2.5. Neúplné rodiny	31

3.2.6. Sociální status.....	32
3.2.7. Gender	32
3.2.8. Vzhled lokality – environmentální design	34
4. Metodika.....	36
4.1. Proměnné ovlivňující kriminalitu.....	36
4.1.1. Charakteristiky trestných činů a pachatelů.....	36
4.1.2. Charakteristiky prostředí a potenciálních cílových objektů kriminality	36
4.2. Vymezení vybraných trestných činů	38
4.3. Vymezení policejních obvodů ve městě Liberec	41
4.4. Statistické analýzy	44
4.5. Řízené rozhovory	44
4.6. Doplnění o studii zpracovanou pro Magistrát města Liberec	45
5. Případová studie Liberec	46
5.1. Obecná kriminalita a její vývoj	46
5.2. Pachatelé trestných činů	48
5.3. Nejčastější druhy trestné činnosti.....	50
5.4. Vztah mezi rozmístěním proměnných a rozmístěním kriminality	54
5.4.1. Socioekonomické podmínky obyvatel	54
5.4.3. Kvalita bytového fondu	66
5.5. Výsledky řízených rozhovorů	72
5.5.1. Policejní obvody.....	72
5.5.2. Okresní ředitelství policie České republiky v Liberci.....	79
5.5.3. Oddělení prevence Městské policie v Liberci	79
5.5.4. Odbor Strategie a územní koncepce Magistrátu města Liberec	81
5.5.5. Shrnutí řízených rozhovorů.....	82
5.6. Návrh koncepce prevence kriminality města Liberec na období 2009-2011	84
6. Závěr.....	87
7. Použité zdroje a literatura.....	92
7.1. Použitá literatura	92
7.2. Ostatní zdroje	95
8. Přílohy	97

Seznam tabulek

Tabulka 1: Stíhané a vyšetřované osoby v policejních obvodech Liberce za období 1997 – 2007	48
Tabulka 2: Souhrnný počet trestných činů v policejních obvodech Liberce v období 1997 – 2007	50
Tabulka 3: Lineární model vztahu mezi proměnnými socioekonomických podmínek obyvatel a počtem zjištěných trestných činů v policejních obvodech	61
Tabulka 4: Lineární model vztahu mezi proměnnými socioekonomických podmínek obyvatel a počtem zjištěných krádeží motorových vozidel dvoustopých a krádeží věcí z automobilů v policejních obvodech.....	61
Tabulka 5: Lineární model vztahu mezi proměnnými kvality bytového fondu a počtem zjištěných trestných činů v policejních obvodech	71
Tabulka 6: Lineární model vztahu mezi proměnnými kvality bytového fondu a počtem zjištěných krádeží motorových vozidel dvoustopých a krádeží věcí z automobilů v policejních obvodech.....	71

Seznam grafů

Graf 1: Vývoj obecné kriminality v policejních obvodech Liberce v období 1997 – 2007.....	47
Graf 2: Vývoj podílu recidivistů na celkovém počtu stíhaných osob v policejních obvodech Liberce v období 1997 –2007	49
Graf 3: Vývoj podílu osob pod vlivem alkoholu na celkovém počtu stíhaných osob v policejních obvodech Liberce v období 1997 – 2007	50
Graf 4: Složení majetkové trestné činnosti v policejních obvodech Liberce za období 1997 – 2007	51
Graf 5: Vývoj počtu krádeží prostých v policejních obvodech Liberce v období 1997 – 2007	52
Graf 6: Složení krádeží prostých v policejních obvodech Liberce za období 1997 – 2007.....	53

Seznam obrázků

Obrázek 1: Vymezení policejních obvodů	43
Obrázek 2: Hrubá míra obecné kriminality v policejních obvodech a shluky dle socioekonomických podmínek obyvatel	59

Obrázek 3: Hrubá míra souhrnného počtu krádeží motorových vozidel dvoustopých a krádeží věcí z automobilů v kombinaci se shluky dle socioekonomických podmínek obyvatel	60
Obrázek 4: Hrubá míra obecné kriminality v policejních obvodech a shluky dle podmínek bydlení	64
Obrázek 5: Hrubá míra souhrnného počtu krádeží motorových vozidel dvoustopých a krádeží věcí z automobilů v kombinaci se shluky dle podmínek bydlení.....	65
Obrázek 6: Hrubá míra obecné kriminality v policejních obvodech a shluky dle kvality bytového fondu	69
Obrázek 7: Hrubá míra souhrnného počtu krádeží motorových vozidel dvoustopých a krádeží věcí z automobilů v kombinaci se shluky dle kvality bytového fondu	70

Seznam příloh

Příloha 1: Výsledek faktorové analýzy – zátěže jednotlivých faktorů.....	97
Příloha 2: Složení krádeží prostých v policejních obvodech za období 1997 – 2007.....	98
Příloha 3: Počet bytových domácností a počet obyvatel v základních sídelních jednotkách...	99
Příloha 4: Dendrogram shluků dle socioekonomických podmínek obyvatel.....	101
Příloha 5: Zařazení základních sídelních jednotek do shluků dle socioekonomických podmínek obyvatel	103
Příloha 6: Charakteristika shluku 1 dle socioekonomických podmínek obyvatel.....	105
Příloha 7: Charakteristika shluku 2 dle socioekonomických podmínek obyvatel.....	107
Příloha 8: Charakteristika shluku 3 dle socioekonomických podmínek obyvatel.....	109
Příloha 9: Charakteristika shluku 4 dle socioekonomických podmínek obyvatel.....	110
Příloha 10: Charakteristika shluku 5 dle socioekonomických podmínek obyvatel.....	112
Příloha 11: Charakteristika shluku 6 dle socioekonomických podmínek obyvatel.....	114
Příloha 12: Charakteristika shluku 7 dle socioekonomických podmínek obyvatel.....	116
Příloha 13: Charakteristika shluku 8 dle socioekonomických podmínek obyvatel.....	117
Příloha 14: Charakteristika shluku 9 dle socioekonomických podmínek obyvatel.....	119
Příloha 15: Dendrogram shluků dle podmínek bydlení	122
Příloha 16: Zařazení základních sídelních jednotek do shluků dle podmínek bydlení	124
Příloha 17: Charakteristika shluku 1 dle podmínek bydlení	126
Příloha 18: Charakteristika shluku 2 dle podmínek bydlení	127
Příloha 19: Charakteristika shluku 3 dle podmínek bydlení	127
Příloha 20: Charakteristika shluku 4 dle podmínek bydlení	128

Příloha 21: Charakteristika shluku 5 dle podmínek bydlení	128
Příloha 22: Dendrogram shluků dle kvality bytového fondu	130
Příloha 23: Zařazení základních sídelních jednotek do shluků dle kvality bytového fondu..	132
Příloha 24: Charakteristika shluku 1 dle kvality bytového fondu	134
Příloha 25: Charakteristika shluku 2 dle kvality bytového fondu	134
Příloha 26: Charakteristika shluku 3 dle kvality bytového fondu	135
Příloha 27: Charakteristika shluku 4 dle kvality bytového fondu	135
Příloha 28: Charakteristika shluku 5 dle kvality bytového fondu	135
Příloha 29: Charakteristika shluku 6 dle kvality bytového fondu	135
Příloha 30: Charakteristika shluku 7 dle kvality bytového fondu	136
Příloha 31: Charakteristika shluku 8 dle kvality bytového fondu	136
Příloha 32: Charakteristika shluku 9 dle kvality bytového fondu	136

1. Úvod

1.1. Výběr tématu

Snad každý člověk se někdy setkal, alespoň zprostředkovaně, s nějakým typem trestné činnosti. Mnoha lidem se v takové souvislosti ihned vybaví trestné činy, které ohrožují hodnoty nejvyšší a to zdraví, případně dokonce lidský život. Nemělo by se ovšem zapomínat, že trestných činů je daleko více než jen těch násilných, dokonce co se týče jejich počtu, převažuje právě majetková trestná činnost. Mezi kriminální jednání patří mnoho dalších různorodých činů (např. výtržnictví, prostituce, ohrožování mravní výchovy, zanedbání výživy, dopravní nehody, hospodářská kriminalita). Konkrétní typy trestné činnosti (obecná kriminalita), kterými se bude zabývat tato práce budou stanoveny v metodice (kapitola 4.3.).

Mezi laickou veřejností i v okruzích vědeckých se určitě nabízí několik otázek. Co ovlivňuje nebo motivuje kriminální jednání? Jak se z “relativně normálního“ člověka může stát potenciální pachatel trestné činnosti? Jakým způsobem si vybírá svoje oběti, případně cíle trestné činnosti? Proč si vybírá některé lokality a některé časy? Odpovědi na tyto i další otázky pak lze stěží hledat jen v jedné vědní disciplíně. Bylo by možné shrnout všechnu odpovědnost na vědní obor kriminologie, ale podle mého názoru jsou i laické otázky uvedené výše tak různorodé, že vyžadují hlubokou analýzu specializovaných odborníků. Právě proto by se kriminalitou z různých úhlů pohledu měli kromě kriminologů zabývat psychologové, sociologové, demografové a také geografové. Nelze totiž opomenout prostor a čas jako prostředí, ve kterém se trestné činy odehrávají. Naopak je třeba hledat časoprostorové vzorce trestných činů a nabídnout tak další pohled kriminologům i urbanistům, kteří pak mohou teoretické poznatky prakticky využít při realizaci prevence kriminality.

1.2. Struktura a cíle práce

Tato diplomová práce se nejprve věnuje teoretickým přístupům ke studiu kriminality a vztahu kriminality s prostředím. Dále jsou potom na základě dostupné literatury diskutovány faktory, které kriminalitu ovlivňují. Vlastní výzkumnou část práce tvoří statistické analýzy dat ze zdrojů Okresního ředitelství policie České republiky Liberec doplněné o řízené rozhovory a výsledky studie Návrh koncepce prevence kriminality města Liberec na období 2009 – 2011 (AUGUR Consulting s.r.o 2008) zpracované pro Magistrát města Liberec.

Podobné práce na téma kriminality a jejího vztahu k městskému prostředí již vznikly na různých úrovních a v různých zemích. Nelze proto tvrdit, že se jedná o nové a neprozkoumané téma. V našich podmínkách, tedy v České republice, se problematikou kriminality nezabývá příliš mnoho geografů. Výjimkou jsou hlavně práce mých kolegů, studentů, kteří si podobná témata zvolili jako své bakalářské práce. Cílem následujících stran je tedy především nabídnout geografický pohled na kriminalitu a její prevenci ve městě na příkladu města Liberec. Celou práci budou provázet čtyři základní skupiny výzkumných otázek a na ně navazující hypotézy.

Jaké trestné činy se vyskytují ve městě nejčastěji a proč?

H1 Nejčastější trestnou činností jsou krádeže (pravděpodobně automobilů). Krádeže páchají lidé kvůli nedostatku finančních prostředků.

Čím je trestná činnost a příležitost k jejímu páchání ovlivněna?

H2 Předpokládáme vliv socioekonomických podmínek obyvatel, podmínek bydlení a kvality bytového fondu na míru obecné kriminality. Vyšší počet trestných činů lze očekávat ve staré zástavbě se špatnou kvalitou bytového fondu a na sídlištích. Socioekonomické podmínky mají také vliv na druh páchané trestné činnosti.

Je většina trestných činů nějak specificky prostorově lokalizována? Je většina trestných činů páchána nějakou specifickou skupinou obyvatel?

H3 Nejvíce trestné činnosti se bude vyskytovat v místech největší koncentrace obyvatel, tedy v centru, případně na sídlištích. Lze nalézt rozdíl mezi druhy trestných činů páchaných v jednotlivých funkčních zónách města.

H4 Největší část trestné činnosti páchají recidivisté. Obecně jsou pachateli trestných činů častěji muži než ženy.

Jaká je vhodná prevence? Může se do prevence kriminality zapojit geografie? Jak?

H5 Úpravy vzhledu městského prostředí snižují příležitosti k páchání trestné činnosti.

2. Teoretická východiska

2.1. Teoretické přístupy ke studiu města

Před vlastním studiem kriminality ve městě je pravděpodobně na místě nejprve zmínit základní teoretické přístupy ke studiu města obecně (sociální ekologie, neoklasická land use teorie a institucionální přístup), neboť lze očekávat, že struktura města hraje v rozmístění kriminality a její míře určitě významnou roli. Pro zestručnění nebude diskutován městský způsob života, o kterém má každý představu a město je v současné době podle mého názoru chápáno jako jakási přirozená jednotka.

2.1.1. Sociální ekologie

Sociálně-ekologické přístupy ke studiu vnitřní struktury města vychází z Chicagské školy, konkrétně z disciplíny zvané Ekologie člověka. Město je podle tohoto přístupu chápáno jako uzavřený organismus, jehož vnitřní život se řídí principy vycházejícími ze sociálního darwinismu. Podle Darwinovy teorie (Darwin 1874) je vývoj přirozeným důsledkem výběru mezi druhy, ke kterému dochází při boji o přežití. Použijeme-li tuto teorii v případě společnosti (město jako jednotka, ve které se společnost formuje), tak je na společenské struktury pohlíženo jako na výsledek působení evolučního mechanismu. Prostřednictvím koncentrace a segregace některých skupin obyvatelstva jsou vytvářeny přirozené oblasti, přičemž rozdíly mezi majetnějším a chudším obyvatelstvem nebo mezi jednotlivými oblastmi města lze vysvětlit jako přirozený a nevyhnutelný důsledek evoluce (Sýkora 1993).

Teoretická poloha Chicagské školy byla nastíněna Robertem Parkem (1936, cit. v Sýkora 1993), který specifikoval, že společnost je organizována na dvou úrovních; biotické a kulturní. Právě na biotické úrovni se uplatňují evoluční principy soutěže, nadřazenosti a invaze (sukcese). Výchozím předpokladem bylo, že ekologický systém vždy směřuje k rovnováze. Její narušení vede k pohybům směřujícím k nastolení nové úrovně rovnováhy. Při procesu přizpůsobování se nové situaci dochází k stále větší diferenciaci funkcí. Ekologický systém se tak vyvíjí od jednoduchých ke komplexnějším formám vnitřní organizace. Soutěživá spolupráce (dělbá práce), při níž dochází k "boji" o prostor formou invaze progresivnějších prvků nebo funkcí následovanou sukcesí, vede k rozmístění funkcí do míst jejich přirozené lokalizace. Produktem ekologických procesů působících na biotické

úrovni jsou přirozené oblasti. Kulturní úroveň představuje nadstavbu spočívající na biotické úrovni.

Přestože bylo přijímáno, že kulturní nadstavba může ovlivňovat a omezovat ekologické principy, na výslednou prostorovou strukturu města bylo nahlíženo jako na důsledek evolučních procesů zakotvených v úrovni biotické. Sledování biotické úrovně života společnosti tak představovalo klíč k poznání procesů formujících strukturu reality městského prostředí.

Sociální darwinismus Chicagské školy byl však značně kritizován za svůj naturalistický přístup k lidské společnosti, zejména za rozdělování společnosti na biotickou a kulturní úroveň a následné opomíjení vlivu procesů probíhajících na úrovni kulturní. Nový teoretický základ ekologie člověka se pokusil vybudovat Hawley (1950, cit. v Sýkora 1993). Na rozvoj lidské komunity bylo nahlíženo jako na neustálé přizpůsobování se populace změnám vnějšího prostředí (Sýkora 1993). Analýza tohoto procesu spočívala ve studiu obyvatelstva, vztahů mezi lidmi (i vztah k okolnímu prostředí), vnějšího prostředí sledované komunity a technologie (nástroje a metody používané obyvateli). Základ přístupu tvoří čtyři ekologické principy; vzájemná závislost, klíčové funkce, diferenciacce a nadřazenost (Sýkora 1993).

- Princip vzájemné závislosti, utvářený na základě symbiózy či funkční podobnosti prvků lidské společnosti a umožňující lepší adaptaci na vlivy vnějšího prostředí, jasně odlišuje Hawleyovu ekologii člověka od Chicagské školy založené na příčinnosti jediného vztahu, soutěže.
- Některé jednotky uvnitř sociálně ekologického systému hrají při přizpůsobování se vnějšímu prostředí významnější roli než jiné a takové jednotky jsou pak nositelem klíčové funkce.
- Během vývoje dochází k diferenciaci, která je základním způsobem přizpůsobování populace vlivům prostředí.
- Nadřazenost definuje dominantní postavení klíčových funkcí. Nadřazené funkce a prvky, jež jsou jejich nositeli, mají například přednost při zaujímání lokality. Ostatní jednotky se pak podle významnosti seskupují kolem klíčové funkce. Tato rozvinutá koncepce je na rozdíl od prvotních přístupů Chicagské školy aplikovatelná na odlišné vnitřní struktury měst.

Jak tvrdí Sýkora (1993, s. 5), tak „přes stále se objevující pokusy o nové vymezení sociální ekologie lze konstatovat ústup sociálně-ekologického paradigmatu ve prospěch novějších a atraktivnějších přístupů“.

Na základech sociální ekologie a principu soutěže vznikaly vůbec první studie kriminality na regionální, případně městské úrovni. Na samém počátku byly výzkumy Guerryho a Queteleta (první polovina 19. století), kteří se zabývali popisem rozdílů v míře kriminality v souvislosti s různými sociálními podmínkami (Anselin a kol. 2000). Následovaly „klasické“ studie kriminality Durkheima na přelomu 19. a 20. století (Anselin a kol. 2000). V roce 1942 se Henry Shaw a Clifford McKay zaměřili na Chicago (Chicagská škola) a byli přesvědčeni, že lidské chování je nejlépe poznatelné tam, kde k němu přímo dochází (Cahill 2004). „Chicagská škola byla a je přesvědčena, že společenský život nelze pochopit bez studia příslušných společenských aktérů v příslušných časech a místech. Žádný společenský fakt nedává smysl, pokud je vytržen z kontextu společenského (často geografického) prostoru a času. Společenská fakta jsou lokalizovaná fakta“ (Abbot 1997, cit. v Anselin a kol. 2000, s. 217). Jinými slovy byl tedy vyzdvižen význam geografického kontextu lidského chování pro sociologické výzkumy, přeneseně tak i pro výzkum kriminality.

2.1.2. Neoklasická ekonomická land use teorie

Neoklasický přístup ke studiu města vychází z matematického modelování trhu s pozemky a nemovitostmi. Vzhledem k tomu, aby bylo možné provést matematický výpočet, je však nutné zdatelně zjednodušit vstupní proměnné.

„Na město je pohlíženo, jako kdyby leželo na homogenní pláni, kde všechna půda je stejné kvality, připravená pro využití bez jakýchkoliv předběžných úprav a volně podléhající působení tržních mechanismů. Kupující a prodávající mají perfektní znalosti trhu a nejsou omezováni právními či společenskými normami. Proávající si přejí maximalizovat své příjmy z prodeje. Kupující chtějí maximalizovat zisk nebo uspokojení, podle toho, zda jde o podniky či domácnosti“ (Alonso 1964, cit. v Sýkora 1993, s. 6 - 7).

Neoklasická land-use analýza se tedy vůbec nezabývá diferenciací společnosti a společenských vztahů ve městě nebo je redukuje na anonymní spotřebitelské preference (Sýkora 1993). Vzhledem k tématickému zaměření této práce v ní však nelze předpokládat bližší uplatnění matematických modelů neoklasické land use teorie (např. při studiu obecné kriminality).

2.1.3. Institucionální přístup

Podle Sýkory (Sýkora 1993) vzrůstající kritika, vedená především z řad společenských vědců angažujících se v politickém výzkumu, začala upozorňovat na vliv celé řady společenských a zejména institucionálních faktorů determinujících sociálně-prostorové struktury. Předmětem kritiky se dále stal předpoklad sociální harmonie v sociálně-ekologických a neoklasických přístupech, který je v rozporu s pozorovanými konflikty mezi jednotlivými společenskými subjekty. Například změny ve struktuře využití půdy ve městech nejsou pouhým výsledkem spleti nezávislých rozhodnutí individuálních domácností na volném trhu, ale jsou i důsledkem konfliktů mezi různými zájmovými skupinami s rozličnými cíli a rozmanitou ekonomickou silou a politickým vlivem.

Na základě kritiky došlo k vzrůstu zájmu o studium vlivu rozdělení moci ve společnosti (a konfliktů z tohoto rozdělení vyplývajících) na sociálně-prostorové struktury. Značná pozornost začala být věnována základním nositelům moci, jejich činnosti a vzájemným vztahům, tedy roli různých aktérů působících v soukromém i veřejně-správním sektoru, na místní i národní úrovni, vládě a jejím politickým nástrojům (regionální, sídelní, bytová politika, atd.), nevládním organizacím (obchodní komory, odborové organizace) a jejich vzájemné interakci (Sýkora 1993).

Podobně jako neoklasická land use teorie však i institucionální přístup nebude ve větší míře podkladem pro metody užívané v této práci. Je možné polemizovat o vlivu rozdělení moci ve společnosti na individuální motivy potenciálních pachatelů trestné činnosti. Můžeme si položit otázku, zda je rozdělení moci ve společnosti ovlivněna hospodářská kriminalita. Stejně tak nelze jednoznačně vyloučit ani souvislost s obecnou kriminalitou. Tato práce se však podobnými souvislostmi a ověřováním těchto spekulací zabývat nebude.

2.2. Teorie kriminality

Všeobecně uznávaným názorem mezi kriminology i řadovými policisty je fakt, že “příležitost dělá zloděje“. Ve vědecké práci je však nutné zjistit, jak jsou tyto příležitosti vnímány v odborných studiích a jaké teoretické základy byly pro výzkum kriminality stanoveny. Takových základů existuje jistě mnohem více než bude uvedeno. Záměrně byly vybrány pouze ty, které mají souvislost s charakteristikami prostoru a které jsou tak nejbližší geografii.

2.2.1. Teorie sociální dezorganizace

Tato teorie kriminality vychází z předpokladu, že obyvatelé určité geografické jednotky chtějí dosáhnout nějakého společného cíle, například snížit kriminalitu a to prostřednictvím společenské kontroly (Cahill 2004). Oblasti, ve kterých tato kontrola a společný cíl v komunitě chybí, jsou považovány za sociálně dezorganizované.

Z výzkumů Shawa a McKaye (1942, cit. v Cahill 2004) vyplývá, že míra kriminality úzce souvisí s chudobou a ekonomickým nedostatkem a většinou klesá, pokud je v příslušné komunitě dosaženo populační stability. Příčiny zločinnosti jsou tak hledány v charakteristice komunity a její populace, přičemž za hlavní faktory jsou považovány

- ekonomický status (Shaw a McKay 1942, cit. v Cahill 2004),
- rezidenční mobilita (Shaw a McKay 1942, cit. v Cahill 2004),
- etnická heterogenita obyvatel (Shaw a McKay 1942, cit. v Cahill 2004),
- rozvrácené rodiny (Sampson a Groves 1989; Sun, Triplett a Gainey 2004),
- urbanizace, často vyjadřována proměnnými obsahujícími hustotu zalidnění (Sampson a Groves 1989; Sun, Triplett a Gainey 2004).

Konkrétně si lze tedy sociálně dezorganizované oblasti představit jako oblasti s ekonomickým nedostatkem, velkou rezidenční mobilitou, vysokou mírou etnické či rasové heterogenity, vysokým počtem rozvrácených rodin a vysokou mírou urbanizace. Dochází v nich také k selhání společenské integrace (Sampson 1985). V případě takové oblasti je pak zcela zřejmé, že není zajištěna přirozená společenská kontrola obyvatel. Někteří obyvatelé mají vážné problémy uživit svoje rodiny, dost často neudržují žádné osobní sousedské vztahy

(důvodem může být i fakt, že ve čtvrtí žijí různé etnické skupiny, které nemají stejné společenské a kulturní normy), zřídka v takovém prostředí chtějí pobývat dlouhodobě, a tak je to, co se děje okolo nich, do jisté míry vůbec nezajímá. Navíc dospělí nemají dohled nad svými dětmi, jejichž socializace a kontrola je velmi problematická (Sampson 1985). Rodiče nemají pořád čas děti hlídat a ostatní obyvatelé většinou ani nenapadne zabývat se cizími dětmi. To pak může vést až k přijetí nebo při nejmenším neodsouzení deviantního chování mezi mladistvými (Cahill 2004). Možnost sociální kontroly ještě výrazně snižuje vysoký počet obyvatel v takovýchto urbanizovaných oblastech, kteří se zde během celého dne pohybují ať už kvůli práci, rekreaci či z jiných důvodů (Sampson 1985).

V současných podmínkách měst v České republice je velmi pravděpodobné, že alespoň některé faktory sociální dezorganizace vykazují velká sídliště. Nejinak by tomu mělo být i v Liberci, kde se jako v krajském městě samozřejmě také několik sídlišť nachází. Ve výzkumné části této práce by proto určitě neměla být teorie sociální dezorganizace jako součást teoretické základny opomenuta.

2.2.2. Teorie každodenních aktivit (koncept běžné činnosti)

„Ve svém jádře se teorie každodenních aktivit zabývá rytmy života v geografické oblasti a tím, jak tyto rytmy, utvořené aktivitami rezidentů a návštěvníků, vytvářejí příležitosti k páčání trestné činnosti“ (Cahill 2004, s. 34). V teorii jsou stanoveny tři klíčové prvky, které generují podmínky pro kriminální příležitosti. Jsou jimi motivovaný pachatel, vhodný cílový objekt trestné činnosti a absence schopných hlídacích mechanismů (Anselin a kol. 2000, Cahill 2004). Pro upřesnění je na místě blíže vysvětlit zmíněné generativní prvky. *Motivovaný pachatel* je brán jako fakt a nehledá se příliš do hloubky příčina jeho vnitřní motivace k páčání trestné činnosti. Pojem *objekt trestné činnosti* není totožný s pojmem *oběť*, neboť objektem jsou kromě osob také předměty (např. odcizené auto nebo televize). *Schopné hlídací mechanismy* tvoří jen policie nebo ozbrojený obyvatel, ale kdokoliv (i cokoliv), jehož přítomnost odradí motivovaného pachatele od trestné činnosti. „Trestný čin si lze tedy vysvětlit pomocí současného působení třech výše zmíněných generativních prvků v prostoru a čase, které je umožněno různými situačními předpoklady (fyzického i společenského charakteru) a které víceméně vytváří kontext vedoucí k trestné činnosti“ (Anselin a kol. 2000, s. 220). Teorie může být použita jak pro individuální mikroúroveň v

souvislosti s oběťmi trestných činů, tak pro makroúroveň při zjišťování vztahu mezi kriminalitou a charakteristikou oblastí.

Základy teorie lze hledat v práci Hindelanga, Gottfredsona a Garafala (1978, cit. v Cahill 2004), kteří zjistili, že individuální životní styl (každodenní aktivity pracovní, aktivity domácí, rekreace, atd.) ovlivňuje pravděpodobnost, že člověk bude obětí trestného činu. Podle nich (Hindelang, Gottfredson a Garafalo 1978, cit. v Cahill 2004, s. 25) je životní styl „determinován sociodemografickými charakteristikami (věk, pohlaví, etnikum, příjem, rodinný stav, vzdělání, povolání)“. Rozdílné životní styly mají za následek různá strukturální omezení, předpoklady či „překážky“, které stanovují možný behaviorální výběr daného jednotlivce (Miethe a Meier 1994). Na základě určitých životních stylů, se tak utvářejí typické vzorce každodenních aktivit a v souvislosti s dalšími okolnostmi (motivovaní útočníci a absence schopných hlídacích mechanismů) pak dochází k zvýšenému ohrožení některých obyvatel (vhodných cílových objektů).

Dále teorii rozvinuli Cohen a Felson (1979), tak aby byla více zaměřena na místa, oblasti výskytu kriminality, a ne pouze jen na potencionální oběti trestných činů. Zdůraznili, že příležitost pro konání trestné činnosti je vytvořena dočasným prostorovým průnikem třech klíčových elementů (motivovaný útočník, vhodný cílový objekt trestné činnosti a absence schopných hlídacích mechanismů). Došlo tak víceméně ke spojení mikroúrovňového (potencionální oběti) a makroúrovňového (kriminalita v oblasti) přístupu do jedné teoretické roviny. V další pracích (Cohen, Kluegel a Land 1981; Felson a Clarke 1998) byla stanovena hlavní tvrzení teorie vycházející z viditelnosti a dostupnosti cílových objektů kriminality (v případech krádeží předmětů i přenosnosti), blízkosti cílů a útočníků, schopnosti hlídat nebo předcházet kriminalitě a atraktivitu cílů (pachatelé se budou zajímat jen o objekty, kterým přiřkládají nějakou hodnotu). Jedná se o následující tvrzení:

- Člověk, který tráví více času mimo svůj domov, zvyšuje riziko, že se stane obětí trestného činu (Cohen, Kluegel a Land 1981).
- Nízká míra ochrany čtvrti (způsobená tím, že během dne je doma jen málo obyvatel, nachází se zde málo bezpečnostních bran, závor, psů apod.) zvyšuje riziko, že se obyvatel takové čtvrti stane obětí trestného činu (Cohen, Kluegel a Land 1981).
- Cílové osoby kriminality, které žijí blízko oblasti s vysokou mírou napadených, jsou ve větším riziku, že se stanou obětí trestné činnosti, než cílové osoby, které žijí dále od takových oblastí (Cohen, Kluegel a Land 1981).

- Čím je cíl atraktivnější a hodnotnější, tím je vyšší pravděpodobnost, že bude skutečně obětí trestného činu (Cohen, Kluegel a Land 1981).
- Přenosnost je možnost objekt trestné činnosti (v tomto případě spíše nějaký předmět) přemístit, buď díky relativně nízké hmotnosti, nebo díky jinému usnadnění (kola, motor) (Felson a Clarke 1998). Z toho lze vyvodit, že čím snadnější je tedy přemístění předmětu, tím je vyšší pravděpodobnost, že bude cílem trestného činu (krádeže).

2.2.3. Teorie struktury trestné činnosti

Tato teorie vychází z poznatku, že příležitosti k trestné činnosti vznikají většinou v důsledku interakce lidí s jejich prostředím (Felson a Clarke 1998). Zaměřuje se tedy především na lokality, v jakých ke kriminalitě dochází, na to, jak se lidé a předměty spojené s trestnou činností pohybují v prostoru a v čase. Základ tvoří tři hlavní prvky (specifické lokality výskytu kriminality), kterými jsou uzly (nodes), cesty (paths) a okraje (edges) (Felson a Clarke 1998). Lze najít značnou podobnost těchto pojmů s definicí prvků vnitřní struktury města v práci *The Image of the City* (Lynch 1960).

Uzly jsou místa, kam a odkud lidé cestují. Trestná činnost však nevzniká jen uvnitř takových lokalit, ale i v jejich blízkosti, jinými slovy si potenciální pachatel hledá objekty kriminality v okolí uzlů své osobní činnosti (Felson a Clarke 1998).

Cesty jsou používány pro každodenní pohyb (v určitém čase) mezi uzly a souvisejí také s místy, kde se lidé stávají obětmi trestné činnosti (Felson a Clarke 1998). Souvislosti jsou mezi kriminalitou a cestami do práce (a z práce), koncem školního vyučování (a následnou cestou dětí domů), zavíracími hodinami barů či dalšími „ději, v jejichž důsledku se lidé pohybují mezi *uzly* a po *cestách*“ (Felson a Clarke 1998, s. 16).

Okraje představují hranice mezi různými především funkčními zónami města (bydlení, práce, nákupní a zábavní centra). Na okrajích dochází k určitým typům trestné činnosti, např. k rasově motivovaným útokům, loupežným přepadením nebo krádežím v obchodech, protože se v těchto místech setkávají lidé, kteří se navzájem neznají a potenciální pachatel tak zůstává v relativní anonymitě (Felson a Clarke 1998).

2.2.4. Teorie racionálního výběru

Teorie racionálního výběru se zaměřuje na pachatelův proces rozhodování a vychází z předpokladu, že trestná činnost je realizována za účelem, aby pachateli nějakým způsobem prospěla (Felson a Clarke 1998). Pachatel sleduje svůj určitý záměr a bere v potaz určité zisky a rizika. Zdaleka však většinou nemá přehled o všech ziscích, rizicích a nákladech plynoucích z daného trestného činu (Felson a Clarke 1998). Jednoduše bude pachatel konat trestnou činnost v takovém prostoru a čase, kde bude mít co nejvyšší zisk a nejnižší rizika, případně náklady.

To, co předchází trestnému činu podle tohoto přístupu si lze tedy představit následovně. Potenciální pachatel má nějakou specifickou potřebu a rozhodne se svoji potřebu uspokojit prostřednictvím kriminálního jednání v daném prostředí. Předtím než začne jednat vezme v úvahu některé nejzřejmější a nejbezprostřednější zisky a náklady, které trestný čin přinese. Dost často ale pachatel opomíjí vzdálenější náklady a zisky, „např. budoucí trest, dlouhodobý dopad drog, riziko že jeho čin bude zmařen přímo na místě činu atd“ (Felson a Clarke 1998, s. 17).

2.2.5. Crime hot spots

V mnoha studiích (Brantingham 1982, cit. v Anselin a kol. 2000; Sherman, Gartin a Buerger 1989, cit. v Anselin a kol. 2000; Pierce, Spaar a Briggs 1988, cit. v Anselin a kol. 2000; Sherman 1992, cit. v Anselin a kol. 2000; Green 1994, cit. v Anselin a kol. 2000) bylo zjištěno, že převážná část trestné činnosti se ve městech často koncentruje do relativně malých oblastí. „Studie kriminality, které se zabývají prostorovou distribucí trestných činů jasně ukazují, že určitá využití prostoru a určité charakteristiky populace souvisejí se vznikem takzvaných crime hot spots“ (Anselin a kol. 2000, s. 221).

Takovéto lokality většinou v zárodku nebyvají hned typické koncentrací vážných trestných činů, ale nejprve se zde vyskytuje pouze drobnější kriminalita (spíše přestupky). Počáteční fázi crime hot spots charakterizují opuštěné a zchátralé budovy, občasné potyčky především mezi mládeží, požívání alkoholu (i drog) na veřejnosti, drobný vandalismus, prostituce a podobné nepříliš lichotivé environmentální podmínky, které navzdory svoji menší závažnosti již v takové komunitě zvyšují obavy z kriminality (Skogan a Maxfield 1981, cit.

v Anselin a kol. 2000). Tyto podmínky jsou však jasnou známkou toho, že se lokalita vymyká ze sociální kontroly, a dále tak podporují rozvoj kriminality směrem k závažnějším trestným činům (Anselin a kol. 2000).

Tento přístup je však limitován tím, že se na crime hot spots musí nahlížet jako na oblasti, které se vyvíjejí systematicky podle určitého řádu (Anselin a kol. 2000). Potom lze i případnou prevenci koncentrovat právě do takových oblastí již v jejich zárodku (Anselin a kol. 2000). Bezpředmětné je však koncept crime hot spots aplikovat na města, ve kterých se lokality s vyšší kriminalitou vyskytují víceméně náhodně bez hlubších souvislostí s fyzickými a společenskými charakteristikami.

2.2.6. Epidemická teorie zločinnosti, teorie rozbitých oken a síla kontextu

Epidemická teorie zločinnosti

Podle epidemické teorie zločinnosti je zločin nakažlivý stejně jako jakýkoliv módní trend (Gladwell 2006 cit. v Jak zamalovávání graffiti a revizoři zachránili metro v New Yorku 2006). Může začít několika rozbitými okny a rozšířit se do celé čtvrti či města. Bod zlomu této epidemie, podnět k určitému chování, nepřichází od určitého typu člověka, ale od určité vlastnosti prostředí, což nahrává faktu, proč by se kriminalitou měla zabývat i geografie.

Teorie rozbitých oken

Teorie rozbitých oken tvrdí, že zločinec vůbec nejedná ze zásadních vnitřních pohnutek a nežije ve svém vlastním světě, ale naopak je vysoce citlivý na okolní prostředí, ostražitě vnímá nejrůznější signály a k páchání zločinů ho motivuje jeho vnímání okolního světa (Gladwell 2006 cit. v Jak zamalovávání graffiti a revizoři zachránili metro v New Yorku 2006). Kriminologové Wilson a Kelling (Gladwell 2006 cit. v Jak zamalovávání graffiti a revizoři zachránili metro v New Yorku 2006) tvrdili, že zločinnost je nevyhnutelným důsledkem nepořádku. Když rozbité okno zůstane neopravené, lidé, kteří chodí kolem, usoudí, že je to všem lhostejné a nikdo není za nic odpovědný. Brzy přibudou další rozbitá okna a pocit anarchie a signál, že vše je dovoleno, se z domu rozšíří na ulici, v níž stojí. Relativně podružné problémy jako graffiti, nedodržování veřejného pořádku a agresivní žebrání jsou podle těchto autorů všechno období rozbitých oken (Gladwell 2006 cit. v Jak

zamalovávání graffiti a revizoři zachránili metro v New Yorku 2006). Jsou to výzvy k vážnějším zločinům. Zloději, ať už příležitostní nebo profesionální, chápou, že pravděpodobnost jejich dopadení je nižší, jestliže operují na ulicích, kde jsou potenciální oběti již zastrašeny stávajícími podmínkami (Gladwell 2006 cit. v Jak zamalovávání graffiti a revizoři zachránili metro v New Yorku 2006). Jestliže se nějaká čtvrť není schopna zbavit žebráka obtěžujícího kolemjdoucí, může zloděj usoudit, že tím spíš nikdo nezavolá policii a nebude identifikovat potenciálního zloděje a ani nezasáhne, pokud dojde k nějakému přepadení.

Síla kontextu

Síla kontextu zdůrazňuje vliv prostředí a říká, že chování je funkcí sociálního kontextu. V 60. letech v USA liberálové argumentovali obdobně, ale když mluvili o důležitosti prostředí, měli tím na mysli důležitost základních sociálních faktorů (Gladwell 2006 cit. v Jak zamalovávání graffiti a revizoři zachránili metro v New Yorku 2006). Tvrdili, že zločinnost je důsledkem sociální nespravedlnosti, strukturální ekonomické nerovnosti, nezaměstnanosti, rasismu a desítek let institucionálního i strukturálního zanedbávání. Podle nich je k zamezení zločinnosti třeba podniknout značně velkorysé kroky, což je ale naprosto odlišné od konceptu síly kontextu, který říká, že ve skutečnosti jsou podstatné právě drobnosti (Gladwell 2006 cit. v Jak zamalovávání graffiti a revizoři zachránili metro v New Yorku 2006).

Shrnutí

Například kriminalita v metru v New Yorku podle těchto teorií příliš nesouvisela ani se složitou psychologickou patologií jednotlivců, ani s chudobou a prostředím, ze kterého pocházeli zločinci, ale naopak velmi souvisela se signály, které vysílaly graffiti na zdech a nepořádek u turniketů.

Koncept epidemické teorie zločinnosti, teorie rozbitých oken a síly kontextu zdůrazňuje, že k tomu, aby bylo možné se vypořádat se zločinností, není nutné se vypořádat se všemi velkými problémy. Zabránit zločinům například v metru lze pouhým odstraněním graffiti a zatýkáním černých pasažérů (Gladwell 2006 cit. v Jak zamalovávání graffiti a revizoři zachránili metro v New Yorku 2006).

3. Diskuse s literaturou

V této kapitole a jejích podkapitolách budou diskutovány výsledky a poznatky poměrně širokého spektra studií (nejen geografických), které se nějakým způsobem zabývaly kriminalitou.

3.1. Případové studie kriminality v městském prostředí

V závěrech konkrétních výzkumů byly uvažovány jak studie české, tak studie zahraniční. Studie zahraniční (Perrigo 1938; Cahill 2004) však vycházejí většinou z měst ve Spojených státech amerických a dle mého názoru jsou přínosnější výsledky z prostředí blízkého (geograficky i kulturně) výzkumu práce, tedy z prostředí českého.

3.1.1. Kriminalita v městském prostředí

Vlastimil Peterka (2008) se ve své práci zabýval časoprostorovým rozmístěním kriminality ve městě Strakonice. Zaměřil se přitom na krádeže automobilů a vloupání do automobilů.

Prvním dosaženým zjištěním je, že nejvíce případů výše zmíněné specifické trestné činnosti bylo zaznamenáno na sídlištích. Podle autora (Peterka 2008) jsou sídliště nejrizikovější oblastí z důvodu nejvíce příležitostí k páchání trestné činnosti, které zapříčiňuje charakteristické prostorové uspořádání a vysoká koncentrace obyvatelstva (s tím spojená anonymita) a automobilů. Dle mého názoru však hrají důležitou roli i jiné faktory (např. ekonomický status obyvatel a s tím spojené typy automobilů parkující na sídlištích, lhostejnost obyvatel atd.). Jako další velmi rizikové oblasti byly označeny průmyslové areály a parkoviště před obchodními domy.

Dále autor dospěl k závěru, že rozmístění krádeží je diferenciováno podle denních a nočních hodin. Krádeže v denních hodinách jsou soustředěny do ulic s vysokou frekvencí pohybu lidí, pravděpodobně tedy do ulic v centru. V nočních hodinách pak bylo zaznamenáno nejvíce případů odcizení automobilů nebo vloupání do nich na sídlištích a v okolí průmyslových areálů. Bylo tedy jednoduše zjištěno, že automobily se stávají cílem trestné činnosti v místech, kde se momentálně vyskytují.

Třetí částí práce (Peterka 2008) bylo stanovení nejčastěji kradených značek automobilů a nejčastěji kradených předmětů z automobilů. Mezi odcizenými automobily převažovala značka Škoda, mezi předměty batohy, kufříky, kabelky (ve všem je očekávána finanční hotovost), elektronika a také vybavení automobilu (autorádia, GPS navigace).

Na závěr Peterka (2008) ztotožňuje sídliště se sociálně dezorganizovanými oblastmi a tvrdí, že jedním ze společných znaků je vysoká migrace obyvatel v rámci města ze sídlišť a na sídliště. Podle něj (2008, s. 47) „bohatší lidé zpravidla opouštějí sídliště a stěhují se do okrajových částí města do rodinných domků, nově příchozí, např. z venkova, se pak často stěhují právě na sídliště, neboť jsou zde většinou nejlevnější byty“. V některých českých městech tomu tak určitě bude, ale zobecňovat takové tvrzení by podle mě bylo velmi zjednodušující.

3.1.2. Kriminalita v Pelhřimově a její vnímání obyvateli města

Iva Koudelková (2007) se zabývala rozmístěním kriminální činnosti ve městě Pelhřimov a také tím, jak kriminalitu vnímají obyvatelé města. Hlavní použitou metodou bylo srovnání oficiálních dat Policie České republiky s výsledky vlastního dotazníkového šetření. Některé výsledky srovnání jsou přitom velmi překvapivé.

Mezi ty nejpřekvapivější patří neshoda při určení lokalit s nejvyšší mírou kriminality na základě oficiálních statistik a lokalit s nejvyšší kriminalitou podle pocitu obyvatel. V souladu se statistikami byla obyvateli vnímána pouze kriminalita v ulicích v nejužším centru města (Koudelková 2007). Autorka navíc upozorňuje, že představy obyvatel o rozmístění kriminality mají spíše charakter stereotypů, přetrvávajících a šířících se mezi lidmi. Takové stereotypy jsou vytvářeny na základě nesprávných pocitů bezpečí a nebezpečí. Pocity obyvatelstva mohou ovlivnit dokonce ceny nemovitostí, poptávku po službách, koncentraci obyvatel, nabídku pracovních míst a vzhled prostředí (Koudelková 2007). Dle mého názoru může potom situace dospět až k „začarovanému kruhu“, neboť špatná image prostředí může být jedním z počátečních faktorů ovlivňujících kriminalitu.

Další výzkumná část práce se zaměřila na souvislost mezi oběťmi trestné činnosti a jejich pocitem bezpečí. Podle autorky (Koudelková 2007) nelze jednoznačně tvrdit, že

obyvatelé, kteří se stali obětí trestného činu, se ve městě necítí bezpečně a za nejnebezpečnější považují ulici, ve které byl trestný čin způsoben. Nejasná souvislost by mohla být způsobena širokou škálou trestných činů. Pokud by byly jako oběti trestného činu uvažovány pouze např. oběti násilných trestných činů, tak by možná skutečně byly uvedeny lokality, kde k činu došlo, jako nejnebezpečnější.

Na základě dotazníkového šetření (Koudelková 2007) byly ve výsledcích uvedeny také nejčastější obavy obyvatel, které souvisí s kriminálním chováním. Zmíněno bylo chování mládeže, obavy o majetek a častý výskyt problémových osob (především ti, kteří jsou spojeni s distribucí a užíváním drog). Zarážející je především chování mládeže, které je do jisté míry podle mě vizitkou dospělých (rodičů) a dalších, kteří mohou ovlivnit výchovu mládeže. V žádné koncepci prevence by se tak určitě nemělo zapomenout na problémovou mládež.

3.1.3. Strach ze znásilnění v Praze

Michal Karban (2008) nabídl podobný pohled na kriminalitu jako Koudelková (2007), ale zaměřil se na velmi specifickou trestnou činnost, znásilnění žen. Tento trestný čin autor (Karbon 2008) vybral z několika důvodů. Obsahuje spontánnost pachatele a není většinou plánovaným trestným činem. Na druhou stranu ho ale považuje (Karbon 2008) za dostatečně četný a vhodný pro prostorovou analýzu. Navíc se jedná o čin s významným společenským dopadem, a tak podle autora (2008) může jeho studie přispět k upřesnění představ o místech strachu žen v prostředí města. Opět jsou porovnávána reálná data s výsledky dotazníkového šetření, které bylo zaměřené na pocit bezpečí žen.

Karbon (2008), podobně jako Koudelková (2007) ve výše uvedené studii obecné kriminality, dospěl k závěru, že nelze potvrdit souvislost mezi místy, kde skutečně došlo ke znásilnění, a místy, kde se ženy znásilnění obávají. Je otázkou, proč tomu tak je. V tomto případě si myslím, že se jedná o velmi specifický druh kriminality a právě proto, že znásilnění není často předem plánované, tak je pro kohokoliv, ne jen pro ženy, velmi složité vytipovat lokality, kde se může odehrávat.

Karbon (2008) se však zaměřil i na to, co vnímání strachu ovlivňuje. Zjistil, že velikost a rozložení strachu žen ze znásilnění značně ovlivňuje místo bydliště a sociální skupina, do které ženy patří. Většinou ženy v tomto výzkumu (Karbon 2008) neuváděly jako

nebezpečné oblasti nejbližší okolí svého bydliště. Vysokoškolsky vzdělané a lépe situované ženy pak vnímaly více oblastí, kde pociťují strach ze znásilnění. Možná by stálo za zvážení, proč vnímají tyto ženy více oblastí, kde se bojí. Autor (Karban 2008) si myslí, že lépe znají prostředí města (konkrétně probíhal výzkum v Praze). Podle mého názoru to může být ale způsobeno také tím, že si připadají atraktivnější (alespoň pro potenciální násilníky), a proto mají větší strach i v lokalitách, kde ho ty z nižších sociálních skupin nemají.

3.2. Faktory ovlivňující kriminalitu

3.2.1. Vnímání kriminality - percepce a reprezentace

Percepce je individuální subjektivní vnímání reality, které se může lišit od objektivního poznání vědeckého nebo technického. Na jedné straně existuje jediná objektivní realita, na straně druhé se však lidé pohybují ve vlastních subjektivně vnímaných realitách. Stejně tak je i reakce lidí na dění v jejich realitách sice promítána do jediné objektivní reality, ale různými aktéry je lidská činnost vnímána odlišně. Jinak řečeno percepce je aktivní vnitřní interpretací reality. Člověk vnímá to, co považuje za důležité. Tomu, co vnímá, přisuzuje různé významy a případně na ně reaguje. Každý člověk přitom reaguje odlišně, individuálně. Odlišnosti v percepci mohou být způsobeny mnoha faktory, např. dosaženým vzděláním, politickým postojem, genderovými rozdíly atd. (Sýkora 2007).

Stejně tak i kriminalita je vnímána v různých skupinách společnosti odlišně. Jasně vymezit faktory, které kriminalitu ovlivňují je tedy značně obtížné. Občané mají tendenci podhodnocovat či nadhodnocovat výskyt některých trestných činů, např. počet vražd v celé České republice v roce 2004 (bylo jich 227) odhadlo (v rámci tolerance 100 vražd) jen 36 % respondentů výzkumu Institutu pro kriminologii a sociální prevenci (Večerka a kol. 2007). Ve stejném výzkumu (Večerka a kol. 2007, s. 13) byly jako „sociálně patologické fenomény s největším vlivem na současný (rok 2004) stav kriminality vyhodnoceny následující (seřazeno podle přisouzené síly negativního vlivu):

- zneužívání drog,
- ukazování násilí v médiích,
- alkoholismus,
- korupce státních úředníků,
- korupce v policii,
- nezaměstnanost,
- lhostejnost ve společnosti,
- výkon trestního soudnictví,
- špatný příklad politiků,
- bezdomovectví,
- uvolněná výchova v rodině,

- příliv cizinců,
- neúcta k právním normám,
- prostituce,
- agresivní reklama,
- krize rodiny,
- malá kontrola chování lidí,
- chudoba,
- konzumní životní styl,
- systém sociálních dávek,
- nejasnosti v morálce,
- rozvodovost,
- způsob výchovy ve školách,
- bezvěrství,
- velký počet žen ve školství“.

Zajímavé je, že faktory, které jsou považovány za převažující vzhledem k výše zmíněným teoriím a které ještě budou dále rozebrány na základě dostupné literatury (chudoba, rozvrácené rodiny, sociální status, etnická heterogenita, image lokality a příležitost), v tomto výzkumu veřejného mínění buď figurují mnohem níže a ne na prvních místech, jak by mohlo být očekáváno, nebo v něm nejsou zmíněny vůbec. Na druhou stranu se mezi fenomény vyskytuje několik institucionálních faktorů, kterými se však tato práce vzhledem ke značné komplikovanosti možného empirického ověření zabývat nebude. Některé fenomény působí velmi sporně, ale ve zdrojové studii Institutu pro kriminologii a prevenci (Večerka a kol. 2007, s. 12) je uvedeno, že „byl respondentům nabídnut seznam 25ti vybraných sociálně patologických jevů, které často zaznívají při diskusích o vzniku a rozvoji delikvence“.

3.2.2. Socioekonomický status (chudoba)

Empiricky podložený vztah mezi mírou kriminality a chudobou je značně komplikovaný, a proto jsou přístupy k tomuto faktoru i dosažené výsledky vědeckých prací, které se tímto vztahem zabývají, velmi nejednotné.

Některé studie (Crutchfield, Geerken a Gove 1982; Mladenka a Hill 1976; Sampson 1985) jasně potvrzují pozitivní vztah mezi podílem populace žijícím pod hranicí chudoby

(různá vymezení) a majetkovou trestnou činností. Výsledkem studie Mietheho a Meiera (1994) je odhalení inverzního vztahu mezi násilnou trestnou činností (vraždy a napadení) a příjmem rodin žijících ve sledovaných oblastech. Pozitivní korelaci mezi chudobou a počtem loupeží i napadení pak potvrzuje analýza tísňových volání na policii provedená Warnerem a Piercem (1993).

Na druhou stranu, ale Sampson (1985) ve svém výzkumu čtvrtí nedospěl k potvrzení signifikantního vlivu chudoby na počet obětí kriminality. Podle něj (1985) měly všechny ostatní uvažované proměnné (hustota zalidnění, počet neúplných rodin a rezidenční mobilita) silnější statistický vztah s mírou kriminality, než v případě chudoby a míry kriminality.

Základním problémem studií hodnotících vliv chudoby na kriminalitu je otázka, jaký ukazatel vyjadřuje chudobu v městské čtvrti (nebo jiné malé územní jednotce) nejhodněji. Podle některých studií (Blau a Blau 1982; Sampson 1985) by měly být používány ukazatele relativního nedostatku nebo nerovnoměrnosti na místo chudoby v absolutních číslech. Dokonce bylo zjištěno, že jakmile se podaří omezit relativní nedostatek, vliv chudoby na kriminalitu již není signifikantní (Blau a Blau 1982). Ve výzkumu Pattersona (1991) však bylo dosaženo odlišných závěrů. Nebyl zjištěn signifikantní vztah obecné kriminality (násilné trestné činy a loupeže) a relativní nerovnoměrnosti v rozložení příjmů rodin, ale „byla prokázána statistická pozitivní závislost mezi násilnou trestnou činností a chudobou v absolutním vyjádření“ (Cahill 2004, s. 26). Chudoba v tomto absolutním pojetí byla definována jako procento populace s ročním příjmem nižším než 5000 dolarů.

V souvislosti s teoretickou základnou této práce je ještě na místě zmínit, že nízký socioekonomický status obyvatel může způsobit jejich izolaci od dění a veškerého rozhodování ve čtvrti, ve které žijí. Taková situace pak velmi napomáhá k sociální dezorganizaci ve čtvrti a tím pádem může vést i ke zvýšené míře kriminality (viz kapitola 2.2.1.).

3.2.3. Etnická heterogenita

Etnická heterogenita je považována za jeden z faktorů ovlivňujících kriminalitu, protože způsobuje diverzitu v kulturních hodnotách a společenských normách obyvatel (Cahill 2004). Rozdílné hodnoty, normy, v některých případech i jazyk znesnadňují

komunikaci obyvatel a omezují také míru sousedské shody nad tím, jaké jsou standardy chování (Elliott a kol. 1996). Tím pádem jsou v takové oblasti vytvářeny “příznivé“ podmínky pro trestnou činnost.

V několika studiích (Smith a Jarjoura 1988; Warner a Pierce 1993) byl potvrzen signifikantní vliv etnické heterogenity na majetkovou trestnou činnost, nikoliv však na násilnou trestnou činnost.

3.2.4. Rezidenční mobilita

Rezidenční mobilita značně ovlivňuje míru sociální integrace obyvatel, neboť pro vznik silných sociálních vazeb je nutná určitá doba. V oblasti, do které a ze které se neustále stěhují další obyvatelé, je vytvořena bariéra rozvoje přátelských sítí a místních sdružení (Sampson a Groves 1989), což vede k nízké míře kontroly oblasti, a tak jsou utvářeny příležitosti k rozvoji kriminality.

Studie Crutchfielda a kol. (Crutchfield, Geerken a Gove 1982) dokazuje pozitivní závislost rezidenční mobility a míry kriminality (především majetková trestná činnost a sexuálně motivovaná napadení).

3.2.5. Neúplné rodiny

Při zkoumání vlivu neúplných rodin na míru kriminality je nutné rozlišit úroveň individuální a komunitní (makrosociální).

Na úrovni individuální nebylo v dostupných studiích zjištěno, že neúplné rodiny přímo zapříčiňují delikventní chování. Jinými slovy nelze říci, že například děti z rozvedených rodin by měly větší sklony k páčání trestné činnosti, než ostatní (Cahill 2004).

V případě makrosociální úrovně však bylo zjištěno, že se členové rozvedených rodin tolik neúčastní společných organizačních akcí komunity a mají daleko menší tendenci (a méně času) k dohlížení nad tím, co se v jejich okolí děje (Cahill 2004). Tím je tedy nepřímo umožněna vyšší míra kriminality v takové oblasti.

3.2.6. Sociální status

Jednoznačný vliv sociálního statusu na delikventní chování, případně kriminalitu, nebyl podle prací, které se zabývaly shrnutím výsledků různých studií (Tittle a Vilemez 1977; Crutchfield a Pitchford 1997), prokázán a je značně komplikovaný. Pro účely této práce budou tedy jakékoliv případné charakteristiky spadající do sociálního statusu hodnoceny spíše okrajově a vzhledem ke značné komplikovanosti nebudou rozebírány do detailů.

3.2.7. Gender

Způsoby, jakými genderové rozdíly mohou ovlivňovat delikventní chování, byly uceleně shrnuty v pracích *Gender Roles and Delinquency* (Shower, Norland, James a Thornton 1979) a *Why Men Commit Crimes* (Kanazawa a Still 2000). Diskutovány jsou dva základní přístupy, nazvané dokonce jako teorie, a jsou jimi *teorie maskulinity* a *teorie příležitostí a kontroly*.

V rámci teorie maskulinity je jednoduše tvrzeno, že tradiční mužské chování je v přímém úzkém vztahu s kriminálním chováním, zatímco tradiční ženské chování je považováno za pravý opak kriminálního chování (Shower, Norland, James a Thornton 1979). „Kriminalita a maskulinita spolu souvisejí, protože mají značně podobné typy jednání. Demonstrace fyzické síly, určité druhy agresivity, viditelné důkazy dosažených úspěchů (legálních i ilegálních) – to vše jsou aspekty ideální mužské osobnosti a stejně tak jsou to průvodní jevy kriminálního chování. Úroveň těchto kvalit mužů (i zločinců) je oceňována jejich kamarády a vrstevníky. Vzhledem k podobnému „žebříčku“ žádaných vlastností mužů i zločinců je velmi těžké oddělit co je maskulinní a co už je kriminální“ (Oakley 1972, cit. v Shower, Norland, James a Thornton 1979, s. 163). „Od té doby, kdy je u mužů očekáváno, že budou agresivní, je u nich vyšší pravděpodobnost delikventního chování než u žen, které obecně zastávají spíše pasivnější roli ve společnosti“ (Haskell a Yablonsky 1967, cit. v Shower, Norland, James a Thornton 1979, s. 163).

Teorie příležitosti a kontroly nabízí trochu odlišný pohled, neboť podle ní jsou tradiční role mužů a žen spjaty s kriminalitou nepřímo prostřednictvím efektů jiných charakteristik (Shower, Norland, James a Thornton 1979). Závěrem tohoto přístupu je, že „historicky daná role mužů jim nabízí více příležitostí k páčání trestné činnosti než ženám a zároveň je na

muže méně zaměřena sociální kontrola“ (Shower, Norland, James a Thornton 1979, s. 163). Pro větší pochopení je ale nutné podívat se hlouběji do charakteristik, které se v obecném závěru skrývají. Diskutovány byly tři: *příležitost k počátku delikventního chování, náklonnost (a přizpůsobivost) k tradičním způsobům a zvyklostem ostatních (rodiče, učitelé, kamarádi) a víra v legitimitu (správnost) pravidel a zákonů.*

- Dívky mají daleko menší sklony k delikventnímu chování než chlapci, protože jsou tradičně daleko blíže než chlapci kontrolovány rodiči i ostatními. Jejich chování je více omezováno a nedostává se jim tedy stejné míry samostatnosti jako u chlapců. Dívky tak nemají stejné příležitosti k delikventnímu chování jako chlapci (Shower, Norland, James a Thornton 1979).
- Dívky utvářejí těsnější a dlouhodobější vazby k autoritám než chlapci. Navíc životní vývoj dívek směřuje k neustálé závislosti na svých autoritách, především na rodičích, zatímco pro chlapce je žádoucí stávat se nezávislymi. „Dívky v průběhu svého života pokračují v jisté míře závislosti na ostatních, aby se ujistěovaly ve svých rozhodnutích a hledaly samy sebe“ (Shower, Norland, James a Thornton 1979, s. 164). Zároveň jsou však velmi přizpůsobivé, „umí se přizpůsobovat požadavkům ostatních“ (Shower, Norland, James a Thornton 1979, s. 164). Podle výzkumů mají dívky větší zájem na utváření silných sociálních (především rodinných) vazeb. Na druhou stranu chlapci se již od puberty snaží postupně odpoutávat od svých rodičů (Shower, Norland, James a Thornton 1979). Síla sociálních vazeb má přitom prokazatelný vliv na výskyt delikventního chování a nepřímo tedy také prokazuje souvislost genderových rozdílů a delikventního chování.
- Odlišná socializace chlapců a dívek produkuje třetí charakteristiku. Dívky mají větší respekt k zaběhlým pravidlům, zákonům a všeobecným morálním standardům než chlapci. Berou všechna pravidla v takové podobě, v jaké jsou. Oproti tomu chlapci mají „tendence vytvářet svůj vlastní a relativistický pohled na všechna pravidla“ (Shower, Norland, James a Thornton 1979, s. 164). Dívky věří v legitimitu (správnost) všech pravidel. Chlapci pravidla “neberou tak vážně“ a také díky tomu je častěji porušují např. i prostřednictvím delikventního chování.

3.2.8. Vzhled lokality – environmentální design

Již v roce 1972 Oscar Newman v konceptu nazvaném Defensible Space, stejně tak v pozdější práci Creating Defensible Space (Newman 1996), zdůrazňuje souvislost environmentálního designu s kriminalitou a pocitem bezpečí obyvatel. Podobně je v práci Spatial Analyses of Crime (Anselin a kol. 2000) zmíněno, že „fyzické charakteristiky místa mohou snižovat míru sociální kontroly a tím vytvářet podmínky vhodné pro kriminalitu“ (Anselin a kol. 2000, s. 220).

V této kapitole by dle mého názoru měla být zmíněna jedna konkrétní koncepce prevence kriminality zaměřená právě na environmentální design. Jistě je podobných koncepcí více, ale tato vychází z poznatků urbanistických expertů Jane Jacobsové a Oscara Newmana, kteří se podrobně zabývali vztahem mezi vystavěným prostředím a kriminálním chováním (CPTED 2000, s. 5). Práce se nazývá Crime Prevention Through Environmental Design (CPTED) a byla vytvořena jako strategie a doporučení pro všechny aktéry zasahující do výstavby a přestavby prostředí za účelem bezpečnějšího života ve městě (konkrétně City of Virginia Beach). Celá strategie je založena na čtyřech základních principech (přirozený dohled, přirozená kontrola přístupu, zvýraznění teritorií a údržba) a jejich následné aplikaci na jednotlivé budovy, plochy a celé funkční zóny města.

- **Přirozený dohled** je koncept zaměřený především na to, aby byli vidět případní pachatelé trestného činu, nebo aby trestnou činnost vzhledem k viditelnosti v prostředí vůbec nespáchali. Součástí takových opatření je osvětlení veškerého veřejného prostoru, přehledný terén, umístění a design oken budov, ale i umístění celých nejobývanějších místností (kuchyň, obývací pokoj) tak, aby z nich bylo dobře vidět na místa parkování i na celou ulici.
- **Přirozená kontrola přístupu** má za úkol co nejvíce znemožnit přístup k cílům trestné činnosti a vytvořit u potencionálního pachatele trestné činnosti dojem, že je velmi riskantní se pokusit za cílem jeho trestné činnosti vůbec dostat. U veřejných prostorů lze takové kontroly dosáhnout jejich uspořádáním co nejvíce centralizovaně nebo v bezprostřední blízkosti cest, po kterých probíhá hlavní pohyb obyvatel. Tam, kde se jeví pouhá vhodná lokalizace jako nedostatečná nebo už je nevhodná, je třeba užít prvky, jako jsou ploty (např. plot okolo dětského hřiště brání jak pohybu dětí ven, tak snadnému vchodu potencionálních pachatelů trestné činnosti), živé ploty, brány a dveře nebo také bezpečnostní zámky, bezpečnostní závory a různé alarmy.

- **Zvýraznění teritorií** je založeno na faktu, že lidé se mnohem více starají o něco, co vlastní nebo když se alespoň cítí jako skutečná součást nějakého teritoria. Proto by i městské prostředí mělo být navrženo tak, aby byly jasně odděleny soukromé prostory. Odlišené soukromé oblasti pomáhají vlastníkům tím, že vykazují jasnou známku vlastnictví (i odpovědnosti) a vysílají tak ke všem signál “ruce pryč, tohle je moje“. Vchody, přístupové cesty, dlažba, terén nebo zdi by měly zřetelně charakterizovat pozemek či budovu tak, aby dohromady vytvářely dojem skutečného teritoria.
- **Údržba** a péče o stávající prostory umožňuje kontinuální užití prostoru v původním účelu. Poškození a zanedbávání jakýchkoliv prostorů poukazuje na nižší míru kontroly ze strany uživatelů a postupně vede k vyšší toleranci nepořádku a sociálně patologického chování. Důkladná údržba zajišťuje “zdravou společnost”, bezpečnost a kvalitní životní úroveň ve všech existujících strukturách (rezidenčních i nerezidenčních).

Výše stanovená strategie CPTED se jeví velmi obecně a jistě by bylo možné ji aplikovat i v případě jiných měst. Na druhou stranu z názorů některých policejních důstojníků (viz kapitola 5.5.) je zřejmé, že mnohá trestná činnost (např. výroba a distribuce drog) již značně překonává hranice typických kriminálních oblastí (např. opuštěné domy). Zcela jistě je tedy třeba kombinovat různorodé preventivní přístupy v souvislosti s kontextem určité specifické lokality a specifiky těch trestných činů, které vybrané město zatěžují nejvíce. Nesporný je však pozitivní vliv vhodně navrženého městského prostředí na nižší míru typické pouliční kriminality (výtržnosti, napadení, znásilnění, kapesní krádeže, krádeže aut, apod.). Pro další využití při studiu kriminality je otázkou, jak pojmout prostředí metodicky, neboť se jedná o měkký faktor, který nelze jednoduše kvantifikovat.

4. Metodika

Kapitola věnovaná metodickému postupu práce kromě jiného popisuje hlavně statistické analýzy dat ze zdrojů policie a statistického úřadu a formu doplnění řízenými rozhovory a studií prevence kriminality v Liberci zpracovanou pro Magistrát města Liberce.

4.1. Proměnné ovlivňující kriminalitu

V této podkapitole budou uvedeny a popsány proměnné, které budou uvažovány jako ty s možným vlivem na kriminalitu ve městě.

4.1.1. Charakteristiky trestných činů a pachatelů

Statistiky Okresního ředitelství policie České republiky v Liberci (2008) nabízejí několik informací o pachatelích trestných činů. U každého druhu trestného činu jsou uvedeny následující charakteristiky pachatelů:

- pohlaví – muž, žena,
- věková kategorie – nezletilí (1 – 14 let), mladiství (15 – 17 let),
- vliv drog,
- vliv alkoholu, který tvoří většinu trestných činů spáchaných pod vlivem drog,
- zda se jedná o recidivistu.

4.1.2. Charakteristiky prostředí a potenciálních cílových objektů kriminality

Na základě literatury (viz kapitola 3.) a dostupnosti dat byly vybrány takové charakteristiky prostředí města a jeho obyvatel, u kterých je předpokládán vliv na kriminalitu. Po provedení faktorové analýzy (viz Příloha 1) je lze shrnout do tří faktorů (skupin), které budou nazvány socioekonomické podmínky obyvatel, podmínky bydlení a kvalita bytového fondu. Podrobně:

- **socioekonomické podmínky obyvatel**
 - vybavenost domácností – osobní automobil (případně počet osobních automobilů), telefon, mobilní telefon, osobní počítač, připojení k internetu
 - možnosti rekreace – vlastní rekreační objekt, jiné rekreační možnosti
 - rodinný stav – svobodní, vdané (ženatí), rozvedení, ovdovělí

- vzdělání – bez vzdělání a nezjištěné, základní a neukončené, střední bez maturity, střední s maturitou, vyšší odborné a nástavbové, vysokoškolské
- ekonomická aktivita – ekonomicky aktivní, ekonomicky neaktivní, zaměstnaní, nezaměstnaní
- náboženské vyznání – věřící, bez vyznání
- vybavenost bytů – vlastní splachovací záchod, vlastní koupelna (případně sprchový kout), plyn, vodovod, přípoj na veřejnou kanalizační síť
- kategorie bytů (kategorie I.)
- období výstavby bytů (1946 – 1970, 1971 – 1980, 1981 – 1990 a 1991 – 2001)
- **podmínky bydlení**
 - základní charakteristiky bydlení – průměrný počet osob na byt, průměrný počet osob na obytnou místnost velkou 8 m², průměrný počet m² celkové plochy na byt, průměrný počet m² obytné plochy na byt, průměrný počet m² obytné plochy na osobu, průměrný počet obytných místností na byt
 - vybavenost bytů – plyn, vodovod, přípoj na veřejnou kanalizační síť, žumpa
- **kvalita bytového fondu**
 - kategorie bytů (kategorie II. – IV.)
 - období výstavby bytů (do 1919 a 1920 – 1945)
 - vybavenost bytů – žumpa, jímka

4.2. Vymezení vybraných trestných činů

Vzhledem k možnostem získání dalších informací (např. z řízených rozhovorů) budou zkoumány pouze trestné činy spadající pod takzvanou obecnou kriminalitu. Podle Policie České republiky (Odbor obecné kriminality Policie České republiky) obecnou kriminalitu tvoří především násilná trestná činnost a majetková trestná činnost (toto vymezení doplňují ještě mravnostní činy, které jsou mimo výše zmíněné). Výčet všech trestných činů je poněkud obsáhlý, ale pro pochopení toho, co se bude skrývat za analyzovanou trestnou činnost, je podle mého názoru nezbytný. Konkrétně se tedy jedná o následující trestné činy, tak jak jsou uvedeny v oficiálních statistikách okresního ředitelství Policie České republiky v Liberci (2008):

1. vraždy
 - a. vraždy loupežné
 - b. vraždy sexuální
 - c. vraždy motivované osobními vztahy
 - d. vraždy na objednávku
 - e. vraždy novorozence matkou
 - f. vraždy ostatní

2. násilné činy
 - a. usmrcení lidského plodu
 - b. opuštění dítěte
 - c. únos
 - d. loupeže
 - e. loupeže na finančních institucích
 - f. násilí na veřejném činiteli mimo policii
 - g. násilí na veřejném činiteli – policistovi
 - h. násilí na veřejném činiteli – obecním policistovi
 - i. úmyslné ublížení na zdraví
 - j. rvačky
 - k. násilí a vyhrožování
 - l. braní rukojmí
 - m. nebezpečné vyhrožování

- n. vydírání
- o. omezování a zbavení osobní svobody
- p. porušování domovní svobody
- q. neoprávněný zásah do práva domu, bytu
- r. týrání svěřené osoby
- s. týrání osoby žijící ve společném obydlí
- t. omezování svobody vyznání
- u. útisk
- v. porušování svobody sdružování a shromažďování
- w. ostatní násilné trestné činy

3. mravnostní činy

- a. znásilnění
- b. pohlavní zneužívání v závislosti
- c. pohlavní zneužívání ostatní
- d. komerční forma sexuálního zneužívání v závislosti
- e. komerční forma sexuálního zneužívání ostatní
- f. ostatní pohlavní úchytky
- g. ohrožování mravnosti
- h. ohrožování pohlavní nemocí
- i. ublížení na zdraví pohlavní nemocí
- j. ublížení na zdraví pohlavní nemocí z nedbalosti
- k. kuplířství
- l. soulož mezi příbuznými
- m. obchodování s lidmi
- n. ostatní mravnostní trestné činy

4. krádeže vloupáním

- a. krádeže vloupáním do obchodů
- b. krádeže vloupáním do výkladních skříní
- c. krádeže vloupáním do restaurací a hostinců
- d. krádeže vloupáním do ubytovacích objektů
- e. krádeže vloupáním do kiosků

- f. krádeže vloupáním do jídelen závodních kuchyní a jiných stravovacích zařízení
- g. krádeže vloupáním do objektů se starožitnostmi a uměleckými předměty
- h. krádeže vloupáním do kulturních objektů
- i. krádeže vloupáním do pokladen a pancéřových skříní
- j. krádeže vloupáním do výpočetních středisek
- k. krádeže vloupáním do škol
- l. krádeže vloupáním do bytů
- m. krádeže vloupáním do víkendových chat soukromých osob
- n. krádeže vloupáním do rodinných domků
- o. krádeže vloupáním do ostatních objektů

5. krádeže prosté

- a. krádeže kapesní
- b. krádeže při pohlavním styku
- c. krádeže jiné na osobách
- d. krádeže mezi zaměstnanci na pracovišti
- e. krádeže motorových vozidel dvoustopých
- f. krádeže motorových vozidel jednostopých
- g. krádeže věcí z automobilů
- h. krádeže součástí motorových vozidel
- i. krádeže jízdních kol
- j. krádeže domácího zvířectva
- k. krádeže v bytech
- l. krádeže věcí na nádražích
- m. krádeže věcí během jízdy v dopravním prostředku
- n. krádeže v objektech se starožitnostmi a uměleckými předměty
- o. krádeže ostatní

6. další majetkové trestné činy

- a. podvod
- b. zpronevěra
- c. neoprávněné užívání cizí věci
- d. zatajení věci

- e. poškozování cizí věci
- f. ostatní majetkové trestné činy

7. ostatní kriminální činy

- a. výtržnictví
- b. výtržnictví na sportovních a veřejných akcích
- c. sprejerství
- d. podávání anabolických látek mládeži
- e. ohrožování mravní výchovy mládeže
- f. podávání alkoholických nápojů mládeži
- g. obchodování s dětmi
- h. nedovolené překročení státní hranice
- i. nedovolená výroba a distribuce psychotropních látek a jedů pro spotřebu
- j. nedovolená výroba a distribuce psychotropních látek a jedů pro výrobu
- k. požáry
- l. výbuchy
- m. nedovolené ozbrojování
- n. maření výkonu úředního rozhodnutí
- o. překupnictví a přechovávání - podílnictví

4.3. Vymezení policejních obvodů ve městě Liberec

Základní otázkou pro následné statistické analýzy bylo, jaké územní celky s dostatečnými a dostupnými statistickými údaji vybrat. Údaje o spáchaných trestných činech ve vybraném období byly získány ze statistik Okresního ředitelství policie České republiky v Liberci za policejní obvody. Za tyto jednotky však již nejsou dostupná žádná jiná data, např. ze statistického úřadu, a proto bylo nutné vybrat další územní jednotky a do nich vymezit hranice policejních obvodů.

Vymezení policejních obvodů města Liberec bylo provedeno na základě přirozených hranic terénu (vodní tok, komunikace). To se ovšem neshoduje s vymezením hranic městských částí, za které byla původně sbírána potřebná data. Shodou okolností byly obdobným způsobem jako policejní obvody v Liberci vymezeny základní sídelní jednotky (urbanistické obvody). Hranice policejních obvodů byly pak v rámci základních sídelních

jednotek vymezeny bez větších potíží. Výjimkou byly dvě základní sídelní jednotky (Růžodol a Rochlice-sever), které bylo nutné rozdělit na základě kvalifikovaného odhadu specialisty analytika a demografa pana Ing. Lubora Franců z Magistrátu města Liberec. Vzhledem k nejasnému vedení hranice však nejsou tyto dvě základní sídelní jednotky v mapových výstupech (viz Obrázky 1 – 5) zahrnuty do žádného policejního obvodu. Konečné vymezení policejních obvodů znázorňuje Obrázek 1. Jsou jimi dva obvody zasahující do centra města; Liberec Město (21 základních sídelních jednotek) a Liberec Vápenka (27 základních sídelních jednotek), a potom tři spíše okrajové obvody s převážnou rezidenční funkcí; Liberec Ruprechtice (13 základních sídelních jednotek), Liberec Vesec (8 základních sídelních jednotek) a Vratislavice (17 základních sídelních jednotek). Policejní obvod Vratislavice je tvořen městským obvodem Vratislavice, který je v Liberci jediným a má zvláštní status vyznačující se určitou mírou samostatnosti (např. vlastní městský úřad).

Obrázek 1: Vymezení policejních obvodů

Zdroj: Okresní ředitelství Policie České republiky v Liberci, 2008; Český statistický úřad, 2009

4.4. Statistické analýzy

Pro deskriptivní statistiku v kapitolách 5.1., 5.2. a 5.3. jsou použity tabulky a grafy zpracované v programu Microsoft Excel, které jsou příčně okomentovány.

Dále jsou v kapitole 5.4. pro proměnné (data ze Sčítání lidu, domů a bytů 2001) shrnuté do tří faktorů zpracovány shlukové analýzy na základě metody nejbližších čtverců v programu SPSS. Shluková analýza je metoda, která vytváří shluky (skupiny) na základě podobnosti proměnných v rámci určitých územních jednotek, v tomto případě základních sídelních jednotek. Všechny shluky jsou následně pomocí deskriptivní statistiky charakterizovány. V rámci jednotlivých faktorů jsou potom opět v programu SPSS provedeny lineární regrese (metoda stepwise) zjišťující vliv proměnných na počet trestných činů obecné kriminality a jejich rozmístění do policejních obvodů (následně ještě také na počet krádeží motorových vozidel dvoustupých a krádeží věcí z automobilů).

Hrubá míra kriminality, která se vyskytuje v Obrázcích 2 - 5, je vyjádřena jako průměrný počet trestných činů za období 1997 – 2007 vztažený na 1000 obyvatel policejního obvodu (počet obyvatel v roce 2001). V ostatních případech je hrubá míra kriminality počtem trestných činů na 1000 obyvatel v daném roce. Na tomto místě je však nutné zmínit, že počty obyvatel policejních obvodů poskytovatel dat, Bc. Martin Valdman, z Okresního ředitelství Policie České republiky v Liberci označil za poněkud odlišné od počtů obyvatel v datech Magistrátu města Liberec (odlišné i od Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001). Jiná data s počty obyvatel za všechny roky sledovaného období 1997 – 2007 však dostupná nebyla.

4.5. Řízené rozhovory

Pro podrobnější pochopení situace, nebo přinejmenším pro kvalitativní více než ilustrativní doplnění výše uvedených metod, byly provedeny řízené rozhovory se zástupcem Okresního ředitelství policie České republiky Liberec, se zástupci všech pěti policejních obvodů města Liberec, se specialistou na prevenci z řad Městské policie i z Magistrátu města Liberec a s hlavním analytikem a demografem odboru Strategie a územní koncepce Magistrátu města Liberec. Všem zmíněným byly položeny následující otázky:

1. Jaký je Váš názor na kriminalitu v Liberci (pro zástupce policejních obvodů v jejich obvodu)? Jaké problémy v souvislosti s Vaší pracovní pozicí vnímáte nejvíce?
2. Existují podle Vás v Liberci (pro zástupce policejních obvodů v jejich obvodu) typické kriminální lokality, skupiny obyvatel a časy, ve kterých je kriminalita páchána? Můžete ty nejzávažnější jmenovat a blíže specifikovat?
3. Jaké jsou podle Vás hlavní příčiny nebo faktory, které ovlivňují míru kriminality v Liberci (pro zástupce policejních obvodů v jejich obvodu)?
4. Jaká preventivní opatření by byla podle Vás nejvhodnější a nejúčinnější?
5. Souhlasíte s tím, že jednou z možností, jak omezit příležitosti k páchání trestných činů, jsou úpravy designu městského prostředí tak, aby bylo přehlednější (přirozený dohled, přirozená kontrola přístupu)? Proč ano? Proč ne?

4.6. Doplnění o studii zpracovanou pro Magistrát města Liberec

Zjištěné výsledky statistických analýz a řízených rozhovorů byly doplněny a porovnány s výsledky studie Návrh koncepce prevence kriminality města Liberec na období 2009 – 2011 (AUGUR Consulting s.r.o. 2008) v kapitole 5.6.

5. Případová studie Liberec

Liberec je hlavním městem Libereckého kraje a zároveň městem v kraji největším počtem obyvatel (97950 v roce 2001) i rozlohou svého území (106,12 km²). Toto nejseverněji položené krajské město má výjimečnou strukturu závislou na velké výškové členitosti. Převýšení mezi nejvyšším bodem, vrcholem Ještědu (1012 m n. m.) a nejnižším, v západní části města při řece Nise (361 m n. m.), je 651 m.

5.1. Obecná kriminalita a její vývoj

V této kapitole bude stručně okomentován vývoj obecné kriminality v policejních obvodech Liberce. Bližší vysvětlení možných příčin vývoje pak bude hledáno v kapitolách následujících, především v kapitole 5.5.

Během uplynulého desetiletí (1997 – 2007) se míra obecné kriminality v jednotlivých policejních obvodech Liberce vyvíjela různě (viz Graf 1). Vývoj lze shrnout do třech skupin obvodů.

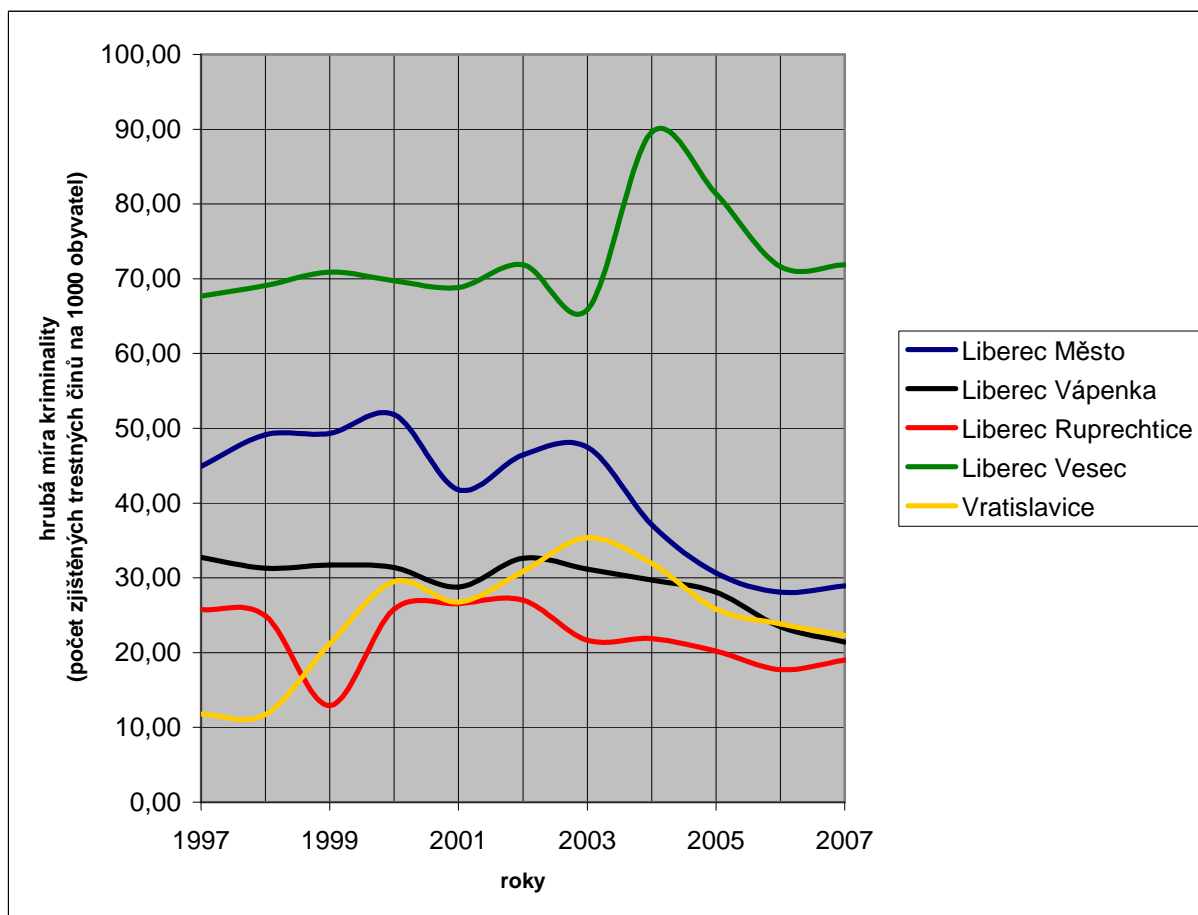
První tvoří policejní obvody Liberec Vápenka, Liberec Ruprechtice a Vratislavice. Tuto skupinu charakterizuje v současnosti podobná hrubá míra kriminality, avšak vývoj byl odlišný. V obvodu Liberec Vápenka zůstávala hrubá míra kriminality do roku 2002 až na drobné výkyvy víceméně stejná. Potom začala mírně klesat a pokles trvá nadále. Obvod Liberec Ruprechtice vykazuje poměrně velké výkyvy a i přes viditelný pokles od roku 2002 nelze jednoznačně určit, jakým směrem bude vývoj pokračovat. U tohoto obvodu je zřetelné výrazné minimum v roce 1999, jehož příčinu však není možné z dostupných dat přesvědčivě vysvětlit. V posledním zmíněném obvodu této skupiny, ve Vratislavicích, byla nejnižší výchozí hrubá míra kriminality ze všech policejních obvodů města Liberec. V roce 2003 bylo dosaženo maximum přesahující maxima ostatních ve skupině (Liberec Vápenka a Liberec Ruprechtice), ale od té doby hrubá míra kriminality v tomto obvodu klesá.

Policejní obvod Liberec Město je charakteristický nejvýraznějším poklesem hrubé míry kriminality ve sledovaném období. Ještě v roce 2000 dosahoval hodnoty přes 50 zjištěných trestných činů na 1000 obyvatel a po roce 2005 už je to jen 30 zjištěných trestných

činů na 1000 obyvatel. Můžeme polemizovat o tom, zda je toto razantní snížení hrubé míry kriminality způsobeno dobrou prevencí kriminality či něčím jiným.

Posledním zbylým obvodem je Liberec Vesec. Ten se vyznačuje absolutně nejvyššími hodnotami hrubé míry kriminality v průběhu celého sledovaného období. V roce 2004 zde bylo zaznamenáno téměř 90 trestných činů na 1000 obyvatel. Následující strany snad přispějí k objasnění příčin takové relativně vysoké kriminality v tomto policejním obvodu.

Graf 1: Vývoj obecné kriminality v policejních obvodech Liberce v období 1997 – 2007

Zdroj: Okresní ředitelství Policie České republiky v Liberci, 2008; Český statistický úřad, 2009

5.2. Pachatelé trestných činů

Pachatelé trestných činů a jejich motivace ke kriminálnímu jednání jsou jistě různé. Na základě oficiálních statistik Policie České Republiky je však vidět, co mají trestné činy společného (viz Tabulka 1). Ve všech policejních obvodech tvoří většinu (vždy více než třetinu) stíhaných a vyšetřovaných osob recidivisté. Z hlediska genderových rozdílů výrazně převažují mezi pachateli trestných činů ve všech obvodech muži (v obvodu Vratislavice dokonce přes 90 % ze všech stíhaných a vyšetřovaných). Poměrně kladně lze hodnotit nevelký podíl mladistvých a nezletilých pachatelů trestných činů. Právě z mladistvých a nezletilých pachatelů se v budoucnu pravděpodobně mohou stát problematičtí recidivisté.

Tabulka 1: Stíhané a vyšetřované osoby v policejních obvodech Liberce za období 1997 – 2007

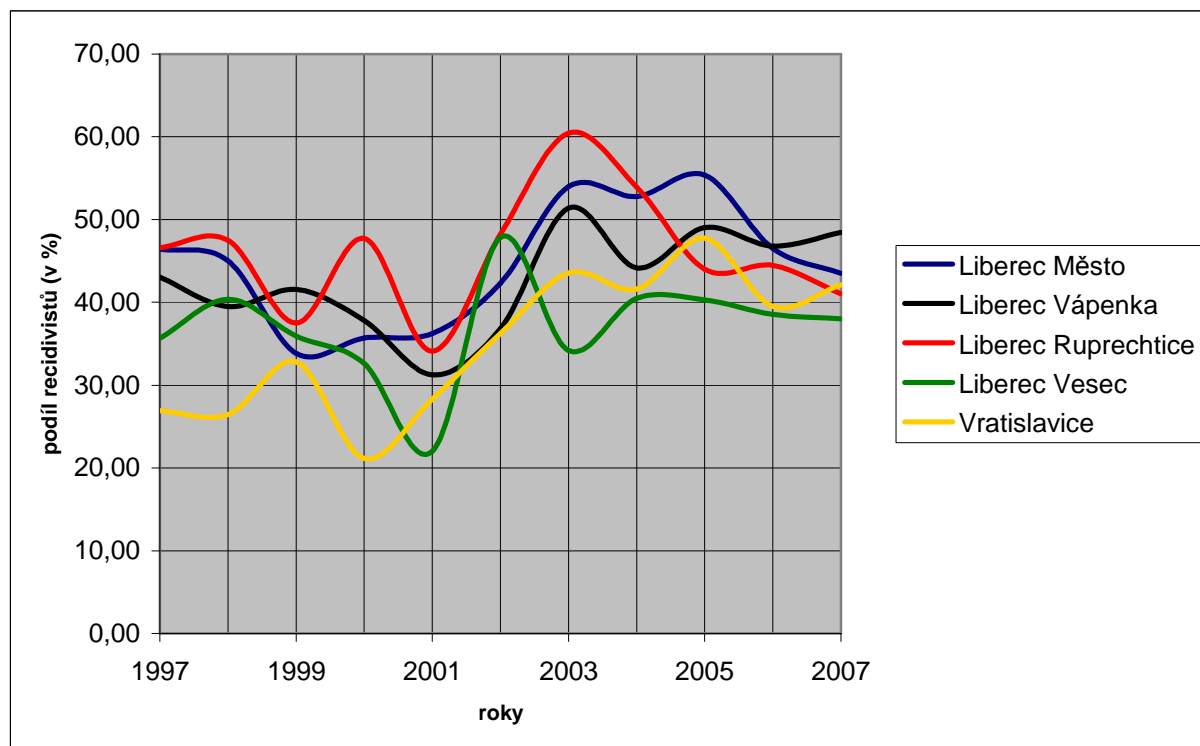
Policejní obvod	Recidivisté (v %)	Nezletilí (v %)	Mladiství (v %)	Ženy (v %)	Ostatní (v %)
Liberec Město	44,96	4,20	8,37	15,14	27,34
Liberec Vápenka	43,52	3,96	7,71	13,70	31,10
Liberec Ruprechtice	45,86	3,84	7,15	11,70	31,46
Liberec Vesec	37,31	4,79	8,32	13,31	36,28
Vratislavice	37,34	6,61	8,62	9,69	37,74

Zdroj: Okresní ředitelství Policie České republiky v Liberci, 2008

Poznámka: hodnoty v tabulce jsou průměry za období 1997 – 2007

Vzhledem k velkému podílu recidivistů na celkovém počtu stíhaných a vyšetřovaných osob je na místě se podívat i na vývoj tohoto podílu během období 1997 – 2007 (viz Graf 2). Obecně se podíl recidivistů ve všech policejních obvodech od roku 1997 do roku 2007 nijak výrazně nezměnil, snad jen s výjimkou obvodu Vratislavice, ve kterém se o více než 10 % zvýšil. Dramatický byl vývoj mezi lety 2001 (2000 pro Vratislavice) a 2003 (2002 pro Liberec Vesec). V roce 2001 (2000 pro Vratislavice) byla ve všech obvodech dosažena absolutní minima za sledované období. Hned v roce 2003 (2002 pro Liberec Vesec) byla pro změnu zaznamenána absolutní maxima (kromě Liberce Města, kde bylo ještě nepatrně vyšší maximum v roce 2005). Tuto výraznou oscilaci si lze vysvětlit buď nějakým razantním opatřením v rámci stíhání recidivistů a následným opětovným uvolněním, nebo změnou v evidenci pachatelů trestných činů a v jejich zanesení do policejních statistik.

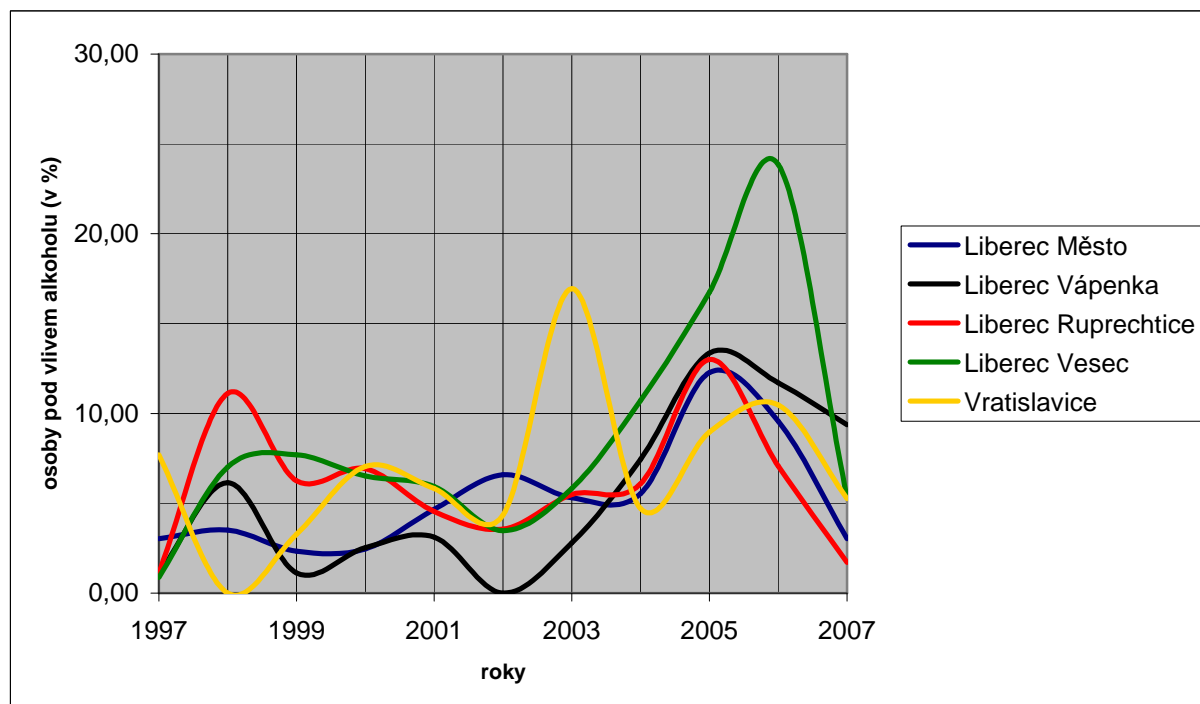
Graf 2: Vývoj podílu recidivistů na celkovém počtu stíhaných osob v policejních obvodech Liberce v období 1997–2007

Zdroj: Okresní ředitelství Policie České republiky v Liberci, 2008

Dále bylo na základě statistik Okresního ředitelství Policie České republiky zjišťováno, jestli významný podíl z celkového počtu stíhaných osob tvoří osoby pod vlivem alkoholu (viz Graf 3). Sledovaný podíl v období 1997 – 2007 v průměru nepřesahuje 10 %. Ve vývoji není zřetelný žádný výrazný trend a hodnoty se víceméně náhodně pohybují mezi 0 % a 10 %. Výjimku tvoří rok 2005 (2003 pro Vratislavice a 2006 pro Liberec Vesec), kdy hodnoty přesáhly výše uvedené rozmezí a dosáhly absolutních maxim. V obvodu Liberec Vesec se v roce 2006 dokonce podíl osob pod vlivem alkoholu na celkovém počtu stíhaných osob dostal přes 20 %. Tento obvod se od ostatních liší i pravidelným vývojem, neboť podíl osob pod vlivem alkoholu zde od roku 2002 poměrně strmě rostl až na zmíněné maximum v roce 2006 (asi 24 %) a potom v roce 2007 zase spadl na pouhých 5 %.

Graf 3: Vývoj podílu osob pod vlivem alkoholu na celkovém počtu stíhaných osob v policejních obvodech Liberce v období 1997 – 2007

Zdroj: Okresní ředitelství Policie České republiky v Liberci, 2008

5.3. Nejčastější druhy trestné činnosti

Jak je uvedeno v metodice (viz kapitola 4.2.), tato práce se zabývá pouze tzv. obecnou kriminalitou a trestnými činy, které do ní patří. Pokud se zaměříme na skladbu nejčastějších činů za období 1997 – 2007 (viz Tabulka 2), zjistíme, že největší podíl ve všech policejních obvodech tvoří majetkové trestné činy.

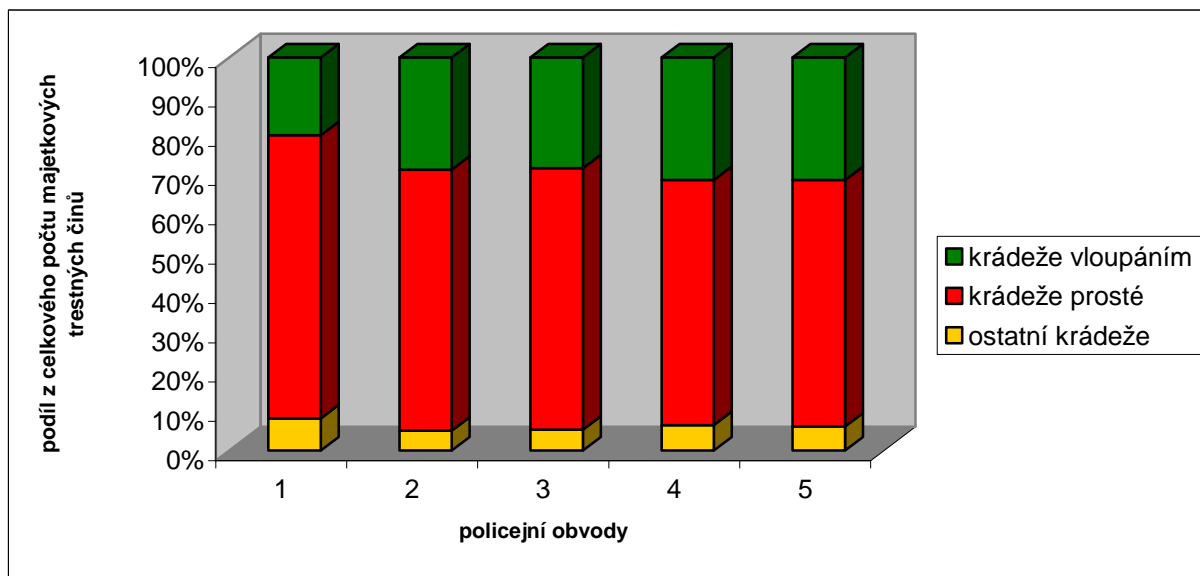
Tabulka 2: Souhrnný počet trestných činů v policejních obvodech Liberce v období 1997 – 2007

Policejní obvod	Násilné činy	Mravnostní činy	Majetkové činy	Ostatní kriminální činy	Celkem
Liberec Město	1361	99	15402	1301	18163
Liberec Vápenka	440	32	5470	409	6351
Liberec Ruprechtice	335	30	3585	312	4262
Liberec Vesec	738	62	4967	452	6219
Vratislavice	407	35	3128	293	3863
Celkem	3281	258	32552	2767	38858

Zdroj: Okresní ředitelství Policie České republiky v Liberci, 2008

Při podrobnějším pohledu na majetkovou trestnou činnost (viz Graf 4) je jasné vidět, že převážná část je ve všech policejních obvodech zastoupena krádežemi prostými. Největší podíl mají prosté krádeže v obvodu Liberec Město, který zaujímá centrum města.

Graf 4: Složení majetkové trestné činnosti v policejních obvodech Liberce za období 1997 – 2007

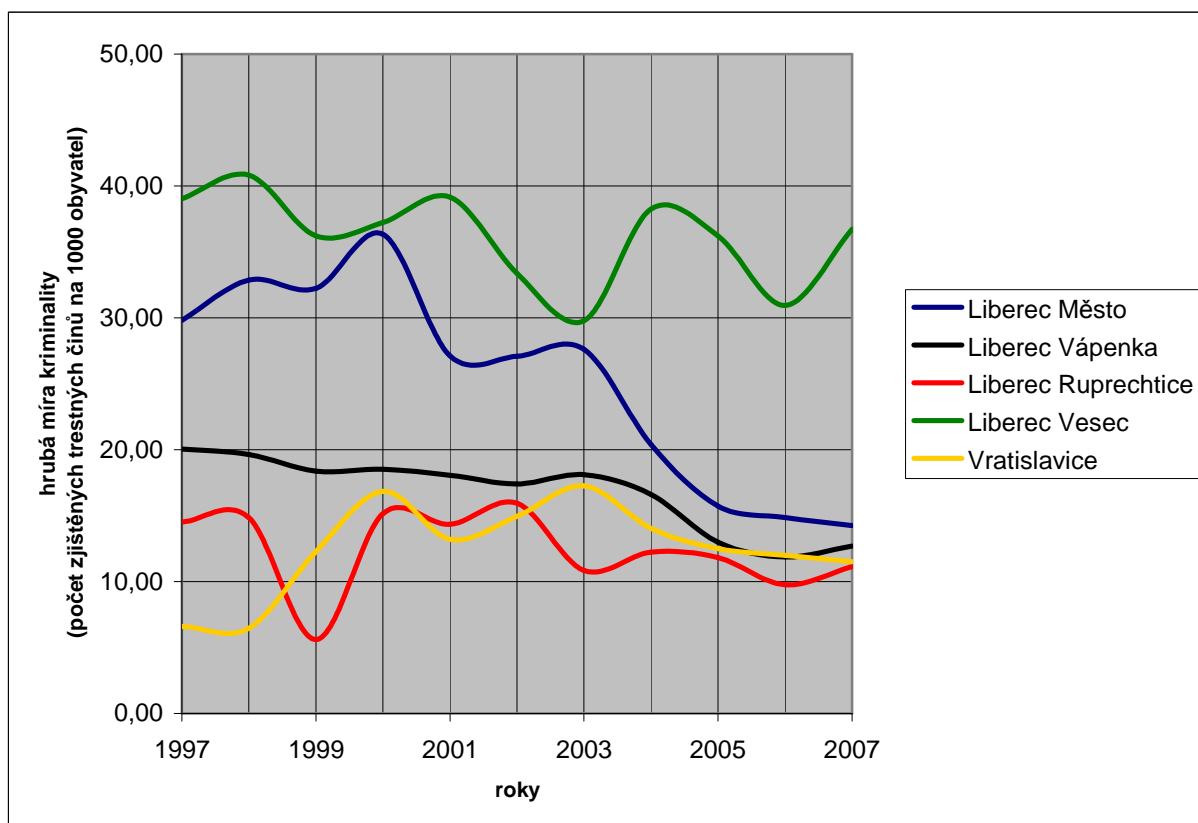

Zdroj: Okresní ředitelství Policie České republiky v Liberci, 2008

Poznámka: popisky osy x (policejní obvody): 1 – Liberec Město, 2 – Liberec Vápenka, 3 – Liberec Ruprechtice, 4 – Liberec Vesec, 5 - Vratislavice

Další graf (viz Graf 5) ukazuje míru kriminality zastoupenou pouze krádežemi prostými a její vývoj. Obvod Liberec Město zaznamenal během sledovaných deseti let výrazný pokles počtu krádeží prostých, což je nejspíš výsledkem dobře fungujících preventivních opatření. Trvalý mírný pokles vykazuje také druhý obvod, který zasahuje do centra města, Liberec Vápenka. V ostatních obvodech se počet krádeží prostých nijak razantně nezměnil. Nejvíce tímto druhem kriminality zatěžovaným obvodem je stejně jako v celkové míře obecné kriminality (viz Graf 1) z dlouhodobého hlediska Liberec Vesec, který v současnosti (2007) převyšuje ostatní o přibližně 25 krádeží prostých na 1000 obyvatel.

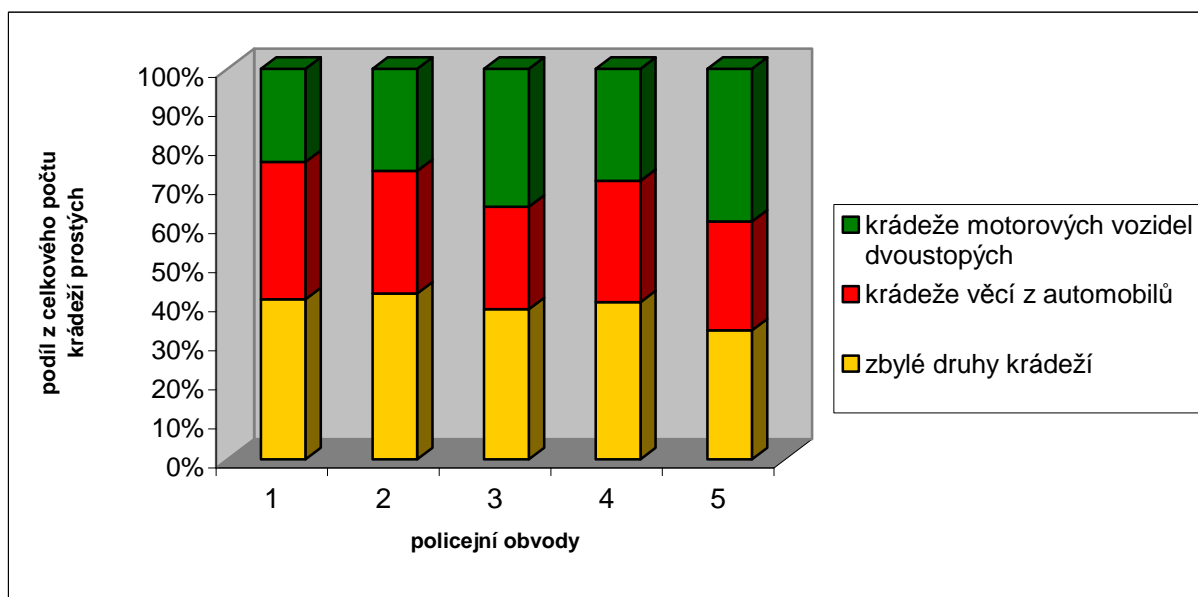
Graf 5: Vývoj počtu krádeží prostých v policejních obvodech Liberce v období 1997 – 2007

Zdroj: Okresní ředitelství Policie České republiky v Liberci, 2008

Rozbor majetkové trestné činnosti je zakončen složením krádeží prostých (viz Graf 6). Ve všech policejních obvodech převažují krádeže motorových vozidel dvoustopých, tedy automobilů, a krádeže věcí z automobilů. Vůbec největší podíl tvoří tyto dva druhy krádeží prostých v obvodu Vratislavice. Bližší vysvětlení příčin i případných řešení bude opět hledáno především v kapitole 5.5. Za zmínku stojí ještě fakt, že v obvodech zahrnujících centrum města (Liberec Město a Liberec Vápenka) převažují krádeže věcí z automobilů nad krádežemi automobilů, zatímco ve zbylých spíše okrajových a převážně rezidenčních obvodech je tomu naopak s výjimkou obvodu Liberec Vesec, který se už dle předchozích zjištění jeví jako specifický. Z toho lze usoudit, že každá část města se svými určitými funkcemi a typickým každodenním režimem nabízí rozdílné příležitosti ke kriminálnímu jednání.

Graf 6: Složení krádeží prostých v policejních obvodech Liberce za období 1997 – 2007

Zdroj: Okresní ředitelství Policie České republiky v Liberci, 2008

Poznámka 1: popisky osy x (policejní obvody): 1 – Liberec Město, 2 – Liberec Vápenka, 3 – Liberec Ruprechtice, 4 – Liberec Vesec, 5 – Vratislavice

Poznámka 2: podrobné složení krádeží prostých v přílohách (viz Příloha 1: Složení krádeží prostých v policejních obvodech za období 1997 – 2007)

5.4. Vztah mezi rozmístěním proměnných a rozmístěním kriminality

Vzhledem k výsledkům předchozí kapitoly bude nejprve zkoumán vliv proměnných jednotlivých faktorů na počet všech trestných činů spadajících pod obecnou kriminalitu. Následně bude zjišťován vliv stejných proměnných na počet nejčastějších trestných činů obecné kriminality, tedy krádeží motorových vozidel dvoustopých a krádeží věcí z automobilů (tyto dva trestné činy budou pro zjednodušení uvažovány souhrnně). Kromě určení jasně statisticky prokazatelného vlivu proměnných na míru kriminality je cílem této kapitoly také zjistit, zda je v některém z policejních obvodů lokalita, případně lokality (základní sídelní jednotky), které vykazují specifické, odlišné podmínky (na základě sledovaných proměnných rozdělených do faktorů) a tím nabízí možné příležitosti k páčání trestné činnosti.

5.4.1. Socioekonomické podmínky obyvatel

Na základě shlukové analýzy bylo vytvořeno devět shluků základních sídelních jednotek dle socioekonomických podmínek obyvatel (viz Příloha. 4, Příloha 5, Obrázek 2).

Do shluku 1 (viz Příloha 6) patří největší počet základních sídelních jednotek, konkrétně 41. To, co tyto základní sídelní jednotky spojuje, by se dalo nazvat jako standardní městské prostředí střední vrstvy obyvatel. Prostorově tento shluk zabírá centrum města a jeho nejbližší okolí. Průměrně zde má většina obyvatel kvalitní zázemí ve svých domácnostech (86 % byty I. kategorie, 99 % vodovod, 83 % přípoj na veřejnou kanalizační síť, 75 % plyn, 95 % vlastní splachovací záchod, 94 % vlastní koupelna). Velká část z ekonomicky aktivních jsou lidé zaměstnaní (92 %). Nejvíce z nich má dosažené střední vzdělání (35 % bez maturity, 27 % s maturitou). O pravděpodobných příjmech, které tuto skupinu především řadí mezi zmíněnou střední vrstvu, dosti vypovídá vybavenost a možnosti domácností. Jeden osobní automobil má necelých 40 % domácností, Telefon (pevnou linku nebo mobil, případně obojí) má více než polovina domácností. Asi 16 % domácností disponuje osobním počítačem. Automobil, telefon a počítač zároveň mají pouhé 4 % domácností. Téměř 20 % domácností má nějaký rekreační objekt, což poukazuje na fakt, že velmi pravděpodobně mnoho obyvatel (cca 20 % domácností) shluku 1 bydlí na sídlišťích, kde nejsou moc bohaté možnosti k rekreaci. Pokud se jedná hlavně o sídliště, tak jsou to ta prvně vybudovaná, starší (od roku 1981 do 2001 pouze 13 % bytů). Na závěr charakteristiky tohoto shluku a před

charakteristikami shluků ostatních je na místě zmínit, že se vychází z dat, která byla jako jediná dostupná (rok 2001). Kdyby byla zpracována data aktuální, tak by jistě podíly domácností (především v úrovni vybavenosti) byly jiné (vyšší).

Shluk 2 (viz Příloha 7) zahrnuje 29 základních sídelních jednotek. Ve srovnání se shlukem 1 by se dal označit jako vyšší střední třída obyvatel s tradičním rodinným zázemím a z většiny je tvořen okrajovými základními sídelními jednotkami. Jeden osobní automobil využívá už téměř polovina domácností, podobně jako telefon (pevná linka nebo mobilní). Vybavenost a zázemí domácností naznačuje, že se jedná kromě bytových domů také o rodinné domy. Pouze 14 % domácností je totiž připojeno na veřejnou kanalizační síť a do I. kategorie patří pouze dvě třetiny bytů. Jinak splňuje většina domácností podobný hygienický standard jako domácnosti ve shluku 1 (vlastní splachovací záchod, vlastní koupelna). Výjimečné je pro tento shluk nejvyšší dosažené vzdělání. Nejčtenější skupinu tvoří obyvatelé se středním vzděláním (celkem 65 %), ale poměrně mnoho obyvatel (24 %) má pouze základní nebo neukončené vzdělání. Dá se tedy spekulovat o tom, že typickými obyvateli tohoto shluku jsou průměrně vzdělaní, ale schopní lidé, kteří dávají z různých důvodů přednost životu v rodinných domech (nebo také nemají jinou možnost). Nevlastní tolik rekreačních objektů (13 %), protože je buď nepotřebují, nebo převážný volný čas věnují domu, ve kterém trvale bydlí. Smysl pro tradici a rodinu by mohl vycházet také z vyššího podílu věřících (16 %) než ve většině shluků.

Shluk 3 (viz Příloha 8) spojuje 8 základních sídelních jednotek a charakterizuje ho opět tradiční městské prostředí, ovšem ve srovnání se shlukem 1 jsou obyvatelé majetnější a byty novější (80 % postaveno v období 1971 – 1990). Pro upřesnění 43 % domácností vlastní jeden osobní automobil, 54 % telefon (pevnou linku nebo mobilní), dokonce 20 % domácností má osobní počítač. Vzdělanostní struktura (33 % střední vzdělání bez maturity, 27 % střední vzdělání s maturitou) a vybavenost domácností (98 % vlastní splachovací záchod, 97 % vlastní koupelna, 99 % vodovod 89 % přípoj na veřejnou kanalizační síť) jsou podobné shluku 1. Byty jsou nejen novější, ale také kvalitnější než ve shluku 1 (93 % I. kategorie). V této souvislosti zde budou byty určitě i dražší, což svým způsobem charakterizuje finanční možnosti obyvatel shluku.

Shluk 4 (viz Příloha 9) vytvořily 4 základní sídelní jednotky (Černá hora, Letiště, Průmyslový obvod-u Ostašova, U jezírka), ve kterých není žádné stále obyvatelstvo a veškeré

sledované proměnné byly nulové nebo nebyly v rámci sčítání lidu, domů a bytů (2001) zjištěny.

Shluk 5 (viz Příloha 10) je zastoupen jednou základní sídelní jednotkou (Hluboká). Jedná se o lokalitu, ve které jsou pouze 4 bytové domácnosti (viz Příloha 3). Vlastní shluk je pro ní vytvořen především díky tomu, že všechny domácnosti disponují osobním automobilem. Polovina má osobní automobil, telefon i počítač zároveň. Přesto, že každá domácnost má osobní automobil, tak jedna nemá vlastní splachovací záchod ani vlastní koupelnu. V této základní sídelní jednotce není ani jeden vysokoškolsky vzdělaný obyvatel, pouze 30 % je ekonomicky aktivních, ale na druhou stranu všichni ekonomicky aktivní jsou zaměstnaní. Žádná domácnost není připojena na veřejnou kanalizační síť. Velmi hrubě by se tento shluk dal charakterizovat jako téměř vesnický, ale s vysokým standardem žití (kromě jedné domácnosti).

Shluk 6 (viz Příloha 11) je opět tvořen pouze jednou základní sídelní jednotkou (Ještěd). Vyskytují se zde 3 bytové domácnosti (viz Příloha 3). V žádné není osobní automobil, 2 mají telefon (pevnou linku), 1 vlastní rekreační objekt, dvě třetiny obyvatel jsou ekonomicky aktivní, dvě třetiny ekonomicky aktivních mají dosažené střední vzdělání bez maturity, tři čtvrtiny ekonomicky aktivních jsou zaměstnaní, všechny domácnosti mají vlastní splachovací záchod, vlastní koupelnu a vodovod. Všechny byty spadají do první kategorie a ani jeden není připojen na veřejnou kanalizační síť. Z výše zmíněného je těžké tento shluk nějak souhrnně nazvat či jednoduše charakterizovat. Vzhledem k nízkému počtu domácností to dle mého názoru ani není nutné.

Do shluku 7 (viz Příloha 12) patří stejně jako v předchozím případě jen jedna základní sídelní jednotka (U Nisy-střed). Na rozdíl od shluků 5 a 6 zahrnuje 27 bytových domácností (viz Příloha 3). Tento shluk je typický nízkou úrovní vybavenosti domácností a vysokým podílem věřících obyvatel (33 %). Asi čtvrtina domácností disponuje osobním automobilem. Telefon (pevná linka nebo mobilní) vlastní 44 % domácností. Počítač není v žádné domácnosti. Nejčastější dosažené vzdělání je střední bez maturity (63 %). Na veřejnou kanalizační síť je připojeno 37 % bytů. Navzdory tomu, že v 96 % bytů je vodovod, tak pouze 52 % domácností má vlastní splachovací záchod a 41 % vlastní koupelnu. Také díky tomu spadá do I. kategorie bytů jen 26 % všech bytů.

Shluk 8 (viz Příloha 13) tvoří dvě základní sídelní jednotky (U skládky a Vysoká škola). Za tyto jednotky nebyly zjištěny proměnné zabývající se základními standardy bydlení. Pro základní sídelní jednotku Vysoká škola nebylo kromě proměnných vyjadřujících jakýsi sociální kapitál zjištěno vůbec nic. Není na místě tento shluk nějak blíže charakterizovat. Důvodem, proč vznikl, bude nejspíš skutečnost, že do jiných shluků tyto dvě základní sídelní jednotky patřit nemohou.

Poslední shluk 9 (viz Příloha 14) je zastoupen opět pouze jednou základní sídelní jednotkou (U vysílačky). Je tvořena 329 domácnostmi (viz Příloha 3). Jedná se o nově vystavěné a velmi kvalitní byty (byly postaveny od roku 1991 do roku 2001). Všechny domácnosti splňují hygienický standard (vlastní splachovací záchod a vlastní koupelna). Stejně tak všechny mají vodovod a jsou připojeny na veřejnou kanalizační síť. Není překvapivé, že 100 % bytů patří do I. kategorie bytů. Obyvatelé se jeví jako poměrně vzdělaní (68 % střední vzdělání, 14,5 % vysokoškolské vzdělání) a často zatím svobodní (48 %). V průměru 31 % domácností vlastní osobní automobil, 58 % domácností telefon (pevná linka nebo mobilní), 16 % domácností oba telefony, 16 % domácností osobní počítač a 13 % domácností má k dispozici rekreační objekt. Tato základní sídelní jednotka je tedy výjimečná z velké části svobodnými (pravděpodobně mladými) obyvateli s velmi dobrými finančními možnostmi a tomu odpovídajícím kvalitnímu vybavení, které využívají, a byty, ve kterých bydlí.

Nyní je na místě pokusit se najít souvislost mezi výše uvedenými shluky dle socioekonomických podmínek obyvatel a hrubou mírou obecné kriminality. Ta nejvyšší je v policejních obvodech Liberec Město (41,43 trestných činů na 1000 obyvatel) a Liberec Vesec (72,58 trestných činů na 1000 obyvatel).

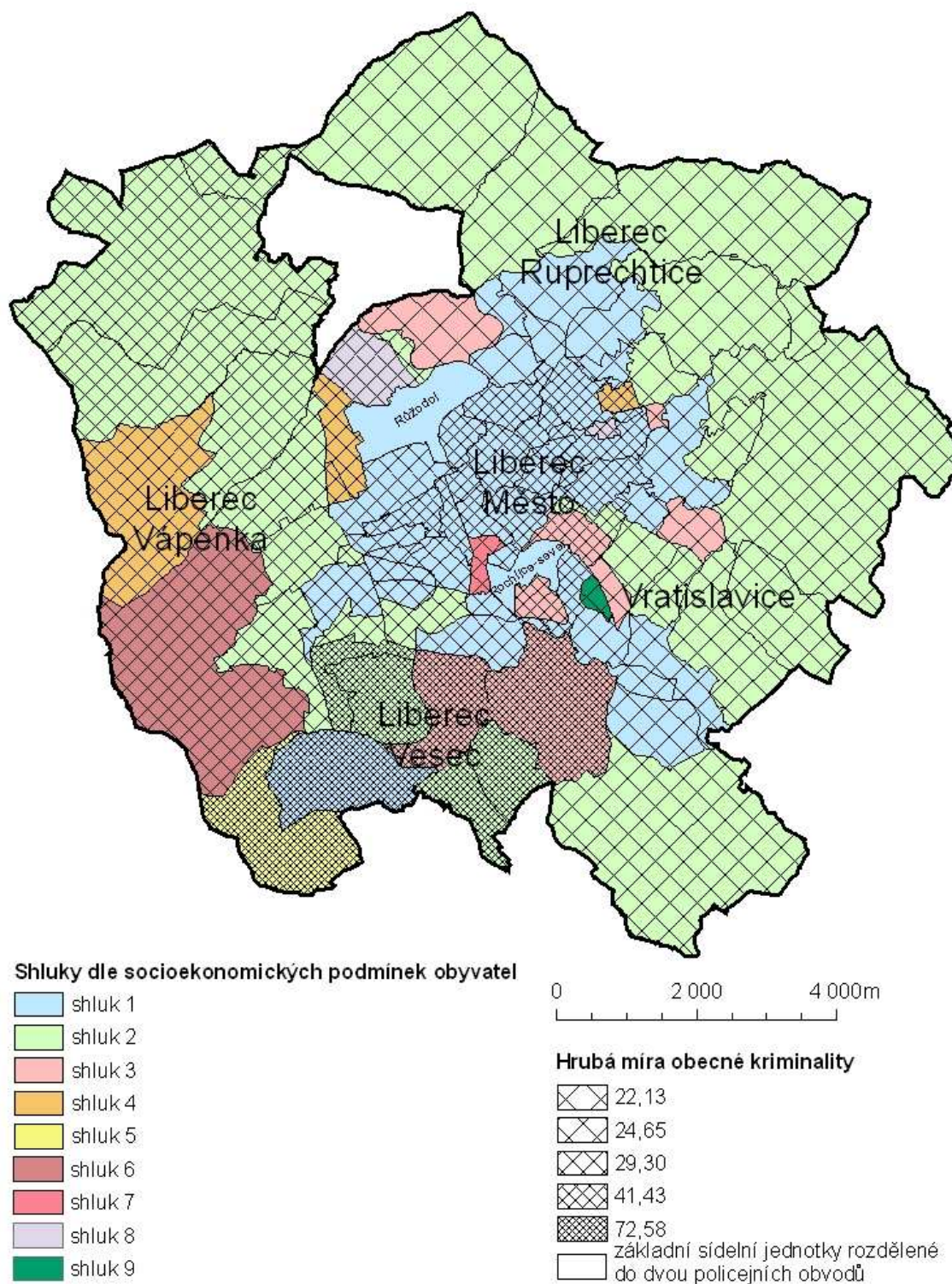
Kriminalita v obvodu Liberec Město vychází především z geografické polohy přibližně v centru města. Kromě obyvatel se zde pohybuje velké množství dalších lidí a je tak vytvořena zvýšená příležitost pro páčání trestné činnosti. Tento obvod tvoří až na výjimky základní sídelní jednotky zařazené do shluku 1, tedy do standardního městského prostředí střední vrstvy obyvatel.

Obvod Liberec Vesec byl jako specifický označen již v předchozích kapitolách (viz kapitoly 5.1. – 5.3.). Vzhledem k tomu, že se v něm nachází pouze 8 základních sídelních

jednotek a jedna z nich je navíc neobydlená, tak ho lze poměrně dobře charakterizovat. Z hlediska socioekonomických podmínek obyvatel vybočuje shlukem 3, do kterého patří dvě základní sídelní jednotky a který je typický relativně novými byty s poměrně majetnými obyvateli. Taková situace vytváří příhodné podmínky pro pachatele krádeží.

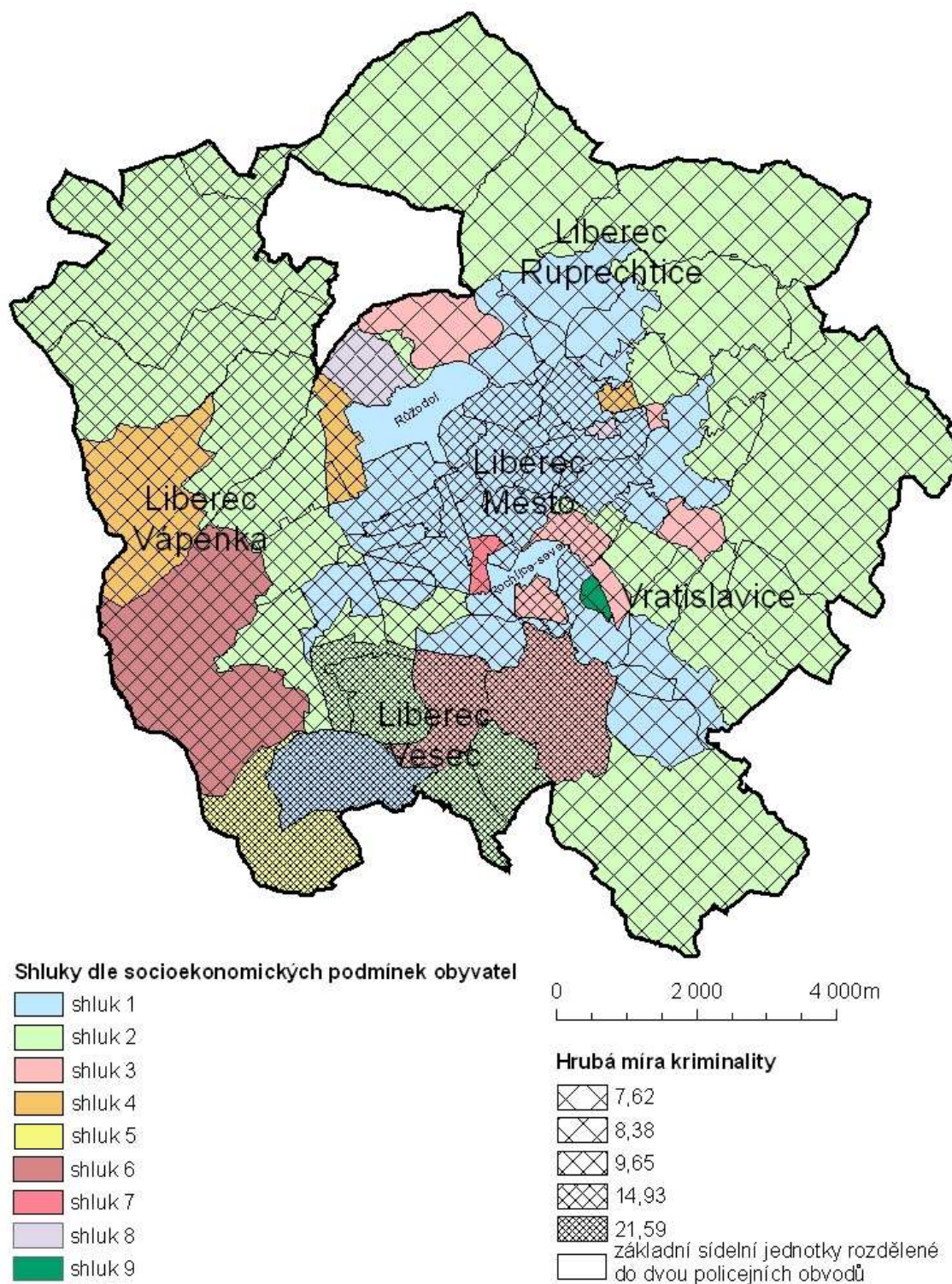
Jak již bylo zmíněno výše (viz kapitola 5.3.), tak nejčastější jsou krádeže motorových vozidel dvoustopých a krádeže věcí z automobilů. Hrubá míra tohoto druhu kriminality je opět nejvyšší v obvodech Liberec Město a Liberec Vesec. Stejně shluky ve srovnání s hrubou mírou této specifické kriminality (viz Obrázek 3) rovněž naznačují možnou souvislost mezi ní a shlukem 3 v obvodu Liberec Vesec. Dobré socioekonomické podmínky obyvatel se odrážejí ve značkách a hodnotách automobilů, které vlastní, i ve věcech (např. drobná elektronika), které v nich ti méně obezřetní nechávají. Pro potenciální pachatele krádeží, kteří z různých důvodů (většinou jako zdroj příjmu) automobily či věci v nich vyhledávají, mohou být takové lokality velmi atraktivní. Obvod Liberec Město je také pravděpodobně velmi atraktivní pro pachatele krádeží motorových vozidel dvoustopých a krádeží věcí z automobilů, protože zde vzhledem k pohybu velkého množství lidí a jejich automobilů mají možnost velkého výběru (např. na parkovištích u supermarketů, ale i v jiných parkovacích zónách).

Obrázek 2: Hrubá míra obecné kriminality v policejních obvodech a shluky dle socioekonomických podmínek obyvatel

Zdroj: Okresní ředitelství Policie České republiky v Liberci, 2008; Český statistický úřad, 2009

Obrázek 3: Hrubá míra souhrnného počtu krádeží motorových vozidel dvoustopých a krádeží věcí z automobilů v kombinaci se shluky dle socioekonomických podmínek obyvatel

Zdroj: Okresní ředitelství Policie České republiky v Liberci, 2008; Český statistický úřad, 2009

Prostřednictvím lineární regrese (viz Tabulka 3) bylo zjištěno, že signifikantní vliv na rozmístění míry kriminality v policejních obvodech má pouze počet obyvatel bez vzdělání. Rovnice regresní přímky je následující: počet trestných činů = 11,85 * počet obyvatel bez vzdělání + 139,981.

Tabulka 3: Lineární model vztahu mezi proměnnými socioekonomických podmínek obyvatel a počtem zjištěných trestných činů v policejních obvodech

Model	Nestandardizované koeficienty		Standardizované koeficienty	t	Signifikance	
	B	Střední chyba	Beta			
1	Konstanta	139,981	127,356		1,099	0,352
	bez vzdělání	11,850	2,039	0,958	5,812	0,010

Zdroj: Okresní ředitelství Policie České republiky v Liberci, 2008; Český statistický úřad, 2009

Poznámka: závislou proměnnou je počet zjištěných trestných činů

Podobný je také výsledný model vztahu mezi proměnnými socioekonomických podmínek obyvatel a nejčastějším trestným činem (respektive dvěma činy), tedy krádežemi motorových vozidel dvoustopých a krádežemi věcí z automobilů (viz Tabulka 4). Signifikantní vliv na počet a rozmístění zmíněných trestných činů v policejních obvodech má pouze počet obyvatel bez vzdělání. Rovnice regresní přímky je následující: počet krádeží motorových vozidel dvoustopých a krádeží věcí z automobilů = 4,244 * počet obyvatel bez vzdělání + 39,793.

Tabulka 4: Lineární model vztahu mezi proměnnými socioekonomických podmínek obyvatel a počtem zjištěných krádeží motorových vozidel dvoustopých a krádeží věcí z automobilů v policejních obvodech

Model	Nestandardizované koeficienty		Standardizované koeficienty	t	Signifikance	
	B	Střední chyba	Beta			
1	Konstanta	39,793	45,841		0,868	0,449
	bez vzdělání	4,244	0,734	0,958	5,783	0,010

Zdroj: Okresní ředitelství Policie České republiky v Liberci, 2008; Český statistický úřad, 2009

Poznámka: závislou proměnnou je souhrnný počet zjištěných krádeží motorových vozidel dvoustopých a krádeží věcí z automobilů

5.4.2. Podmínky bydlení

Výsledkem shlukové analýzy je 5 shluků základních sídelních jednotek dle podmínek bydlení (viz Příloha 15, Příloha 16, Obrázek 4).

Shluk 1 (viz Příloha 17) tvoří 36 základních sídelních jednotek. Typické jsou pro něj velmi příhodné podmínky k bydlení v poměrně velkých bytech (průměrně mají byty téměř 90 m², průměrná obytná plocha je 60 m²). Domácnosti budou nejspíš nejvíce zastoupeny rodinami s dětmi, neboť průměrný počet osob na byt se blíží ke třem.

Do shluku 2 (viz Příloha 18) patří 38 základních sídelních jednotek. Podmínky pro bydlení jsou v tomto shluku charakteristické stále dost velkými (ale ve srovnání se shlukem předchozím menšími) byty. Celková plocha bytů je v průměru 68 m² velká (obytná plocha 44 m²). Velikosti bytů odpovídá i průměrný počet osob na byt, který je také o něco nižší (průměrně 2,29 osob).

Shluk 3 (viz Příloha 19) sdružuje pouze dvě základní sídelní jednotky (Rochlice-sever, Růžodol I). Tento shluk vystihují jednočlenné domácnosti v bytech malé rozlohy (průměrně 38 m² celkové plochy a 25 m² obytné plochy) a absolutně nejnižší průměrná velikost obytné plochy na osobu (10 m²). Bohužel se však nedá na základě těchto dat jednoznačně určit, zda se jedná např. o garsonky nebo o malé, ale luxusní byty.

Shluk 4 (viz Příloha 20) zahrnuje 6 základních sídelních jednotek (Harcov II, Harcovské polesí, Bedřichovka, Zelené údolí, Císařský kámen, Špičák). V těchto základních sídelních jednotkách pravděpodobně převažují rodinné domy (nebo velké luxusní byty) vzhledem k absolutně největší velikosti bytů (průměrně 116 m² celkové plochy a 76 m² obytné plochy) ze všech shluků. Typickými obyvateli budou větší rodiny (průměrně 3 osoby na byt) s dětmi.

Shluk 5 (viz Příloha 21) tvoří 6 základních sídelních jednotek (Čistící stanice, Letiště, Vysoká škola, Průmyslový obvod-u Ostašova, U jezírka, Černá hora), které jsou podle statistik neobydlené nebo za ně data nebyla v rámci sčítání lidu, domů a bytů (2001) zjištěna.

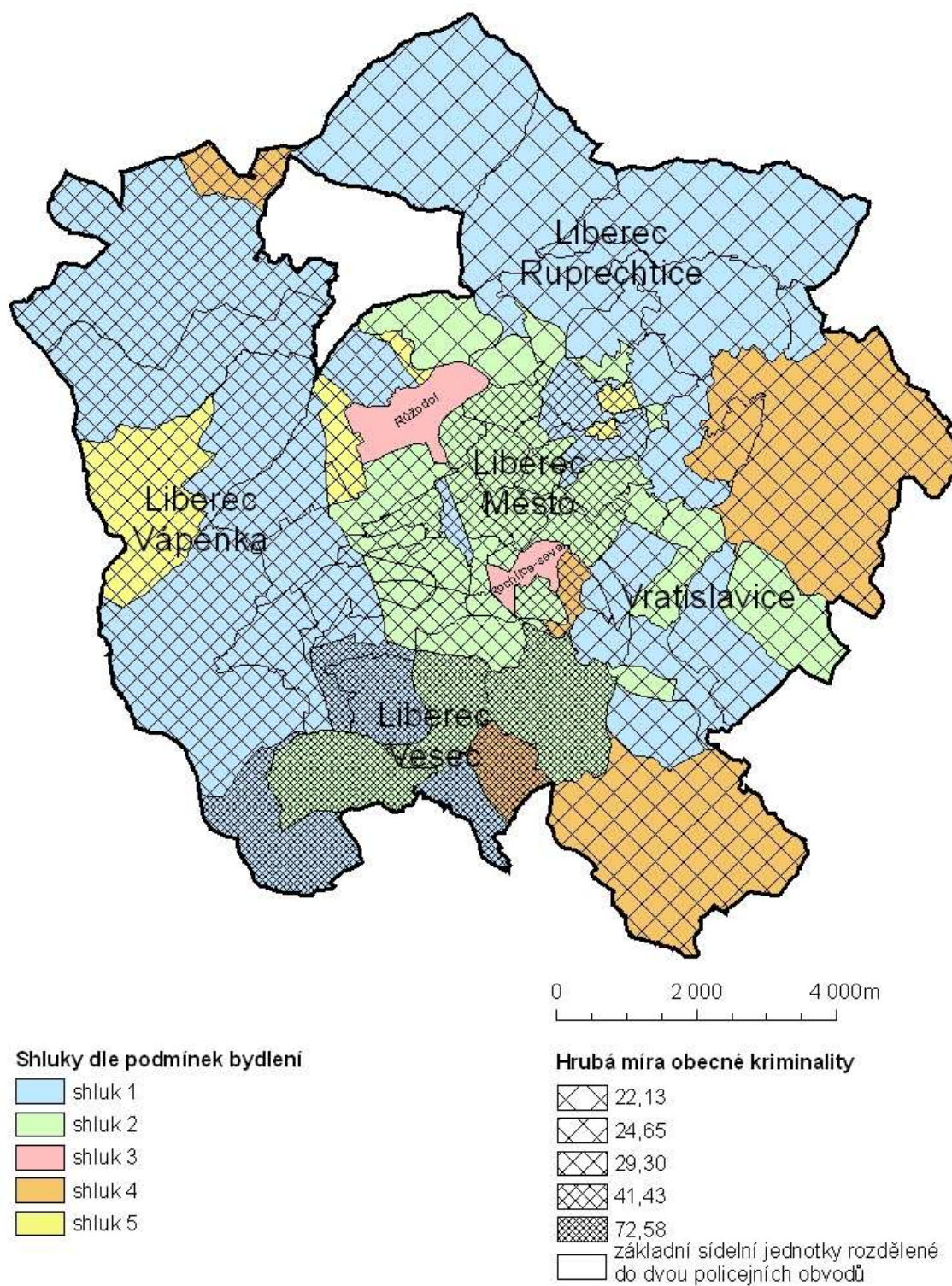
Po charakteristice shluků bude následovat popis souvislostí mezi nimi a mezi hrubou mírou obecné kriminality v policejních obvodech. Nejvyšších hodnot dosahuje hrubá míra kriminality v obvodech Liberec Město a Liberec Vesec (viz předchozí kapitoly a Obrázek 4).

Pro obvod Liberec Město je typický hlavně shluk 2, který sdružuje základní sídelní jednotky velkých (ale ne největších) bytů pro dvoučlenné domácnosti, a také shluk 3 pro dvě rozdělené základní sídelní jednotky (Růžodol a Rochlice-sever) s malými byty a jednočlennými domácnostmi. Souvislost těchto shluků s kriminalitou se hledá velmi těžko. Snad jen jednočlenné domácnosti ve shluku 3 mohou být domovem potenciálních pachatelů, kteří nemají takové domácí zázemí jako ostatní a tomu odpovídá i jejich styl života, který se může někdy blížit kriminálnímu jednání. Je však otázkou, zda páchají (nebo by páchali) trestnou činnost blízko svého bydliště. Jak už bylo uvedeno výše, kriminalita v obvodu Liberec Město vychází především z geografické polohy přibližně v centru města.

Obvod Liberec Vesec v rámci podmínek bydlení nijak nevybočuje. Snad jen jednou základní sídelní jednotkou, která patří do shluku 4 typického velkými byty (buď luxusní byty nebo rodinné domy) a průměrně tříčlennými domácnostmi. Velké byty, rodinné domy a případné parkovací plochy mohou být cílem některých pachatelů.

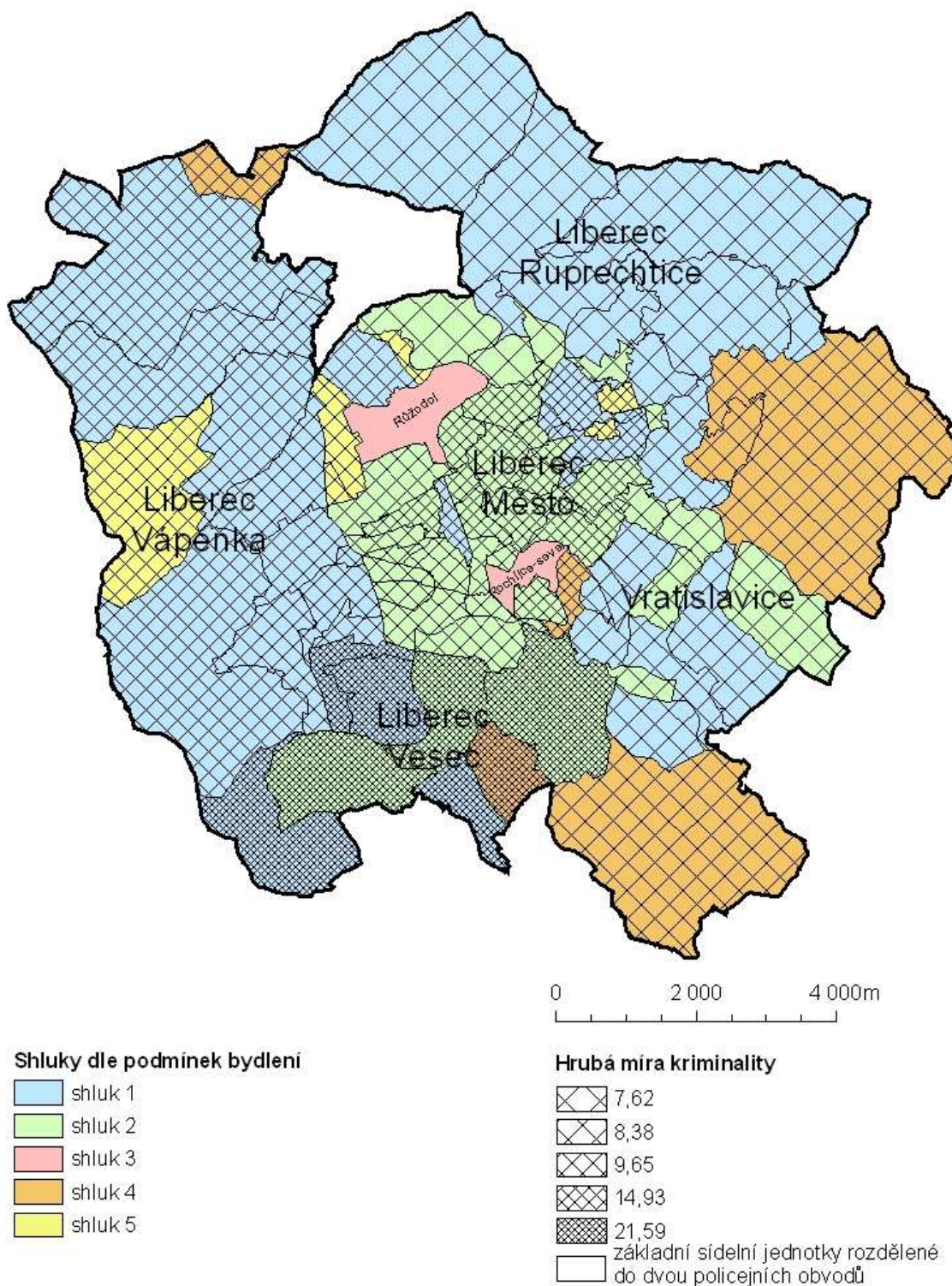
Hrubá míra nejčastějšího druhu trestné činnosti (krádeží motorových vozidel dvoustopých a krádeží věcí z automobilů) je nejvyšší v obvodech Liberec Město a Liberec Vesec. Souvislost hrubé míry této trestné činnosti a shluků dle podmínek bydlení (viz Obrázek 5) je stejná jako v případě obecné kriminality.

Obrázek 4: Hrubá míra obecné kriminality v policejních obvodech a shluky dle podmínek bydlení

Zdroj: Okresní ředitelství Policie České republiky v Liberci, 2008; Český statistický úřad, 2009

Obrázek 5: Hrubá míra souhrnného počtu krádeží motorových vozidel dvoustopých a krádeží věcí z automobilů v kombinaci se shluky dle podmínek bydlení

Zdroj: Okresní ředitelství Policie České republiky v Liberci, 2008; Český statistický úřad, 2009

Na základě lineární regrese nebyly zjištěny žádné proměnné z tohoto faktoru se signifikantním vlivem na rozmístění obecné kriminality do policejních obvodů města Liberec. Tato skutečnost bude samozřejmě zohledněna při vyhodnocování výsledků v závěru práce.

5.4.3. Kvalita bytového fondu

Prostřednictvím shlukové analýzy proměnných kvality bytového fondu byly základní sídelní jednotky města Liberce shrnuty do devíti shluků (viz Příloha 22, Příloha 23, Obrázek 5).

Do shluku 1 (viz Příloha 24) patří největší počet základních sídelních jednotek, konkrétně 33. Typické jsou pro ně byty vystavené především po roce 1945 (dříve pouze 16 % bytů), a byty velmi dobré kvality spadající do I. kategorie bytů (jiná kategorie 6 % bytů). Pravděpodobně právě ty byty, které spadají do jiných kategorií (případně navíc některé rodinné domy) mají místo připojení na veřejnou kanalizační síť žumpu nebo jímku (7,8 % bytů). Prostorově tento shluk zabírá hlavně okolí nejužšího centra města.

Shluk 2 (viz Příloha 25) zahrnuje 21 základních sídelních jednotek. Na základě proměnných kvality bytového fondu by se dal nazvat shlukem rodinných domů a méně kvalitních starších bytových domů. Tvoří ho základní sídelní jednotky okrajových částí města. Přes polovinu všech bytů tohoto shluku bylo vybudováno před rokem 1945. Do jiné než I. kategorie patří 30 % bytů, což by mohly být zmíněné byty v méně kvalitních bytových domech. Minimum bytů je připojeno na veřejnou kanalizační síť (pravděpodobně právě ty v bytových domech) a zbytek (87 %) je vybaven vlastní žumpou nebo jímkou.

Shluk 3 (viz Příloha 26) tvoří 7 základních sídelních jednotek (Čistící stanice, Hanychov-průmyslový obvod, Janův Důl-za tratí, Pod Novou Rudou, U Nisy-jih, U Nisy-střed, Vratislavice-průmyslový obvod). Tento shluk je charakteristický velmi starými a méně kvalitními byty, z nichž velká část je nejspíš umístěna ve starých vilách. Před rokem 1945 bylo postaveno téměř 78 % bytů, 60 % bylo dokonce vybudováno do roku 1919. Přibližně třetina bytů potom patří svou kvalitou do nižší než I. kategorie. Vlastní žumpu nebo jímku využívá namísto veřejné kanalizační sítě 53 % bytových domácností.

Shluk 4 (viz Příloha 27) spojuje 19 základních sídelních jednotek. Opět je shlukem bytů (ve vilách nebo bytových domech) staršího data výstavby, ale na rozdíl od předchozího shluku jsou byty poměrně kvalitní. Bytů, které byly vystaveny do roku 1945 je bezmála 70 % (z toho polovina do roku 1919). Do jiné než první kategorie patří pouze 18 % bytů. Kromě 19 % bytových domácností (ty, které mají žumpu nebo jímku) jsou všechny ostatní připojeny na veřejnou kanalizační síť. Tento shluk zasahuje především do nejužšího centra města.

Shluk 5 (viz Příloha 28) je vytvořen ze dvou základních sídelních jednotek (Horní Růžodol-západ a U Janova Dolu). Tento shluk je výjimečný velkým poměrem bytů vystavěných od roku 1920 do roku 1945 (52 % bytů). Mohlo by se vzhledem k historickým okolnostem druhé světové války (Liberec patřil do Sudet) jednat o byty převážně německé výstavby. Tyto byty jsou kromě 15 %, které spadají do jiné než I. kategorie bytů, velmi kvalitní. Žumpu nebo jímku má 21 % bytů, podobně jako v předchozím shluku.

Do shluku 6 (viz Příloha 29) patří pouze jedna základní sídelní jednotka, Ještěd. Vyskytují se zde 3 bytové domácnosti. Je téměř jisté, že se jedná o rodinné domy, které byly postaveny po roce 1945. Všechny z nich využívají vlastní jímku nebo žumpu, což je také hlavní důvod pro vytvoření samostatného shluku pro tuto základní sídelní jednotku.

Shluk 7 (viz Příloha 30) zahrnuje opět jen jednu základní sídelní jednotku, Lidové sady, a je typický absolutně nejvyšším podílem bytů vystavěných od roku 1920 do roku 1945 (nejspíš německá výstavba). Narozdíl od shluku 5, který má také velký podíl bytů vystavěných v tomto období, žádný z bytů nepatří do jiné kategorie bytů než kategorie I. Tyto byty jsou tedy velmi kvalitní i přesto, že 71 % z nich využívá vlastní žumpu nebo jímku místo kanalizace.

Shluk 8 (viz Příloha 31) tvoří dvě základní sídelní jednotky (Nádraží a Nemocnice). Byty v této zástavbě jsou velmi staré (84 % postaveno před rokem 1919), ale byly pravděpodobně dostatečně zrekonstruované, protože pouze 24 % nepatří do I. kategorie bytů. Téměř všechny jsou připojeny na veřejnou kanalizační síť (žumpu nebo jímku mají necelá 3 % bytů). Byty v tomto shluku jsou tedy navzdory svému stáří velmi kvalitní.

Shluk 9 (viz Příloha 32) je zastoupen dvěma základními sídelními jednotkami (Rochlice-průmyslový obvod a Špičák). Podobně jako shluk 8, je i tento typický velmi

starými byty (75 % postaveno do roku 1919). Byty jsou však nízké kvality (51 % v jiné kategorii bytů než v I. kategorii) a 95 % z nich využívá žumpu nebo jímku. Dá se předpokládat, že většina bytů je umístěna ve velmi starých rodinných domech.

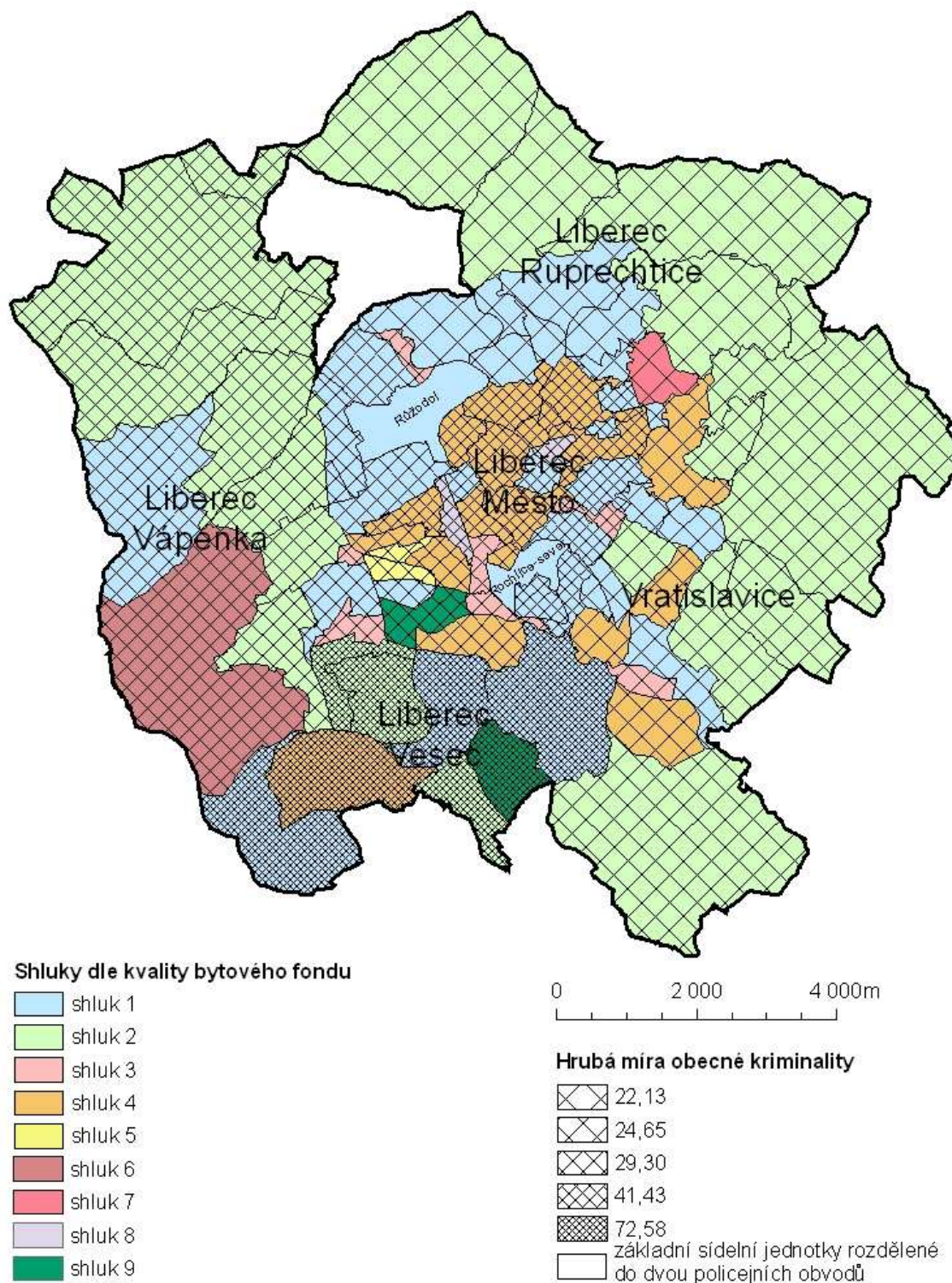
Jak již bylo zmíněno dříve, nejvyšších hodnot dosahuje hrubá míra kriminality v obvodech Liberec Město a Liberec Vesec (viz předchozí kapitoly a Obrázek 6).

Obvod Liberec Město je charakteristický shlukem 4, který je výjimečný kvalitními byty v domech staršího data výstavby, a shlukem 8, ve kterém jsou v průměru nejstarší byty z celého Liberce, ale také jsou velmi kvalitní. Vysoké kvalitě bytů v centru města jistě odpovídá i jejich cena. Odpovídající majetkové poměry obyvatel pak mohou lákat pachatele trestné činnosti (hlavně krádeží). Přesto má pravděpodobně na kriminalitu v tomto obvodu vliv více geografická poloha v centru města a s ní spojený velký pohyb i jiných lidí než zdejších obyvatel.

V obvodu Liberec Vesec lze najít pouze jeden shluk, který není až tak častý v ostatních obvodech. Jedná se o shluk 9 se starými bytovými či rodinnými domy nízké kvality (polovina nespadá do I. kategorie bytů). Takové podmínky mohou vzhledem k předpokládanému horšímu celkovému vzhledu prostředí vytvářet příznivé podmínky pro páchaní trestné činnosti.

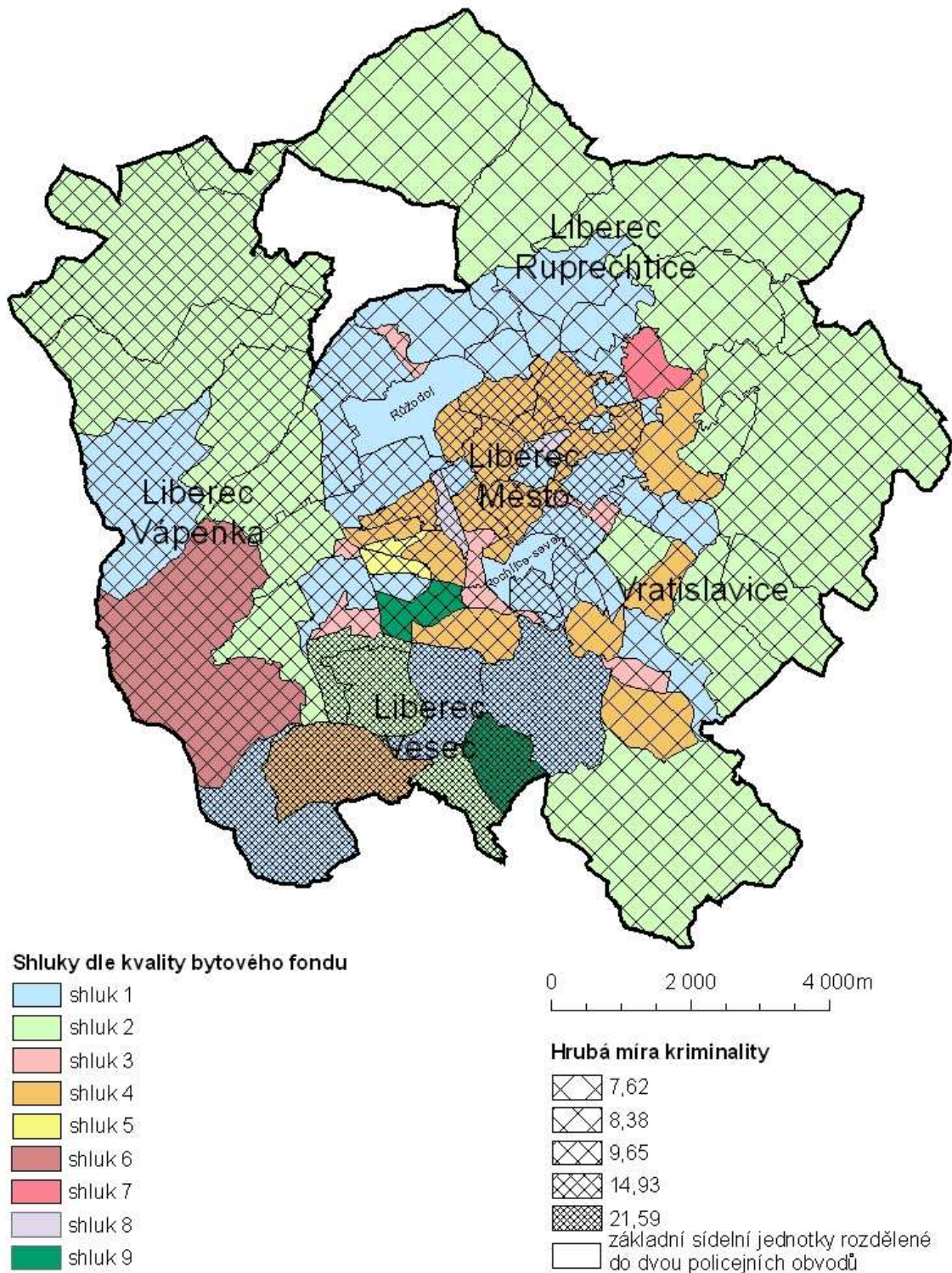
Hrubá míra nejčastějšího druhu trestné činnosti (krádeží motorových vozidel dvoustopých a krádeží věcí z automobilů) je nejvyšší v obvodech Liberec Město a Liberec Vesec. Souvislost hrubé míry této trestné činnosti a shluků dle podmínek bydlení (viz Obrázek 7) je stejná jako v případě obecné kriminality. Pro obvod Liberec Město tedy převažuje vliv geografické polohy v centru města. V obvodu Liberec Vesec je pak v jedné základní sídelní jednotce vytvářena nepříliš dobrá image prostředí prostřednictvím bytů nízké kvality. Tím pádem zde potenciální pachatel zmíněných krádeží nemusí vnímat takové překážky bránící realizaci trestné činnosti, jaké vnímá v lokalitách s lepší image prostředí.

Obrázek 6: Hrubá míra obecné kriminality v policejních obvodech a shluky dle kvality bytového fondu

Zdroj: Okresní ředitelství Policie České republiky v Liberci, 2008; Český statistický úřad, 2009

Obrázek 7: Hrubá míra souhrnného počtu krádeží motorových vozidel dvoustopých a krádeží věcí z automobilů v kombinaci se shluky dle kvality bytového fondu

Zdroj: Okresní ředitelství Policie České republiky v Liberci, 2008; Český statistický úřad, 2009

Podle lineárního modelu (viz Tabulka 5) má na počet zjištěných trestných činů z tohoto faktoru signifikantní vliv pouze počet bytů vystavených v období 1920 až 1945. Rovnice regresní přímky je následující: počet trestných činů = 0,396 * počet bytů postavených v letech 1920 až 1945 + 197,844.

Tabulka 5: Lineární model vztahu mezi proměnnými kvality bytového fondu a počtem zjištěných trestných činů v policejních obvodech

Model	Nestandardizované koeficienty		Standardizované koeficienty	t	Signifikance	
	B	Střední chyba	Beta			
1	Konstanta	197,844	124,511		1,589	0,210
	1920 až 1945	0,396	0,071	0,955	5,578	0,011

Zdroj: Okresní ředitelství Policie České republiky v Liberci, 2008

Poznámka: závislou proměnnou je počet zjištěných trestných činů

Lineární model vztahu proměnných tohoto faktoru a počtu zjištěných krádeží motorových vozidel dvoustopých a krádeží věcí z automobilů (viz Tabulka 6) prokázal opět pouze signifikantní závislost na počtu bytů vystavených v období 1920 až 1945. Rovnice regresní přímky je následující: počet trestných činů = 0,142* počet bytů postavených v letech 1920 až 1945 + 60,079.

Tabulka 6: Lineární model vztahu mezi proměnnými kvality bytového fondu a počtem zjištěných krádeží motorových vozidel dvoustopých a krádeží věcí z automobilů v policejních obvodech

Model	Nestandardizované koeficienty		Standardizované koeficienty	t	Signifikance	
	B	Střední chyba	Beta			
1	Konstanta	60,079	43,717		1,374	0,263
	1920 až 1945	0,142	0,025	0,957	5,703	0,011

Zdroj: Okresní ředitelství Policie České republiky v Liberci 2008; Český statistický úřad, 2009

Poznámka: závislou proměnnou je souhrnný počet zjištěných krádeží motorových vozidel dvoustopých a krádeží věcí z automobilů

5.5. Výsledky řízených rozhovorů

V této kapitole, resp. následujících podkapitolách, jsou uvedeny odpovědi vybraných subjektů na otázky týkající se kriminality v Liberci (viz kapitola 4.5.).

5.5.1. Policejní obvody

Za policejní obvod Liberec Město byl rozhovor veden s Nadporučíkem Mgr. Šrámem. Dotazovaný odpovídal následovně:

1. Obvod Liberec Město je specifický tím, že se v něm nachází centrum města, a jeho hlavním problémem je tedy vysoká koncentrace lidí. Typickým druhem kriminality jsou zde krádeže, především kapesní krádeže, krádeže automobilů a vloupání do automobilů.
2. Nejproblémovějšími lokalitami jsou celoročně nákupní centra a přilehlá parkoviště, především pak tam, kde nejsou bezpečnostní kamery. V letní sezóně je pak velmi problémové i okolí zoologické a botanické zahrady, kde se cílí trestných činů stávají hlavně turisté (Češi i cizinci) a jejich majetek. Drobných, ale za to velmi častých, trestných činů se dopouštějí osoby závislé na drogách. Zaměřují se hlavně na krádeže mobilních telefonů a podobné drobné elektroniky, kterou mohou rychle prodat a získat pro ně potřebnou finanční hotovost. Ti si vybírají lokality, kde je hodně lidí, pro ně snadných cílů, nejvíce okolí terminálu městské hromadné dopravy. Krádeže hodnotnějších předmětů, hlavně automobilů, jsou páčány pravděpodobně organizovanými skupinami. Odhalení takových skupin je velmi komplikované, neboť samotní zloději tvoří jen ten nejnižší článek a většinou ani netuší, pro koho vlastně kradou.
3. Příčiny trestné činnosti v centru Liberce lze hledat především ve vysoké koncentraci lidí a v principech tržní ekonomiky. Krádeže se (např. drogově závislým) vyplatí, protože z následného prodeje předmětů (např. v zastavárnách) mají zloději daleko vyšší příjem, než kdyby někde pracovali za průměrnou mzdu. Další neméně významnou příčinou je také přístup lidí. Často jednají nezodpovědně a přímo vybízejí k trestné činnosti (např. odložené věci v autě, lhostejnost).

4. V centru města se jako prevence i vhodný nástroj pro vyšetřování trestné činnosti osvědčuje kamerový systém. Ohledně prevence je stěžejní problém ve stanovení vhodné míry mezi zabezpečením a zachováním osobní svobody, což nakonec platí i pro kamerový systém. Současné rozlišení obrazu z kamery neumožňuje identifikaci lidí (možného pachatele), jenže na druhou stranu kvalitnější obraz by mohl být nějakým způsobem zneužíván.
5. Úpravy designu městského prostředí určitě jako preventivní opatření působí, např. po vybudování nového obchodního domu Tesco a změně designu okolního prostoru se v této oblasti nekrade tolik jako dříve.

Za policejní obvod Liberec Vápenka byl rozhovor veden s Nadporučíkem Teichmanem. Dotazovaný odpovídal následovně:

1. Obecně by se o obvodu Liberec Vápenka, i o celém Liberci, dalo říci, že je v něm trestná činnost prakticky minimální ve srovnání s ostatními městy České republiky. Život v Liberci je relativně finančně náročnější než jinde, a tak zde není mnoho sociálně a ekonomicky slabých obyvatel. Samozřejmě se ale i v takovém prostředí kriminalita vyskytuje, i když v menší míře. Nejčastější trestnou činností jsou krádeže všeho druhu.
2. K největšímu počtu běžných krádeží (kapesní krádeže, krádeže zboží, krádeže automobilů a krádeže předmětů z automobilů) dochází ve větších nákupních centrech. Především se jedná o nákupní centra Nisa a Globus. Další typickou kriminální lokalitou je sportovní areál Ještěd. Cílem trestné činnosti jsou celoročně automobily a předměty, které v nich turisté (především cizinci) nechávají. V zimě se navíc kradou lyže, v létě jízdní kola. Poslední významnější problémovou lokalitou je romské ghetto na pomezí sídlišť Jeřáb a Františkov. Situace je zde však téměř neřešitelná, neboť pro majitele domů, jsou Romové "ideální" nájemníci. Platí nájem, nic od majitele nechtějí (často přitom nemají v bytech vodu, elektriku ani plyn) a pokud nájem neplatí, tak je majitel může hned vystěhovat. Co se týče problémových skupin obyvatel, tak je nutno podotknout, že v současnosti páchají trestnou činností především recidivisté. Jsou jimi jak lidé sociálně slabí (hlavně narkomani), tak i členové organizovaných skupin.

3. Jedince se slabším ekonomickým statusem často na počátku ke krádežím “nutí” tržní hospodářství. Když na něco nemají peníze, tak to prostě ukradnou. Jedním z faktorů je jistě i přístup lidí ke svému okolí. Jsou často lhostejní, což zapříčiňuje nízkou míru přirozené sociální kontroly a dává prostor pro kriminální jednání. Lidé si myslí, že je bude pořád někdo hlídat. Důležité je však hlavně to, že většinu trestné činnosti páchají v obvodu Liberec Vápenka (pravděpodobně i v celém Liberci) recidivisté. První trestné činy páchali jako mladiství (špatný vliv rodiny, nedostatek volnočasových aktivit,...) především v letech 1996 a 1997. Stále se věnují svému specifickému druhu trestné činnosti, ale v rámci ní přecházejí k vážnějším formám trestné činnosti. Např. ti, kteří začali drobnými krádežemi, nyní realizují úvěrové podvody, ti, kteří jako první trestný čin spáchali napadení, se v současné době zaměřují na znásilnění. Příčinu kriminálního chování lze tedy hledat v přístupu institucí. Tresty a následné zařazení pachatelů do společnosti by měly být provedeny tak, aby se pachatelé k trestné činnosti již nevraceli.

4. Nejúčinnější preventivní krok by bylo opětovné uvěznění všech recidivistů. To samozřejmě není možné. S prevencí by se tedy mělo začít u dětí a mladistvých, tak aby o kriminálním chování vůbec neuvažovali. Pokud budou mít na výběr z mnoha volnočasových aktivit a budou mít samozřejmě také kvalitní zázemí ve své rodině, tak nevzniknou nežádoucí party, které jsou často základem drobné trestné činnosti. Mnoho policistů zmiňuje jako preventivní opatření zvýšený počet hlídek nebo kamerový systém, ale to vše je pouze o pocitu bezpečí občanů. Kamera není schopná zaznamenat tvář pachatele přes čepici s kšiltem. Stejně tak o pěších hlídkách většinou organizované zločinecké skupiny při páchání trestné činnosti vědí, protože kromě vlastních “zlodějí” jsou např. při krádežích aut v terénu ještě další, kteří sledují okolní pohyb. Možnou prevencí by mohlo být zamezení odbytu pro kradené zboží. Pomohla by přísnější pravidla pro zastavárny a autobazary (např. každý prodejce doloží, jak automobil nabyl), blokování mobilních telefonů (ne jen v České republice, jak tomu je teď, ale alespoň v celé Evropě). To by však znamenalo změnu legislativy. Jednoduše by se tedy dalo říct, že podobně jako příčiny kriminality, tak i její prevenci je nutné hledat ve sféře institucionální. Pro jakékoliv řešení prevence je problémem nalezení vhodné míry mezi ochranou od státu a zachováním osobní svobody.

5. Úpravy designu městského prostředí mohou být součástí prevence kriminality. Podmínkou je zájem lidí o to, co se kolem nich děje. Pak viditelnost a přehlednost jistě pomáhá k tomu, že přinejmenším není tak jednoduché trestnou činnost páchat.

Za policejní obvod Liberec Ruprechtice byl rozhovor veden s Nadporučíkem Linkem. Dotazovaný odpovídal následovně:

1. Obvod Liberec Ruprechtice charakterizují hlavně panelová sídliště a supermarkety s velkými parkovacími plochami. Od toho se odvíjí typická trestná činnost, především krádeže automobilů. V posledních dvou letech se navíc v tomto obvodu začala rozvíjet výroba drog.
2. Těžko lze vymezit nějaké typické lokality, neboť trestná činnost je zde velmi rozptýlená. Snad jen sídliště Letná se vymyká z průměru. Většinu trestné činnosti páchají drogově závislí. Již zmíněná výroba drog je soustředěná do dvou “varen”, které ale nejsou v žádných na první pohled nápadných domech nebo bytech. Naopak se drogy vyrábějí v normálních bytech, oficiálně pronajatých lidmi, kteří nemají žádné záznamy v trestním rejstříku, ale fakticky se pak v bytě vůbec nevyskytují. Výroba drog je pravděpodobně velmi organizovaná a neustále se mění byty, ve kterých se “vaří”.
3. Příčiny trestné činnosti je tady nutné hledat v drogové závislosti a anonymním prostředí na sídlištích. Lhostejnost lidí je často až neúnosná. Někteří lidé např. vidí přímo z okna, jak někdo krade automobil, ale pokud to není jejich auto, tak ani nezavolají policii. I zmíněná výroba drog je zřetelná pro bystřejší obyvatele sídlišť. V noci je totiž před domem, ve kterém je byt s varnou, mnohem větší provoz než obvykle, protože se přivážejí různými způsoby získané léky, ze kterých se drogy vyrábějí.
4. Nejlepším řešením prevence je kamerový systém. Kamera sice nepomůže při zjištění totožnosti pachatele, ale její záběr pak může poskytnout další důkazy (typická chůze, čas kdy k činu došlo apod.) k jasnému usvědčení po dopadení pachatele. Vhodné umístění kamer na sídlištích monitoruje pohyb a odhalí tak vše, co je neobvyklé, např. zvýšený noční provoz u domu s varnou drog.

5. Úpravy designu městského prostředí jsou jedním z preventivních opatření. Např. osvětlení parků snižuje možnosti pro konání trestné činnosti. Na druhou stranu sídliště v policejním obvodu Liberec Ruprechtice jsou přehledná dost, ale lidé jsou stejně lhostejní k tomu, co se děje někomu jinému nebo majetku někoho jiného.

Za policejní obvod Liberec Vesec byl rozhovor veden s Nadporučíkem Bc. Pluhařem. Dotazovaný odpovídal následovně:

1. V obvodu Liberec Vesec hlavní část páchané trestné činnosti tvoří krádeže automobilů, krádeže předmětů z automobilů, vloupání do kanceláří firem (krádeže elektroniky), drobné krádeže zboží a kapesní krádeže.
2. Typické oblasti výskytu trestné činnosti se nedají moc úzce prostorově lokalizovat. Souvisí však s funkčními oblastmi města. Krádeže automobilů jsou nejčastěji zaznamenávány na sídlištích, nejvíce osídlených místech (Vesec, Doubí, Dobiášova a Kopečná). Krádeže předmětů z automobilů jsou nejčastější na parkovištích u supermarketů. Vloupání do kanceláří je víceméně rovnoměrně rozprostřené po celém území Vesce. Zvláštností tohoto obvodu jsou pak krádeže materiálu z průmyslové zóny. Nejedná se sice o častou trestnou činnost, ale na druhou stranu je většinou odcizeno relativně velké množství materiálu.
3. Příčinou trestné činnosti nebo spíš hlavním a největším problémem je lhostejnost a nezodpovědnost lidí. Když si někdo nechá v zaparkovaném automobilu peněženku nebo mobilní telefon navíc viditelně na sedačce, tak se nemůže divit, že upoutá pozornost zloděje. A pokud už toho zloděje vidí náhodný kolemjdoucí, tak se klidně může stát, že vůbec nijak nezareaguje. Spousta lidí se zajímá pouze o sebe a svůj majetek, cizí je nezajímá.
4. Nejlepší prevencí je větší zabezpečení. To znamená nejen bezpečnostní prvky technické povahy, ale také větší přirozenou sociální kontrolu. Především o sociální kontrolu se musí nejvíce snažit každý sám, prostě a jednoduše se zajímat o to, co se děje kolem a případně na to taky adekvátně reagovat. Další součástí prevence by měl

být takový (přísnější) přístup institucí k mladistvým delikventům, aby jim nebylo umožněno dále páchat trestnou činnost a aby mohli být zařazeni zpět do společnosti.

5. Úpravy designu městského prostředí jistě někde působí jako prevence kriminality. Např. přehledné ulice, jasně vymezená a ohraničená dětská hřiště, osvětlení ulic a parků omezuje příležitosti ke kriminálnímu jednání. Jenže panelová sídliště (jako jedna z nejproblémovějších typů zástavby) jsou natolik specifická velkou koncentrací lidí, že se mění velmi těžce. Nebyla stavěna pro tolik lidí ani pro tak intenzivní dopravu. V současnosti je na sídlištích mnoho lidí, kteří se neznají a znát se nikdy nechtějí (naopak se někteří navzájem nesnesou). Prostředí sídlišť je hlavně velmi anonymní, a tak by nejspíš pro začátek daleko více pomohl prostý větší zájem obyvatel o svoje okolí.

Za policejní obvod Vratislavice byl rozhovor veden s Nadporučíkem Kolátorem. Dotazovaný odpovídal následovně:

1. Největší podíl z celkového počtu trestných činů v obvodu Vratislavice tvoří krádeže automobilů a drobné krádeže zboží. V menší míře se lze setkat i s napadením a výtržnostmi. Tento obvod má dvě základní specifika, která trestnou činnost ovlivňují; velká sídliště a blízkost hranic s Německem a Polskem.
2. Typických lokalit výskytu trestné činnosti je několik. Za prvé to jsou okrajová sídliště, hlavně ulice Kunratická a Franklinova. Zde působí organizované skupiny, které doslova živí krádeže automobilů. Z této oblasti mají snadné únikové cesty do sousedního Jablonce nad Nisou, kde potom automobily upravují a následně vyvážejí dále. Jednotlivé články organizované skupiny se přitom navzájem neznají, takže dopadení toho, kdo automobil ukradl moc nepomůže k odkrytí celé skupiny. Ti, co kradou, jsou většinou recidivisté z Frýdlantska. Dalším problematickým místem je supermarket Albert v ulici Dobiášova. Stává se cílem drobných krádeží (většinou pro peníze), ale díky dobré ostraze se počet krádeží v současnosti mírně snižuje. I drobné krádeže jsou však občas prováděny organizovaně a ty už není tak jednoduché poznat. Poslední lokalitou s významnějším výskytem trestné činnosti je okolí vysokoškolských kolejí (jsou tam dvě diskotéky s každodenním provozem) v Harcově.

Většinou pod vlivem alkoholu zde dochází k napadením a výtržnostem, přičemž pachatelé i oběti jsou převážně studenti.

3. Příčin trestné činnosti v obvodě Vratislavice je několik. Ta hlavní by se dala nazvat jako majetková. Mnoho lidí nemá peníze a mají potřebu je získat. Pokud to nejde jinak, tak prostřednictvím krádeží. Takovou situaci umocňuje ještě závist, neboť i ti, kteří mají relativní dostatek, znají někoho, kdo má víc. Problémem je i skutečnost, že se trestná činnost finančně vyplatí. Např. krádeže automobilů jsou poměrně snadným způsobem, jak si zajistit pravidelný příjem. Dalším závažným faktorem, který usnadňuje kriminální jednání je lhostejnost lidí k tomu, co se děje někomu jinému. Neméně důležitou příčinou je špatný přístup institucí, který navíc způsobuje nedůvěru v trestní řízení. Dalo by se říci, že vzhledem k přehnané byrokracii a neefektivním postupům úřadů mají pachatelé trestných činů "lehce navrch" nad oběti a poškozenými. V případě méně závažných trestných činů se tak poškození často rozhodnou, že ani nebudou volat policii, případně nepodají trestní oznámení, protože se nechtějí zdržovat chozením po soudních líčeních, na které obžalovaný z různých důvodů několikrát vůbec nemusí dorazit.
4. Jako vhodná prevence působí kamerový systém. Již nainstalované kamery omezily trestnou činnost nebo se v menší míře podobná činnost objevila na periferiích, kde už však nejsou takové specifické a příhodné podmínky ke kriminálnímu jednání, jako byly na sídlištích. Obraz z kamer sice nemá dostatečně kvalitní rozlišení na zachycení obličejů, které jsou stejně většinou schovány (např. pod kšiltem čepice), ale může poskytnout záznam typického pohybu či času, kdy k trestnému činu došlo. Součástí prevence by měly být i posílené hlídky městské policie, jejichž hlavní prioritou by měla být komunikace s občany. Na místo toho se ale často městská policie možná až příliš soustředí na vybírání pokut (především za parkování), které jsou příjmem města.
5. Úpravy designu městského prostředí jsou dobré jako doplněk ostatních preventivních opatření. Viditelnost a osvětlení např. v parcích snižuje možnosti k páčání trestné činnosti.

5.5.2. Okresní ředitelství policie České republiky v Liberci

Pracovník kanceláře ředitele Okresního ředitelství policie České republiky byl kontaktován několikrát v období od začátku ledna 2009 až do konce srpna 2009. Po krátké osobní schůzce byla přislíbena déle trvající osobní konzultace. Následně však opět nikdo z Okresního ředitelství policie České republiky v Liberci na emailové ani telefonické dotazy na schůzku kladně nereagoval. Jako poslední možnost byly tedy otázky opakovaně (celkem třikrát) zaslány na emailovou adresu ředitelství. Přes ujištění, že bude na vše krátce odpovězeno, dosud žádné odpovědi z Okresního ředitelství policie České republiky zaslány nebyly.

5.5.3. Oddělení prevence Městské policie v Liberci

Z řad Městské policie v Liberci byl rozhovor veden s velitelem odboru prevence kriminality Mgr. Raisnerem. Dotazovaný odpovídal následovně:

1. Liberec je bohužel městem, které je vyhlášeno jako město, kde dochází k častému odcizování motorových vozidel či vloupání do motorových vozidel. Pácháním trestných činů patří Liberecký kraj na 4. místo v krajích ČR a město Liberec má na této kriminalitě lví podíl. V roce 2007 zde bylo spácháno cca 4100 trestných činů. Vybudování městského kamerového systému mělo pozitivní vliv na zamezení páčání trestné činnosti a páčání trestné činnosti se z centrální části Liberce přesunulo do okrajových částí města Liberec či mimo Liberec. Vzhledem k tomu, že městská policie nešetří a ani neviduje trestnou činnost, neboť její náplní je dodržování místních nálezitostí veřejného pořádku, je jejím hlavním problémem páčání přestupků na úseku dopravy. Z celkového počtu přestupků (cca 24000) jich bylo cca 18000. O druhé místo se dělí přestupky proti majetku a proti veřejnému pořádku (cca 2300). Třetí místo zaujímají přestupky na úseku porušování tabákového zákona (cca 630).
2. Nelze říci, že by ve městě Liberci byly typické kriminální lokality. K často kontrolovaným a připomínkovaným místům ze strany obyvatel Liberce patří pouze okolí restaurací s provozní dobou do pozdních nočních hodin (diskotéka na Tržním náměstí, diskotéka v ul. Revoluční v bývalém kině Adria, apod.). Samostatnou

kapitolou jsou přestupky proti majetku a proti veřejnému pořádku ze strany bezdomovců, nepřizpůsobivých osob a po vstupu do Evropské unie i občanů cizích států (v současnosti Slovenska, Polska a států bývalého Sovětského svazu). Vymahatelnost práva je zde potom značně problematická, dá se říci, že téměř “bezzubá”. Doslova “hody” jsou potom pro tyto občany nákupní centra jako je Globus, Kaufland, Interspar či Hypernova. Nesmí být opomenuto kouření dětí a mládeže do osmnácti let, kdy je prakticky neprokazatelné a nezjistitelné, kde, kdy a kdo jim cigarety prodal či poskytl.

3. Příčin trestné činnosti je několik

- a. Výklad zákonů a jiných právních předpisů – nejednotnost ve výkladu, „co občan to právník“, přístup představitelů státu a měst k dodržování zákonů, prakticky ke každému zákonu je potřeba prováděcí vyhláška (jinak úřad neví, jak postupovat, jak si co vykládat atd.), přístup médií k dodržování zákona a hledání „kliček“ atd.,
- b. Vymahatelnost práva – doručování písemností, neprovázanost dat na bázi centrální evidence (osoba dluží státu peníze, ale přesto pobírá od státu příspěvek např. na stavební spoření, důchodové pojištění atd.),
- c. Prodleva od činu k postihu – jednání trvají i desítky let,
- d. Nedostatek pěších policistů a strážníků přímo v ulicích města,

4. Prevence, prevence a zase jenom prevence. A to již u dětí od předškolního věku, přestože se její vliv projeví až za několik let. Dále účinné zapojení všech bezpečnostních složek s příslušnými organizacemi (stát, pojišťovny, banky, soukromé firmy atd.) do preventivních projektů (projekt Bezpečná lokalita, Stop kriminalitě apod.). Významné preventivní projekty je nutné dělat celostátně a ne jenom “na svém písku“. Nedílnou součástí musí být působení na občany, že je zejména v jejich zájmu zabezpečit si a chránit si svůj majetek. Je potřeba také zvýšit všímatost občanů apod. Kamerové systémy jsou sice hezké, ale bez podpory občanů jsou méně účinné.

5. Plně lze souhlasit s tím, že úpravy designu městského prostředí působí jako prevence kriminality. Podobné projekty již existují (např. projekt Bezpečná lokalita). Tam, kde je pořádek, se potom hůře odhazují odpadky, dělá nepořádek, sprejuje apod.

5.5.4. Odbor Strategie a územní koncepce Magistrátu města Liberec

Kriminalita v městském prostředí určitě zasahuje do rozvoje města, a tak byl rozhovor veden také ze zástupcem Odboru Strategie a územní koncepce Magistrátu města Liberec, konkrétně s hlavním analytikem a demografem Ing. Franců. Dotazovaný odpovídal následovně:

1. Ohledně kriminality v Liberci nemám podrobné informace, řekl bych, že odpovídá průměrným hodnotám. Závisí na počtu a struktuře skutečně bydlících obyvatel, tj. včetně dlouhodobě bydlících cizinců, počtu a skladbě obyvatel obtížně přizpůsobivých skupin, tj. především bezdomovců a ve městě žijících Romů, cizinců bez povolení, sexuálních pracovníků apod. Výskyt těchto skupin je svázán s úrovní stabilizace obyvatel v území, s kvalitou bydlení a s kvalitou obytného prostředí, existencí brownfields a neupravených pozemků a je v rámci města územně diferencován.
2. Ve vazbě na kvalitu bydlení, lze označit jako rizikové prostory západní část dolního centra za kavárnou Nisa, okolí Sokolské a Chrastavské ulice, stará část městských částí Rochlice a Horního Růžodolu, dále okolí nádraží Českých drah, Machnín, Vratislavice, Rochlická a okolí. Rozmístění kriminality také závisí na lokalizaci a struktuře heren a restauračních zařízení ve městě. Vliv alkoholu a drog na kriminalitu je jednoznačně patrný.
3. Jak je už zmíněno v předchozí odpovědi, jednoznačný je vliv alkoholu a drog. Obecně pak nedostatečný zájem veřejnosti, možná i strach lidí, vede k tomu, že existující kriminální jevy jsou tolerovány, akceptovány pouze jako forma jiného způsobu chování, kterou by měly hlídat složky k tomu určené. Veřejnost mlčí, “nadává” až doma u televize nebo na pivo. V souvislosti s příčinami kriminality je nutné zmínit, že kontrola veřejných prostorů není dostatečná. Otázkou také je, jestli vůbec může být. Tento stav však ovlivňují celospolečenské příčiny, které by byly nad rámec tohoto tématu.
4. Jako prevence by měla působit především lepší a častá kontrola rizikových lokalit a rizikových skupin obyvatel. Dále by velmi pomohla lepší vymahatelnost práva a přísnost a rychlost řešení trestných činů. Nedílnou součástí prevence je výchova

mládeže i některých dospělých a zvýšení zodpovědnosti občanů. Preventivně jistě působí také likvidace lokalit nevyhovujícího životního prostředí, neobydlených a havarijních objektů, modernizace domovního fondu, zkvalitnění stavu veřejných prostorů a péče o ně.

5. Lze souhlasit s tím, že úpravy designu městského prostředí jsou jedním z preventivních opatření (viz 4. otázka: ...likvidace lokalit nevyhovujícího životního prostředí, neobydlených havarijních objektů, modernizace domovního fondu, zkvalitnění stavu veřejných prostorů a péče o ně). Nesmí to být ale samoučelné, bez posouzení vzájemných vazeb. Opatření musí být řešena tak, aby se vzájemně neblokovala a aby byl naopak využit synergický efekt spolupráce bezpečnostních složek, orgánů města (i státu) a veřejnosti při řešení prevence kriminality ve městě.

5.5.5. Shrnutí řízených rozhovorů

Až na jednu výjimku vnímají všichni dotázaní kriminalitu v Liberci jako spíše průměrnou ve srovnání s ostatními městy v České republice. Jako důvod je uváděn fakt, že Liberec je příliš drahý (hlavně vysoká cena bydlení) a díky tomu se zde nevyskytuje mnoho sociálně nebo ekonomicky slabých obyvatel. Tou výjimkou je zástupce Městské policie Liberec, který naopak označuje Liberec jako město nechvalně proslulé vysokým počtem krádeží automobilů a krádeží věcí z automobilů. Již v této otázce je tedy patrné, že městská policie a státní policie mají poněkud odlišné pohledy na kriminalitu v Liberci, což lze vnímat jako překážku bránící jejich efektivní spolupráci.

Z odpovědí vyplývá, že nejproblémovějšími lokalitami jsou obecně panelová sídliště, nákupní centra (i supermarkety) a centrum města. Jako nejčastější typ trestné činnosti jsou označovány krádeže, hlavně automobilů a věcí z automobilů. Problémové skupiny tvoří osoby pod vlivem drog a recidivisté (tyto skupiny se samozřejmě do jisté míry překrývají). Obecně by se pak dalo říct, že převážná část zmíněných krádeží automobilů a věcí z nich jako nejčastějších trestných činů je páchána organizovanými skupinami. Rozkrytí takových skupin je pak velmi komplikované vzhledem k malé informační provázanosti jednotlivých článků skupiny. Podstatné je také to, že členové organizovaných skupin nejsou většinou obyvatelé Liberce.

Příčin trestné činnosti v Liberci je několik. Ta první by se dala nazvat jako majetková. Mnoho lidí má nedostatek finančních prostředků (nebo mají alespoň pocit, že to tak je) a krádež nějakého předmětu s následným prodejem tohoto předmětu je způsob, jak finance získat. S tím souvisí další okolnosti. Krádeže hodnotnějších předmětů (např. automobilů nebo věcí z automobilů) jsou velmi dobrým zdrojem pravidelného příjmu. To vše je však možné jen díky pravidlům, za kterých fungují zastavárny či autobazary (nepřetržitý provoz zastaváren, při prodeji není nutné doložit způsob nabytí prodávaného zboží). Jinými slovy zloději (ať už samostatní nebo v rámci organizované skupiny) mají odbytiště pro kradené výrobky. Pokud není odbytiště v České republice, tak je v zahraničí (např. u nás zablokované mobilní telefony v Polsku bez problému fungují, a tak je možné je prodat tam). Plynule jsme se tedy dostali k další příčině, nefungujícím státním institucím a legislativním nedostatkům. Kromě již zmíněných míst odbytu je problémem nedůvěra občanů ve státní instituce a spravedlivost trestního řízení. Mnoho lidí si svým způsobem raději trestné činnosti do určité míry nevsímá, protože se nechtějí účastnit několika soudních jednání, na které obžalovaný často z různých důvodů ani nemusí dorazit. Poslední významnou příčinou je lhostejnost a přístup obyvatel města k tomu, co se děje ostatním. Trestné činy mají nezřídka několik svědků, ale mnoho z nich o tom vůbec policii neinformuje (buď vlivem lhostejnosti nebo i závisti). Tato příčina je charakteristická především pro panelová sídliště, kde je vytvářeno velmi anonymní prostředí s nízkou mírou sociální kontroly.

Jako prevence kriminality je nejčastěji zmiňováno vybudování, respektive rozšíření kamerového systému. Většina dotázaných však nekládá do kamer přehnané naděje a zdůrazňuje, že záběry z nich vzhledem k nedostatečnému rozlišení (i vzhledem k zakrytí obličeje pachatelů např. čepicí s kšiltem) fungují především jako doplněk ostatních metod vyhledávání pachatelů. Kamera např. zaznamená čas trestného činu, počet pachatelů či typickou chuť pachatele. S prevencí je také hlavně zdůrazňováno, že spousta obyvatel si myslí, že je bude neustále někdo hlídat, ale tak to není. Nejdůležitější je podle dotázaných v kombinaci s ostatními preventivními opatřeními změna přístupu obyvatel ke svému okolí (v příčinách zmiňovaná lhostejnost) a zvýšení povědomí, že bezpečnost je především v jejich zájmu. Dále je také zmíněna větší komunikace s občany prostřednictvím hlídek městské policie. Toto opatření je navrženo členem státní policie, který vnímá činnost městské policie jinak, než tomu je v současnosti a mírně ji tedy kritizuje. Tak je opět naznačena forma spolupráce mezi státní a městskou policií, jejíž zlepšení by dle mého názoru mělo být také součástí prioritních opatření prevence kriminality. V neposlední řadě jsou potom jako velmi

důležité jmenovány preventivní programy pro děti a mladistvé, které by měly zabránit vzniku skupin mladistvých delikventů, ze kterých se následně dost často stávají problematictí recidivisté.

Prevence kriminality prostřednictvím úprav designu městského prostředí se všem dotázaným jeví jako reálná a platná. Taková prevence má ale podle nich smysl pouze v případě změny přístupu obyvatel ke svému okolí a k tomu, co se kolem děje. Pokud se změní přístup a zvýší se míra přirozené sociální kontroly obyvatel, pak budou fungovat úpravy designu městského prostředí jako efektivní prevence kriminality. Na druhou stranu zkušenosti z centra města dokazují, že určité úpravy prostředí snižují počet trestných činů již v současnosti.

5.6. Návrh koncepce prevence kriminality města Liberec na období 2009-2011

Při analýze kriminality dospěli autoři této koncepce k následujícím specifikům. Nejvyšší podíl na celkové kriminalitě zaujímá majetková kriminalita (největší část představují krádeže motorových vozidel), a právě proto by měly být prioritně podporovány preventivní aktivity k omezení tohoto typu trestné činnosti. Velké množství majetkových přestupků je evidováno především v obchodních domech (včetně parkovacích ploch).

V rámci vlastního návrhu prevence jsou stanoveny dvě základní skupiny cílů. Jsou jimi cíle obecné a cíle konkrétní (situační prevence, sociální prevence a komunikace s občany).

Obecné cíle stanovené pro Magistrát města Liberec jsou následující (AUGUR Consulting s.r.o. 2008, s. 58):

- „Usilovat o získání finančních prostředků z Ministerstva vnitra České republiky pro oblast prevence kriminality.
- Využít dostupných finančních nástrojů podpor Evropského sociálního fondu a Ministerstva vnitra České republiky pro oblast prevence kriminality a sociálně patologických jevů k rozvoji a realizaci preventivních projektů města Liberec.
- Snažit se vyčlenit dostatek vlastních finančních prostředků z rozpočtu města Liberec pro oblast prevence kriminality, které mohou být za předem stanovených podmínek žadatelům přerozdělovány.

- Prohlubovat vzájemnou spolupráci jednotlivých organizací působících v preventivní oblasti, prohloubit jejich vzájemnou informovanost, kvalitu spolupráce, případně vytipovat chybějící aktivity a služby ve městě Liberec.
- Odpovídající nabídkou vzdělávacích programů zvyšovat profesní odbornou úroveň pracovníků preventivních služeb. Apelovat na vzdělávací instituce, aby se v jejich programech věnovala ještě větší pozornost teoretické disciplíně prevence sociálně patologických jevů.
- Shromažďovat dostupné údaje o aktuálním stavu v oblasti kriminality, pravidelně údaje vyhodnocovat a zapojovat se do řešení aktuálních problémů“.

Situační prevence obecně staví na zkušenostech, že určité druhy kriminality se objevují v určité době, na určitých místech a za určitých okolností. Prostřednictvím opatření organizační, režimové, fyzické a technické povahy se snaží situační kriminogenní podmínky minimalizovat. Cíle v rámci tohoto druhu prevence jsou následující (AUGUR Consulting s.r.o. 2008, s. 63):

- „Doplnit pouliční osvětlení míst se zvýšenou kriminalitou (nepřehledná místa, parky apod.).
- Rozšířit kamerový systém.
- Instalovat bezpečnostní kamery monitorující prostory u supermarketů, kde dochází ke zvýšené kriminalitě.
- Zavést kamerový systém v prostoru Ještědu.
- Zvýšit počet pěších policistů, především v místech se zvýšenou kriminalitou, ale i v okrajových částech města Liberec.
- Zavést opatření proti krádežím vloupáním do bytů, objektů státní správy a samosprávy.
- Zvýšit počet bezpečnostních stojanů pro kola“.

Sociální prevence se zaměřuje na modifikaci chování případného pachatele trestné činnosti. Představuje aktivity ovlivňující proces socializace a sociální integrace jedince a aktivity zaměřené na změnu nepříznivých společenských a ekonomických podmínek, které jsou považovány za klíčové příčiny páchání trestné činnosti. Cíle v rámci tohoto druhu prevence jsou následující (AUGUR Consulting s.r.o. 2008, s. 64):

- „Podporovat aktivity pro děti a mládež v oblasti volnočasových aktivit a sportovního vyžití.
- Podporovat specifické programy sociální péče s příslušníky subkultur.
- Podpořit práci streetworkerů a terénních pracovníků.
- Podpořit zájmové aktivity (klubové, technické, umělecké) jako jsou nízkoprahová zařízení a terénní sociální práce, poznávací akce, výchovné a terapeutické pobyty.
- Podporovat programy pro prevenci sociálně patologických jevů“.

V rámci komunikace s občany byly stanoveny následující cíle (AUGUR Consulting s.r.o. 2008, s. 64):

- „Na webových stránkách města Liberec vytvořit sekci Prevence kriminality, aby měl běžný občan přehled o veškeré činnosti v oblasti prevence kriminality, uvést informace o tom, jak se mají občané chovat v krizových situacích, případně na jakou osobu se mají obrátit.
- Zvýšit intenzitu přednáškové činnosti ze strany Policie České republiky a Městské policie, případně manažera prevence kriminality na témata související s prevencí kriminality.
- Specifickými osvětovými programy zvyšovat právní vědomí dětí i dospělých, aby věděli, co je trestný čin, co je přestupek a jaké mohou očekávat sankce. Vyjasňovat hranice dovoleného a nedovoleného jednání.
- Realizovat kulturně výchovné akce Městské policie pro veřejnost.
- Vytvořit grafickou analýzu dat – mapu zobrazující lokality s největší kriminalitou.
- Distribuovat tištěné informační materiály, audio, video materiály související s prevencí kriminality.
- Informovat supermarketů o vybudování lepšího označení parkovišť“.

6. Závěr

V závěru práce se vrátíme k cílům a výzkumným otázkám, které byly uvedeny na začátku (viz kapitola 1.2.).

Jaké trestné činy se vyskytují ve městě nejčastěji a proč?

Na základě statistických analýz bylo zjištěno, že nejčastějším druhem trestné činnosti jsou obecně krádeže. V rámci krádeží tvoří pak největší část krádeže motorových vozidel dvoustopých a krádeže věcí z automobilů. Tato skutečnost má hlavně tzv. ekonomickou (nebo majetkovou) příčinu. Mnozí cítí ekonomický nedostatek a řeší ho krádežemi. Krádeže jsou pro pachatele pravidelným zdrojem příjmu a díky nekvalitnímu fungování státních institucí a poměrně nízkým trestům se jim víceméně vyplatí. Byla tedy potvrzena *H1 Nejčastější trestnou činností jsou krádeže (pravděpodobně automobilů). Krádeže páchají lidé kvůli nedostatku finančních prostředků.*

Čím je trestná činnost a příležitost k jejímu páchání ovlivněna?

K této výzkumné otázce se váže *H2 Předpokládáme vliv socioekonomických podmínek obyvatel, podmínek bydlení a kvality bytového fondu na míru obecné kriminality. Vyšší počet trestných činů lze očekávat ve staré zástavbě se špatnou kvalitou bytového fondu a na sídlištích. Socioekonomické podmínky mají také vliv na druh páchané trestné činnosti.* Hypotéza H2 nebyla potvrzena. Na základě lineární regrese byl ze socioekonomických podmínek signifikantně prokázán vliv podílu obyvatel bez vzdělání, z podmínek bydlení vliv žádné proměnné a z kvality bytového fondu vliv podílu bytů vybudovaných v letech 1920 až 1945. Podíl obyvatel bez vzdělání navíc spadá do sociálního statusu obyvatel a jeho vliv na kriminalitu je v diskusi s literaturou (viz kapitola 3.2.6.) označen jako komplikovaný. Byty vybudované v letech 1920 až 1945 jsou pravděpodobně většinou velmi kvalitní byty ve vilách a většina z nich se nachází v centru města, tedy v policejním obvodu Liberec Město, kde je poměrně vysoká míra kriminality (vyšší jen v obvodu Liberec Vesec). Více než samotný fakt, o jaké byty se jedná, je tedy rozhodující jejich lokalizace v centru města. Nenabízí se totiž vzhledem k převážné trestné činnosti žádná přesvědčivá interpretace souvislosti mezi kriminalitou a starými kvalitními vilami.

Mimo statistické analýzy, prostřednictvím řízených rozhovorů, bylo příčin trestné činnosti, nebo faktorů ovlivňujících trestnou činnost v Liberci zjištěno několik. Jedna, ekonomická (nebo majetková), byla již zmíněna. Krádeže hodnotnějších předmětů (např. automobilů nebo věcí z automobilů) jsou navíc velmi dobrým zdrojem pravidelného příjmu. To vše je však možné jen díky pravidlům, za kterých fungují zastavárny či autobazary (nepřetržitý provoz zastaváren, při prodeji není nutné doložit způsob nabytí prodávaného zboží). Jinými slovy zloději (ať už samostatní nebo v rámci organizované skupiny) mají odbytiště pro kradené výrobky. Pokud není odbytiště v České republice, tak je v zahraničí. Plynule jsme se tedy dostali k další příčině, nefungujícím státním institucím a legislativním nedostatkům. Velkým problémem je nedůvěra občanů ve státní instituce a spravedlivost trestního řízení. Poslední významnou příčinou je lhostejnost a přístup obyvatel města k tomu, co se děje ostatním. Trestné činy mají nezřídka několik svědků, ale mnoho z nich o tom vůbec policii neinformuje. Tato příčina je charakteristická především pro panelová sídliště, kde je vytvářeno velmi anonymní prostředí s nízkou mírou sociální kontroly.

Je většina trestných činů nějak specificky prostorově lokalizována? Je většina trestných činů páchána nějakou specifickou skupinou obyvatel?

Hypotéza H3 byla částečně (75 %) potvrzena. *H3 Nejvíce trestné činnosti se bude vyskytovat v místech největší koncentrace obyvatel, tedy v centru, případně na sídlištích. Lze nalézt rozdíl mezi druhy trestných činů páchaných v jednotlivých funkčních zónách města.* Obecně tvoří místa s nejčastějším výskytem trestné činnosti panelová sídliště, nákupní centra a supermarkety s přilehlými parkovacími plochami. Ve všech částech města převažují hlavně krádeže motorových vozidel dvoustopých a krádeže věcí z automobilů, ale centrum města je přece jen do určité míry specifické vyšším podílem drobných krádeží. Policejní obvody s nejvyšší hrubou mírou obecné kriminality i s nejvyšší hrubou mírou nejčastějšího druhu trestné činnosti (krádeže motorových vozidel dvoustopých a krádeže věcí z automobilů) jsou shodné. Jsou to policejní obvody Liberec Město a Liberec Vesec.

Obvod Liberec Město je charakteristický standardním městským prostředím střední vrstvy obyvatel, velkými kvalitními byty (pro dvoučlenné domácnosti) v domech staršího data výstavby a také dvěma základními sídelními jednotkami (Růžodol a Rochlice-sever) s malými byty a jednočlennými domácnostmi. Kvalitní byty odrážejí dobré ekonomické možnosti obyvatel a tomu bude nejspíš odpovídat i další vybavení, které vlastní, např. značky

a hodnoty osobních automobilů. V kombinaci s anonymním prostředím způsobeným vysokou koncentrací lidí jsou jistě takové lokality velmi atraktivní pro potenciální pachatele. Jednočlenné domácnosti mohou být domovem potenciálních pachatelů, protože nemají takové domácí zázemí jako ostatní a tomu odpovídá i jejich styl života, který se může někdy blížit kriminálnímu jednání. Je však otázkou, zda páchají (nebo by páchali) trestnou činností blízko svého bydliště. Kriminalita v obvodu Liberec Město vychází především z geografické polohy v centru města. Pohybuje se zde velké množství lidí (nejen obyvatel) často i se svými osobními automobily, je zde několik nákupních center s přílehlými parkovacími plochami, a tak je pachatelům trestné činnosti (hlavně krádeže) nabídnut velký výběr jejich možných cílů.

Obvod Liberec Vesec se jeví jako nejvíce problematický, protože v něm hrubá míra obecné kriminality i hrubá míra krádeží motorových vozidel dvoustopých a krádeží věcí z automobilů dosahuje absolutně nejvyšších hodnot. Typický je relativně novými velkými byty (buď luxusní byty nebo rodinné domy) s poměrně majetnými obyvateli a relativně početnými, průměrně tříčlennými domácnostmi. Na druhou stranu jsou zde ale také v jedné základní sídelní jednotce (z celkem osmi) staré bytové či rodinné domy nízké kvality (polovina nespadá do I. kategorie bytů), což napovídá nepříliš dobrým ekonomickým podmínkám obyvatel této základní sídelní jednotky. Vzniká tedy velmi kontrastní prostředí. Poměrně bohaté rodiny s tomu odpovídajícím majetkem, jako jsou např. hodnotné osobní automobily, v kombinaci s anonymním prostředím sídliště (ale i čtvrtí nových rodinných domů) jsou vhodným cílem trestné činnosti. Rodiny či jednotlivci z té základní sídelní jednotky s nízkou kvalitou bytového fondu nemají takové finanční možnosti jako ti výše charakterizovaní. Nelze tedy vyloučit, že svoji finanční situaci řeší krádežemi v bohatších čtvrtích.

Co se týče pachatelů trestné činnosti, tak je třeba zmínit, že podle dotázaných odborníků (viz kapitola 5.5.) tvoří jejich nejproblematictější část organizované skupiny, jejichž členové většinou nejsou trvalými obyvateli města Liberec. Na základě statistických analýz však byla potvrzena hypotéza H4. *H4 Největší část trestné činnosti páchají recidivisté. Obecně jsou pachateli trestných činů častěji muži než ženy.* Recidivisté tvořili za období 1997 – 2007 ve všech policejních obvodech v průměru více než 37 % všech pachatelů (viz kapitola 5.2.). Ženy ve stejném sledovaném období v žádném z policejních obvodů nedosáhly většího než 16% podílu z celkového počtu pachatelů trestné činnosti (viz kapitola 5.2.).

Jaká je vhodná prevence? Může se do prevence kriminality zapojit geografie? Jak?

Vhodných preventivních opatření a kroků je několik. V zásadě prvním důležitým předpokladem pro realizaci jakýchkoliv preventivních programů je zajištění odpovídajících finančních prostředků z rozpočtu státu i města Liberec. Dalším předpokladem je efektivní spolupráce všech složek státní správy, samosprávy i soukromého sektoru za účelem realizace společných preventivních programů. Po těchto obecných předpokladech je potom možné realizovat nějakou konkrétní prevenci kriminality ve městě Liberec. Nejčastěji je mezi odborníky (viz kapitoly 5.5. a 5.6.) zmiňováno rozšíření kamerového systému, zvýšení počtu hlídek městské policie (a jejich častější komunikace s občany), zvýšení informovanosti obyvatel o kriminalitě ve městě a preventivní programy pro děti a mladistvé. Kromě těchto navrhovaných opatření je ještě dotázanými odborníky velmi často zdůrazňována důležitost změny přístupu obyvatel k okolnímu dění. Jinými slovy by si každý člověk měl uvědomit, že (nejen) jeho ochrana (a jeho majetku), ale i ochrana ostatních je především v jeho zájmu.

Tímto se dostáváme k poslední hypotéze H5, která je částečně potvrzena. *H5 Úpravy vzhledu městského prostředí snižují příležitosti k páchání trestné činnosti.* Prevence kriminality prostřednictvím úprav designu městského prostředí se všem dotázaným jeví jako reálná a platná, ale má smysl pouze v případě zmíněné změny přístupu. Pokud se změní přístup a zvýší se míra přirozené sociální kontroly obyvatel, pak budou fungovat úpravy designu městského prostředí jako efektivní prevence kriminality. Zkušenosti z centra města (viz kapitola 5.5.) dokazují, že určité úpravy prostředí již v současnosti snižují počet trestných činů. Vzniká tak možné pole působnosti pro využití poznatků environmentální psychologie a designu.

Na úplný závěr je třeba zmínit, že výzkumná část práce byla velmi ovlivněna kvalitou dostupných dat. Údaje o trestné činnosti byly dostupné pouze za policejní obvody, které tvoří poměrně velké územní jednotky. Pro ještě větší hodnotu podobných analýz, které byly v práci použity, by byla vhodná data za základní sídelní jednotky nebo městské části. Jinými slovy by byla data potřebná za takové menší územní jednotky, za které jsou také dostupná data o obyvatelstvu a bytech z Českého statistického úřadu. Podobným problémem je nedostatek časových řad za podrobná data o obyvatelstvu z Českého statistického úřadu, které by byly stejně tak potřebné. Za jiných podmínek nemůže být detailní analýza kriminality a kriminogenních faktorů ve městě Liberec provedena. Námětem pro další výzkumnou práci by

mohlo být porovnání kriminality v Liberci s jiným krajským městem, případně srovnání všech krajských měst. Dalším možným pokračováním práce by bylo detailní stanovení preventivních aktivit a formulace komplexního preventivního programu nejen pro město Liberec, ale pro všechna (nebo alespoň krajská) města.

7. Použité zdroje a literatura

7.1. Použitá literatura

ANSELIN, L., COHEN, J., COOK, D., GORR, W., TITA, G. (2000): Spatial Analyses of Crime [online]. *Criminal Justice*, 4, s. 213 – 261.

Dostupné na <http://www.ncjrs.gov/criminal_justice2000/vol_4/04e.pdf> [8. 11. 2008].

BLAU, J. R., BLAU, P. M. (1982): The cost of inequality: Metropolitan structure and violent crime. *American Sociological Review*, 47, s. 114 – 129.

CAHILL, M. E. (2004): Geographies of Urban Crime: An Intraurban Study of Crime in Nashville, TN; Portland, OR; and Tucson, AZ [online]. 198 š.

Dostupné na <<http://www.ncjrs.gov/pdffiles1/nij/grants/209263.pdf>> [8. 11. 2008].

COHEN, L., FELSON, M. (1979): Social change and crime rate trends: A routine activity approach. *American Sociological Review*, 44, s. 588 – 608.

COHEN, L. E., KLUEGEL, J. R., LAND, K. C. (1981): Social inequality and predatory criminal victimization: An exposition and test of a formal theory. *American Sociological Review*, 46, č. 5, s. 505 – 524.

Crime Prevention Through Environmental Design: General Guidelines For Designing Safer Communities [online]. Municipal Center. City of Virginia Beach, 2000, 34 s.

Dostupné na <<http://www.humanics-es.com/cpted.pdf>> [8. 3. 2009].

CRUTCHFIELD, R. D., GEERKEN, M. R., GOVE, W. R. (1982): Crime rate and social integration [online]. *Criminology*, 20, č. 3, s. 467 – 478.

Dostupné na <<http://www3.interscience.wiley.com/user/accessdenied?ID=119555445&Act=2138&Code=4717&Page=/cgi-bin/fulltext/119555445/PDFSTART>> [13. 11. 2008].

CRUTCHFIELD, R. D., PITCHFORD, S. R. (1997): Work and Crime: The Effects of Labour Stratification [online]. *Social Forces*, 76, č. 1, s. 93 – 118.

Dostupné na <<http://links.jstor.org/sici?sici=0037-7732%28199709%2976%3A1%3C93%3AWACTEO%3E2.0.CO%3B2-L>> [13. 11. 2008].

DARWIN, C. (1874): O původu člověka (The Descent of Man). Přeložili Josef Wolf a Zora Wolfová. Academia, Praha, 1970, 220 s.

ELLIOT, D. S., WILSON, W. J., HUIYINGA, D., SAMPSON, R. J., ELLIOT, A., RANKIN, B. (1996): The effects of neighborhood disadvantage on adolescent development [online]. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 33, č. 4, s. 389 – 426.

Dostupné na <<http://jrc.sagepub.com/cgi/reprint/33/4/389>> [13. 11. 2008].

FELSON, M., CLARKE, V. C. (1998): Příležitost dělá zloděje: Praktická teorie prevence kriminality (Opportunity Makes the Thief: Practical theory for crime prevention). Přeložil Daniel Soukup. Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Praha, 2003, 43 s.

KANAZAWA, S., STILL, M. C. (2000): Why Men Commit Crimes (And Why They Desist) [online]. *Sociological Theory*, 18, č. 3, s. 434 – 447.

Dostupné na <<http://links.jstor.org/sici?sici=0735-2751%28200011%2918%3A3%3C434%3AWMCC%28W%3E2.0.CO%3B2-G>> [13. 11. 2008].

KARBAN, M. (2008): Strach ze znásilnění v Praze. Bakalářská práce. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze, 41 s.

KOUDELKOVÁ, I. (2007): Kriminalita v Pelhřimově a její vnímání obyvateli města. Bakalářská práce. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze, 49 s.

LYNCH, K. (1960): The Image of the City. M.I.T. Press, Cambridge, 184 s.

MIETHE, T. D., MEIER, R. F. (1994): Crime and its Social Context. State University of New York Press, Albany, 213 s.

MLADENKA, K., HILL., K. (1976) A re-examination of the etiology of urban crime. *Criminology*, 13, s. 491 – 506.

Návrh koncepce prevence kriminality města Liberec na období 2009-2011. AUGUR Consluting s.r.o. 2008, 73 s.

NEWMAN, O. (1996): *Creating Defensible Space* [online]. Center for Urban Policy Research. Rutgers University, 126 s.

Dostupné na <<http://www.huduser.org/publications/pdf/def.pdf>> [8. 3. 2009].

PATTERSON, E. B. (1991): Poverty, income inequality and community crime rates [online]. *Criminology*, 29, č. 4, s. 755 – 776.

Dostupné na <<http://www3.interscience.wiley.com/user/accessdenied?ID=119342458&Act=2138&Code=4717&Page=/cgi-bin/fulltext/119342458/PDFSTART>> [13. 11. 2008].

PERRIGO, L. I. (1938): *The Community Background of Denver Criminality* [online]. *Social Forces*, 17, č. 2, s. 232 – 239.

Dostupné na <<http://links.jstor.org/sici?sici=0037-7732%28193812%2917%3A2%3C232%3ATCBODC%3E2.0.CO%3B2-F>> [13. 11. 2008].

PETERKA, V. (2008): *Kriminalita v městském prostředí*. Bakalářská práce. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze, 58 s.

SAMPSON, R. J. (1985): *Neighborhood and crime: The structural determinants of personal victimization* [online]. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 22, č. 1, s. 7 – 40.

Dostupné na <<http://jrc.sagepub.com/cgi/reprint/22/1/7>> [13. 11. 2008].

SAMPSON, R. J., GROVES, W. B. (1989): *Community structure and crime: Testing social-disorganization theory*. *American Journal of Sociology*, 94, č. 4, s. 774 – 802.

SHOWER, N., NORLAND, S., JAMES, J., THORNTON, W. E. (1979): *Gender Roles and Delinquency* [online]. *Social Forces*, 58, č. 1, s. 162 – 175.

Dostupné na <<http://links.jstor.org/sici?sici=0037-7732%28199709%2958%3A1%3C162%3AGRAD%3E2.0.CO%3B2-J>> [13. 11. 2008].

SMITH, D. A., JARJOURA, G. R. (1988): Social structure and criminal victimization [online]. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 25, č. 1, s. 27 – 52.

Dostupné na <<http://jrc.sagepub.com/cgi/reprint/25/1/27>> [13. 11. 2008].

SUN, I. Y., TRIPLETT, R., GAINEY, R. R. (2004): Neighborhood Characteristics and Crime: A Test of Sampson and Groves' Model of Social Disorganization [online]. *Western Criminology review*, 5, č. 1, s. 1 – 16.

Dostupné na <<http://wcr.sonoma.edu/v5n1/manuscripts/sun.pdf>> [8. 11. 2008].

SÝKORA, L. (1993): Teoretické přístupy ke studiu města. In: L. Sýkora (ed): Teoretické přístupy a vybrané problémy v současné geografii. Přírodovědecká fakulta UK, Praha, 201 s.

TITTLE, R. C., VILLEMEZ, W. J. (1977): Social Class and Criminality. *Social Forces*, 56, č. 2, s. 474 – 502.

VEČERKA, K., HOLAS, J., TOMÁŠEK, J., PŘESLIČKOVÁ, H., BLATNÍKOVÁ, Š. (2007): Občané o kriminalitě a prevenci. Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Praha, 128 s.

WARNER, B. D., PIERCE, G. L. (1993): Reexamining social disorganization theory using calls to the police as a measure of crime. *Criminology*, 31, č. 4, s. 493 – 517.

7.2. Ostatní zdroje

Český statistický úřad, Krajská reprezentace Liberec, 2009.

Jak zamalovávání graffiti a revizoři zachránili metro v New Yorku [online]. *Science World*, 2006.

Dostupné na <<http://scienceworld.cz/psychologie/jak-zamalovavani-graffiti-a-revizori-zachranili-metro-v-new-yorku-1212>> [18. 11. 2008]

Odbor obecné kriminality Policie České republiky [online].

Dostupné na <<http://policie-cr.webnode.cz/sluzba-kriminalni-policie-a-vysetrovani/odbor-obecne-kriminality/>> [10. 4. 2009].

Okresní ředitelství policie České republiky, 2008.

SÝKORA, L. (2007): Přednášky předmětu Geografie města. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze.

8. Přílohy

Příloha 1: Výsledek faktorové analýzy – zátěže jednotlivých faktorů

Proměnná	Faktor 1	Faktor 2	Faktor 3
jeden osobní automobil	0,995	-0,002	-0,034
dva a více osobních automobilů	0,937	0,074	0,001
telefon - pevná linka	0,986	-0,050	-0,044
telefon mobilní	0,932	0,010	-0,006
telefon pevný i mobilní	0,984	-0,012	-0,126
osobní počítač s připojením na internet	0,954	0,038	-0,126
osobní počítač bez připojení na internet	0,971	0,012	-0,109
automobil, telefon a počítač	0,945	-0,021	-0,197
průměrný počet osob na byt	0,066	0,899	-0,159
průměrný počet osob na obytnou místnost 8 m ²	0,162	0,862	-0,113
průměrný počet m ² celkové plochy na byt	-0,078	0,966	-0,159
průměrný počet m ² obytné plochy na byt	-0,101	0,962	-0,161
průměrný počet m ² obytné plochy na osobu	-0,033	0,893	-0,146
průměrný počet obytných místností na byt	0,007	0,923	-0,200
vlastní rekreační objekt	0,956	-0,060	-0,077
rekreační objekty - jiné možnosti	0,974	-0,067	-0,134
Svobodní	0,972	0,010	-0,074
vdané, ženatí	0,994	0,008	-0,028
Rozvedení	0,979	-0,046	-0,066
Ovdovělí	0,947	-0,046	0,061
bez vzdělání	0,687	-0,011	0,143
základní a neukončené vzdělání	0,975	0,012	0,020
vyučení a střední odborné vzdělání bez maturity	0,988	-0,014	-0,015
úplné střední vzdělání s maturitou	0,993	-0,009	-0,044
vyšší odborné a nástavbové vzdělání	0,975	-0,035	-0,048
vysokoškolské vzdělání	0,954	0,013	-0,133
ekonomicky aktivní	0,987	-0,002	-0,063
zaměstnaní	0,987	-0,001	-0,067
Věřící	0,980	-0,005	0,039
vlastní splachovací záchod	0,990	-0,034	-0,067
vlastní koupelna, sprchový kout	0,990	-0,032	-0,068
postaveno do 1919	0,469	0,162	0,701
postaveno 1920 - 1945	0,506	0,104	0,517
postaveno 1946 - 1970	0,412	-0,115	0,025
postaveno 1971 - 1980	0,631	-0,092	-0,072
postaveno 1981 - 1990	0,616	-0,025	-0,390
postaveno 1991 - 2001	0,376	0,112	-0,208
I. kategorie	0,989	-0,052	-0,116
II. kategorie	0,566	0,216	0,753
III. kategorie	0,449	0,194	0,697
IV. kategorie	0,234	0,271	0,585
plyn zaveden do bytu	0,672	-0,059	0,288
vodovod v bytě	0,996	-0,031	-0,046
přípoj na veřejnou kanalizační síť	0,979	-0,086	-0,143
žumpa, jímka	0,402	0,354	0,643

Zdroj: Český statistický úřad, 2009

Příloha 2: Složení krádeží prostých v policejních obvodech za období 1997 – 2007

Druh trestné činnosti	Liberec Město	Liberec Vápenka	Liberec Ruprechtice	Liberec Vesec	Vratislavice	Celkem
krádeže kapesní	964	158	69	188	37	1416
krádeže při pohlavním styku	2	0	0	0	0	2
krádeže jiné na osobách	126	21	23	36	16	222
krádeže mezi zaměstnanci na pracovišti	5	2	2	2	1	12
krádeže motorových vozidel dvoustopých	2648	949	843	889	767	6096
krádeže motorových vozidel jednostopých	63	35	18	33	28	177
krádeže věcí z automobilů	3897	1142	625	961	546	7171
krádeže součástí motorových vozidel	215	184	100	170	94	763
krádeže jízdních kol	385	198	130	173	78	964
krádeže domácího zvířectva	3	4	3	8	4	22
krádeže v bytech	187	97	66	109	87	546
krádeže věcí na nádražích	9	0	0	0	0	9
krádeže věcí během jízdy v dopravním prostředku	11	1	1	1	1	15
krádeže v objektech se starožitnostmi a uměleckými předměty	3	1	0	0	2	6
krádeže v jiných objektech	2189	660	389	362	211	3811
krádeže ostatní	386	180	115	166	89	936
krádeže prosté celkem	11093	3632	2384	3098	1961	22168

Zdroj: Okresní ředitelství Policie České republiky v Liberci, 2008

Příloha 3: Počet bytových domácností a počet obyvatel v základních sídelních jednotkách

Základní sídelní jednotka	Počet bytových domácností (2001)	Počet obyvatel (2001)
Malé Doubí	83	209
Doubí	908	2 549
Hluboká	4	13
Pilínkov	237	687
Krásná Studánka	239	676
Radčice	176	526
Liberec-střed	1454	3560
Keilův vrch	750	1797
Pod nádražím	871	1 815
Kristiánov	856	2064
Nerudovo náměstí	609	1 471
Krajinská	1013	2 422
Žižkovo náměstí	994	2 558
Výstaviště	30	78
Lidové sady	7	31
Horská	488	1 296
Lomy	6	15
Ruprechtice-sever	849	2 064
Ruprechtice-jih	1845	3 767
Nové Pavlovice	1174	2 919
Staré Pavlovice	1487	3 755
Pavlovice-sever	307	903
Čisticí stanice	18	45
Růžodol I	907	2237
U skládky	6	19
Letiště	1	1
Františkov	1706	4 122
Janův Důl	367	880
Horní Růžodol	488	1 047
Hanychov	683	1 736
Ještěd	3	6
Hanychov-průmyslový obvod	43	104
Nádraží	16	27
Rochlice-jih	506	1 236
Rochlice-sever	1450	3490
U Nisy-jih	30	98
U Nisy-sever	65	219
Perštýn	880	2066
Králův háj	1364	2 797
Husova	875	2241
Nemocnice	98	243
Vysoká škola	8	29
Harcov I	419	1 267
Kunratická	1401	3 855
Harcov II	38	100
Harcovské polesí	137	431
Kateřinky	149	423
Rudolfov	36	88
Průmyslový obvod-u Ostašova	0	5
Horní Hanychov	300	860

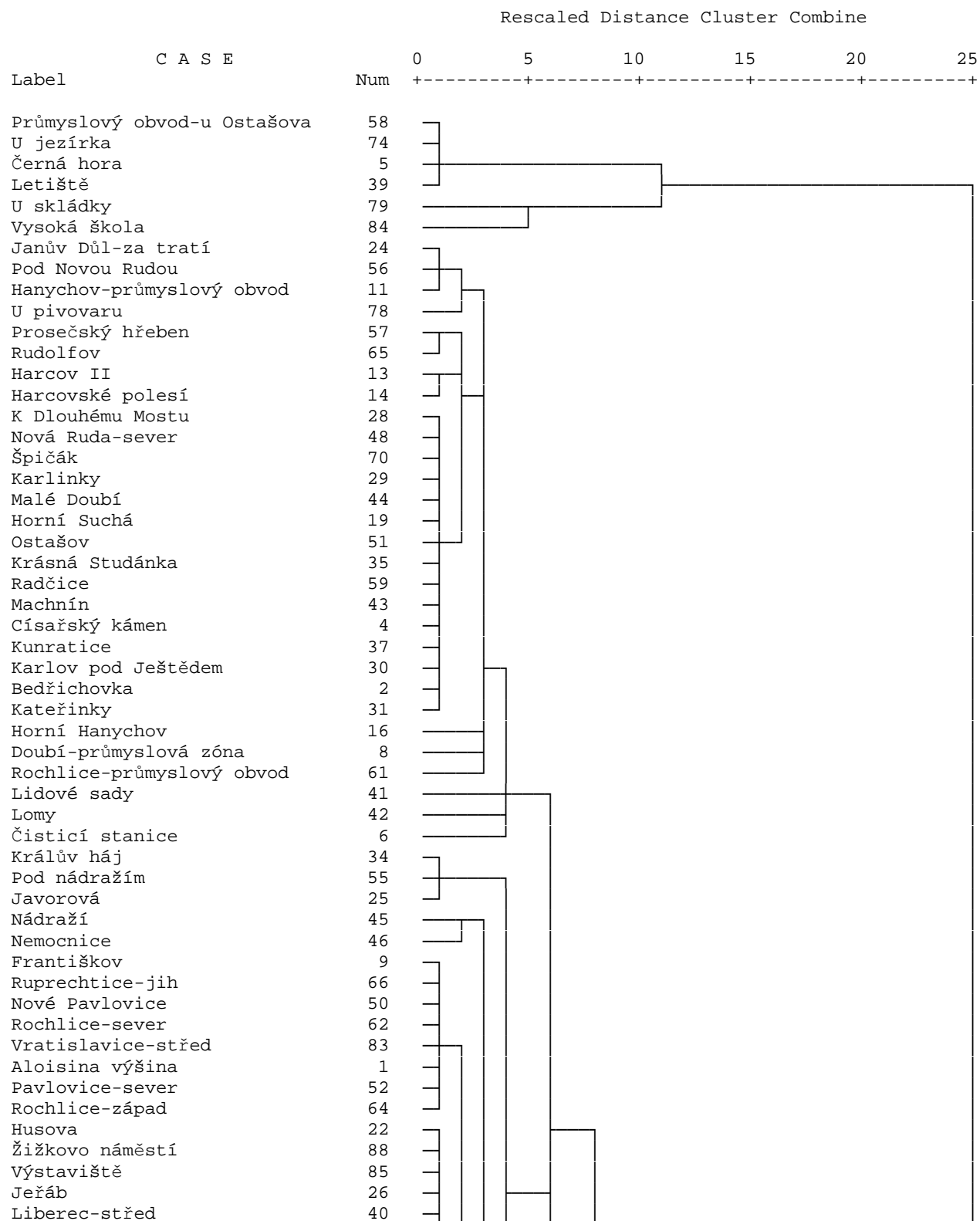
Ostašov	183	511
Horní Suchá	109	316
Karlinky	77	241
Bedřichovka	20	54
Karlov pod Ještědem	50	145
Machnín	329	939
Vesec	1435	4 090
Kunratice	40	99
Zelené údolí	49	140
Vratislavice-střed	1088	2 645
Broumovská	1602	3 905
Vratislavice-průmyslový obvod	77	239
U cihelny	243	650
Nová Ruda-sever	159	456
Prosečský hřeben	12	33
Tyršův vrch	412	1 267
Císařský kámen	94	261
Nová Ruda-střed	86	390
Rochlice-střed	2559	6 660
U pivovaru	26	72
Javorová	431	1 043
U jezírka	0	0
Jeřáb	1054	2 461
U Janova Dolu	89	234
Horní Růžodol-západ	488	1 205
Rochlice-západ	919	2 387
Janův Důl-za tratí	82	243
Černá hora	0	0
Rochlice-průmyslový obvod	24	57
Hradební	279	643
U Nisy-střed	27	56
Aloisina výšina	488	1 182
Volkerova	317	657
U vysílačky	329	644
Pod Novou Rudou	37	89
Doubí-průmyslová zóna	10	35
Špičák	33	115
K Dlouhému Mostu	32	91

Zdroj: Okresní ředitelství Policie České republiky v Liberci, 2008

Příloha 4: Dendrogram shluků dle socioekonomických podmínek obyvatel

* * * * * H I E R A R C H I C A L C L U S T E R A N A L Y S I S * * * * *

Dendrogram using Average Linkage (Between Groups)

Keilův vrch	32	
Horní Růžodol-západ	18	
Krajinská	33	
Nerudovo náměstí	47	
Růžodol I	68	
Kristiánov	36	
Horní Růžodol	17	
Hradební	21	
U cihelny	72	
Perštýn	53	
U Nisy-sever	76	
Vratislavice-průmyslový obvod	82	
Rochlice-jih	60	
Ruprechtice-sever	67	
Janův Důl	23	
U Janova Dolu	73	
Harcov I	12	
Tyršův vrch	71	
Hanychov	10	
Horská	20	
Pilínkov	54	
U Nisy-jih	75	
Zelené údolí	87	
Broumovská	3	
Staré Pavlovice	69	
Wolkerova	86	
Kunratická	38	
Rochlice-střed	63	
Doubí	7	
Vesec	81	
Nová Ruda-střed	49	
U Nisy-střed	77	
Ještěd	27	
U vysílačky	80	
Hluboká	15	

Příloha 5: Zařazení základních sídelních jednotek do shluků dle socioekonomických podmínek obyvatel

Základní sídelní jednotka	Shluk
1:Aloisina výšina	1
2:Františkov	1
3:Hanychov	1
4:Harcov I	1
5:Horní Růžodol	1
6:Horní Růžodol-západ	1
7:Horská	1
8:Hradební	1
9:Husova	1
10:Janův Důl	1
11:Javorová	1
12:Jeřáb	1
13:Keilův vrch	1
14:Krajinská	1
15:Královův háj	1
16:Kristiánov	1
17:Liberec-střed	1
18:Nádraží	1
19:Nemocnice	1
20:Nerudovo náměstí	1
21:Nové Pavlovice	1
22:Pavlovice-sever	1
23:Perštýn	1
24:Pilínkov	1
25:Pod nádražím	1
26:Rochlice-jih	1
27:Rochlice-sever	1
28:Rochlice-západ	1
29:Ruprechtice-jih	1
30:Ruprechtice-sever	1
31:Růžodol I	1
32:Tyršův vrch	1
33:U cihelny	1
34:U Janova Dolu	1
35:U Nisy-jih	1
36:U Nisy-sever	1

37:Vratislavice-průmyslový obvod	1
38:Vratislavice-střed	1
39:Výstaviště	1
40:Zelené údolí	1
41:Žižkovo náměstí	1
42:Bedřichovka	2
43:Císařský kámen	2
44:Čisticí stanice	2
45:Doubí-průmyslová zóna	2
46:Hanychov-průmyslový obvod	2
47:Harcov II	2
48:Harcovské polesí	2
49:Horní Hanychov	2
50:Horní Suchá	2
51:Janův Důl-za tratí	2
52:K Dlouhému Mostu	2
53:Karlinky	2
54:Karlov pod Ještědem	2
55:Kateřinky	2
56:Krásná Studánka	2
57:Kunratice	2
58:Lidové sady	2
59:Lomy	2
60:Machnín	2
61:Malé Doubí	2
62:Nová Ruda-sever	2
63:Ostašov	2
64:Pod Novou Rudou	2
65:Prosečský hřeben	2
66:Radčice	2
67:Rochlice-průmyslový obvod	2
68:Rudolfov	2
69:Špičák	2
70:U pivovaru	2
71:Broumovská	3
72:Doubí	3
73:Kunratická	3

74:Nová Ruda-střed	3
75:Rochlice-střed	3
76:Staré Pavlovice	3
77:Vešec	3
78:Wolkerova	3
79:Černá hora	4
80:Letiště	4
81:Průmyslový obvod-u Ostašova	4
82:U jezírka	4
83:Hluboká	5
84:Ještěd	6
85:U Nisy-střed	7
86:U skládky	8
87:Vysoká škola	8
88:U vysílačky	9

Zdroj: Český statistický úřad, 2009

Příloha 6: Charakteristika shluku 1 dle socioekonomických podmínek obyvatel

	N	Rozpětí	Minimum	Maximum	Průměr
jeden					
osobní automobil	41	39,30	16,67	55,96	39,0711
dva a více osob. automobilů	41	12,24	0	12,24	4,6202
telefon - pevná linka	41	41,00	20,00	61,00	45,4927
telefon mobilní	41	14,86	3,89	18,75	9,1483
telefon pevný i mobilní	41	26,14	10,00	36,14	24,1737
osobní počítač - připoj. internet	41	14,29	0	14,29	6,7226
osobní počítač - bez připojení	41	14,02	3,90	17,92	8,6328

automobil, telefon, počítač	41	7,65	0	7,65	3,9086
vlastní rekreační objekt	41	24,04	0	24,04	11,1487
rekreační objekty - jiné možnosti	41	13,12	0	13,12	8,1620
svobodní vdané, ženatí	41	22,55	22,22	44,77	35,7509
rozvedení	41	25,11	31,04	56,15	43,9764
ovdovělí	41	22,00	5,00	27,00	11,2562
bez vzdělání	41	19,27	2,95	22,22	7,9407
základní a neukončené vyuč. a střední	41	2,02	0	2,02	0,3500
odborné bez maturity	41	32,61	7,25	39,86	19,2759
úplné střední s maturitou	41	34,45	21,98	56,43	35,4431
vyšší odborné a nástavbové	41	21,24	15,58	36,82	27,6706
vysokoškolské	41	8,19	0,50	8,70	3,9573
ekonomicky aktivní	41	20,93	3,02	23,94	10,8072
zaměstnaní	41	21,94	44,73	66,67	54,7403
věřící	41	14,52	80,90	95,42	92,2284
vlastní splachovací záchod	41	35,20	10,71	45,92	19,3914
vlastní koupelna, sprchový kout	41	18,37	81,63	100,00	94,5104
l. plyn	41	16,67	83,33	100,00	94,0697
zaveden do bytu	41	29,73	68,75	98,48	85,9140
vodovod v bytě	41	72,32	27,68	100,00	75,4315
	41	5,19	94,81	100,00	99,1631

přípoj na veřejnou kanalizační sít'	41	53,33	46,67	100,00	83,3541
1946 až 1970	41	85,56	0	85,56	14,1060
1971 až 1980	41	75,41	0	75,41	19,8479
1981 až 1990	41	41,13	0	41,13	7,0277
1991 až 2001	41	61,22	0	61,22	5,7368

Zdroj: Český statistický úřad, 2009

Príloha 7: Charakteristika shluku 2 dle socioekonomických podmínek obyvatel

	N	Rozpětí	Minimum	Maximum	Průměr
jeden osobní automobil	29	71,43	0	71,43	44,8297
dva a více osob. automobilů	29	33,33	0	33,33	8,3694
telefon - pevná linka	29	75,00	0	75,00	40,1854
telefon mobilní	29	41,67	0	41,67	11,9585
telefon pevný i mobilní	29	42,86	0	42,86	21,3595
osobní počítač - přípoj. internet	29	23,68	0	23,68	6,8499
osobní počítač - bez připojení	29	20,00	0	20,00	9,2753
automobil, telefon, počítač	29	14,29	0	14,29	2,4160
vlastní rekreační objekt	29	33,33	0	33,33	8,7065
rekreační objekty - jiné možnosti	29	16,67	0	16,67	4,4423

svobodní	29	22,77	25,93	48,70	36,3086
vdané, ženatí	29	29,34	28,07	57,41	46,9545
rozvedení	29	29,03	0	29,03	9,6508
ovdovělí	29	8,01	3,23	11,24	6,7626
bez vzdělání	29	2,17	0	2,17	0,2951
základní a neukončené vyuč. a střední	29	27,00	7,69	34,69	24,3847
odborné bez maturity	29	30,26	25,00	55,26	42,0509
úplné střední s maturitou	29	45,68	8,16	53,85	22,5872
vyšší odborné a nástavbové	29	8,33	0	8,33	2,6134
vysokoškolské	29	16,67	0	16,67	7,1062
ekonomicky aktivní	29	28,07	38,60	66,67	53,7533
zaměstnaní	29	13,95	86,05	100,00	93,2729
věřící	29	41,06	2,86	43,92	16,1759
vlastní splachovací záchod	29	29,53	70,47	100,00	86,4686
vlastní koupelna, sprchový kout	29	24,16	75,84	100,00	91,2770
l. plyn	29	62,50	37,50	100,00	66,4880
zaveden do bytu	29	61,00	0	61,00	11,1704
vodovod v bytě	29	10,74	89,26	100,00	96,8410
přípoj na veřejnou kanalizační sít'	29	84,62	0	84,62	13,7023
1946 až 1970	29	20,00	0	20,00	5,1855
1971 až 1980	29	16,67	0	16,67	9,0344
1981 až 1990	29	18,42	0	18,42	5,9456
1991 až 2001	29	26,33	0	26,33	12,1819

Zdroj: Český statistický úřad, 2009

Příloha 8: Charakteristika shluku 3 dle socioekonomických podmínek obyvatel

	N	Rozpětí	Minimum	Maximum	Průměr
jeden					
osobní	8	16,49	35,83	52,33	42,9027
automobil					
dva a více					
osob.	8	7,00	3,47	10,47	5,0389
automobilů					
telefon -					
pevná linka	8	11,58	40,75	52,33	46,5455
telefon					
mobilní	8	3,73	5,68	9,41	7,6005
telefon					
pevný	8	7,66	27,17	34,83	30,1859
i mobilní					
osobní					
počítač					
- připoj.	8	3,50	6,99	10,49	9,0173
internet					
osobní					
počítač					
- bez připojení	8	5,15	9,05	14,20	10,8676
automobil,					
telefon,	8	4,09	3,62	7,71	5,3192
počítač					
vlastní					
rekreační	8	13,12	5,18	18,30	10,9699
objekt					
rekreační					
objekty					
- jiné	8	12,82	2,33	15,14	9,2470
možnosti					
svobodní	8	18,16	24,81	42,97	37,3760
vdané,					
ženatí	8	16,89	39,28	56,16	44,9423
rozvedení	8	6,98	5,38	12,37	9,7842
ovdovělí	8	14,72	3,99	18,72	7,1329
bez vzdělání	8	2,91	0,06	2,97	0,5562
základní					
a neukončené	8	20,68	6,32	27,00	19,5771

vyuč. a střední odborné bez maturity	8	15,02	23,13	38,15	33,1381
úplné střední s maturitou	8	7,88	23,74	31,61	27,5118
vyšší odborné a nástavbové vysokoškolské ekonomicky aktivní zaměstnaní	8	3,65	3,01	6,66	4,0043
věřící vlastní splachovací záchod vlastní koupelna, sprchový kout	8	21,90	9,38	31,28	13,4618
I. plyn zaveden do bytu	8	17,85	42,31	60,15	53,8690
vodovod v bytě	8	5,35	92,83	98,18	94,5276
přípoj na veřejnou kanalizační síť	8	13,02	4,41	17,44	13,1160
1946 až 1970	8	6,91	92,89	99,80	97,5724
1971 až 1980	8	6,82	93,02	99,84	97,2542
1981 až 1990	8	16,93	82,56	99,49	93,2968
1991 až 2001	8	18,58	0,47	19,05	7,0485
	8	1,11	98,89	100,00	99,7821
	8	26,55	73,26	99,80	89,1913
	8	4,65	0	4,65	1,3351
	8	92,43	0	92,43	30,5790
	8	97,16	0,63	97,79	49,6085
	8	12,02	0,21	12,23	4,1092

Zdroj: Český statistický úřad, 2009

Příloha 9: Charakteristika shluku 4 dle socioekonomických podmínek obyvatel

	N	Rozpětí	Minimum	Maximum	Průměr
jeden osobní automobil	4	0	0	0	0
dva a více osob. automobilů	4	0	0	0	0
telefon - pevná linka	4	0	0	0	0

telefon mobilní	4	0	0	0	0
telefon pevný	4	0	0	0	0
i mobilní					
osobní počítač - připoj. internet	4	0	0	0	0
osobní počítač - bez připojení	4	0	0	0	0
automobil, telefon, počítač	4	0	0	0	0
vlastní rekreační objekt	4	0	0	0	0
rekreační objekty - jiné možnosti	4	0	0	0	0
svobodní	4	0	0	0	0
vdané, ženateří	4	0	0	0	0
rozvedení	4	0	0	0	0
ovdovělí	4	0	0	0	0
bez vzdělání	4	0	0	0	0
základní a neukončené	4	0	0	0	0
vyuč. a střední					
odborné bez maturity	4	0	0	0	0
úplné střední s maturitou	4	0	0	0	0
vyšší					
odborné a nástavbové	4	0	0	0	0
vysokoškolské	4	0	0	0	0
ekonomicky aktivní zaměstnaní	4	0	0	0	0

věřící	4	0	0	0	0
vlastní splachovací záchod	4	0	0	0	0
vlastní koupelna, sprchový kout	4	0	0	0	0
l. plyn zaveden do bytu	4	0	0	0	0
vodovod v bytě	4	0	0	0	0
přípoj na veřejnou kanalizační síť	4	0	0	0	0
1946 až 1970	4	0	0	0	0
1971 až 1980	4	0	0	0	0
1981 až 1990	4	0	0	0	0
1991 až 2001	4	0	0	0	0

Zdroj: Český statistický úřad, 2009

Příloha 10: Charakteristika shluku 5 dle socioekonomických podmínek obyvatel

	N	Rozpětí	Minimum	Maximum	Průměr
jeden osobní automobil	1	0	100,00	100,00	100,0000
dva a více osob. automobilů	1	0	0	0	0
telefon - pevná linka	1	0	50,00	50,00	50,0000
telefon mobilní	1	0	0	0	0
telefon pevný i mobilní	1	0	50,00	50,00	50,0000
osobní počítač - přípoj. internet	1	0	25,00	25,00	25,0000

osobní počítač - bez připojení	1	0	50,00	50,00	50,0000
automobil, telefon, počítač vlastní	1	0	50,00	50,00	50,0000
rekreační objekt	1	0	25,00	25,00	25,0000
rekreační objekty - jiné možnosti	1	0	25,00	25,00	25,0000
svobodní	1	0	38,46	38,46	38,4615
vdané, ženatí	1	,00	61,54	61,54	61,5385
rozvedení	1	,00	0	0	0
ovdovělí	1	0	0	0	0
bez vzdělání	1	0	0	0	0
základní a neukončené	1	0	11,11	11,11	11,1111
vyuč. a střední odborné bez maturity	1	0	33,33	33,33	33,3333
úplné střední s maturitou	1	0	44,44	44,44	44,4444
vyšší odborné a nástavbové	1	0	11,11	11,11	11,1111
vysokoškolské	1	0	0	0	0
ekonomicky aktivní zaměstnaní	1	0	30,77	30,77	30,7692
věřící	1	0	100,00	100,00	100,0000
vlastní splachovací záchod	1	0	15,38	15,38	15,3846
vlastní koupelna, sprchový kout	1	0	75,00	75,00	75,0000
I.	1	0	75,00	75,00	75,0000
plyn zaveden do bytu	1	0	0	0	0

vodovod v bytě	1	0	75,00	75,00	75,0000
přípoj na veřejnou kanalizační sít'	1	0	0	0	0
1946 až 1970	1	0	0	0	0
1971 až 1980	1	0	0	0	0
1981 až 1990	1	0	75,00	75,00	75,0000
1991 až 2001	1	0	0	0	0

Zdroj: Český statistický úřad, 2009

Příloha 11: Charakteristika shluku 6 dle socioekonomických podmínek obyvatel

	N	Rozpětí	Minimum	Maximum	Průměr
jeden osobní automobil	1	0	0	0	0
dva a více osob. automobilů	1	0	0	0	0
telefon - pevná linka	1	0	66,67	66,67	66,6667
telefon mobilní	1	0	0	0	0
telefon pevný	1	0	0	0	0
i mobilní	1	0	0	0	0
osobní počítač - přípoj. internet	1	0	0	0	0
osobní počítač - bez připojení	1	0	0	0	0
automobil, telefon, počítač vlastní rekreační objekt	1	0	33,33	33,33	33,3333

rekreační objekty - jiné možnosti	1	0	0	0	0
svobodní vdané, ženatí	1	0	33,33	33,33	33,3333
rozvedení ovdovělí	1	0	0	0	0
bez vzdělání základní a neukončené vyuč. a střední	1	0	0	0	0
odborné bez maturity	1	0	66,67	66,67	66,6667
úplné střední s maturitou	1	0	16,67	16,67	16,6667
vyšší odborné a nástavbové vysokoškolské	1	0	0	0	0
ekonomicky aktivní zaměstnaní	1	0	16,67	16,67	16,6667
věřící	1	0	75,00	75,00	75,0000
vlastní splachovací záchod	1	0	0	0	0
vlastní koupelna, sprchový kout	1	0	100,00	100,00	100,0000
l. plyn zaveden do bytu	1	0	100,00	100,00	100,0000
vodovod v bytě	1	0	66,67	66,67	66,6667
přípoj na veřejnou kanalizační sít'	1	0	100,00	100,00	100,0000
1946 až 1970	1	0	0	0	0
1971 až 1980	1	0	0	0	0
1981 až 1990	1	0	66,67	66,67	66,6667
1991 až 2001	1	0	0	0	0
	1	0	33,33	33,33	33,3333

Zdroj: Český statistický úřad, 2009

Příloha 12: Charakteristika shluku 7 dle socioekonomických podmínek obyvatel

	N	Rozpětí	Minimum	Maximum	Průměr
jeden					
osobní automobil	1	0	25,93	25,93	25,9259
dva a více osob. automobilů	1	0	0	0	,0
telefon - pevná linka	1	0	22,22	22,22	22,2222
telefon mobilní	1	0	22,22	22,22	22,2222
telefon pevný i mobilní	1	0	3,70	3,70	3,7037
osobní počítač - připoj. internet	1	0	0	0	0
osobní počítač - bez připojení	1	0	0	0	0
automobil, telefon, počítač	1	0	0	0	0
vlastní rekreační objekt	1	0	3,70	3,70	3,7037
rekreační objekty - jiné možnosti	1	0	3,70	3,70	3,7037
svobodní	1	0	37,50	37,50	37,5000
vdané, ženatí	1	0	30,36	30,36	30,3571
rozvedení	1	0	17,86	17,86	17,8571
ovdovělí	1	0	14,29	14,29	14,2857
bez vzdělání	1	0	0	0	0
základní a neukončené	1	0	20,93	20,93	20,9302

vyuč. a střední odborné bez maturity	1	0	62,79	62,79	62,7907
úplné střední s maturitou	1	0	9,30	9,30	9,3023
vyšší odborné a nástavbové vysokoškolské ekonomicky aktivní zaměstnaní	1	0	2,33	2,33	2,3256
věřící vlastní splachovací záchod vlastní koupelna, sprchový kout	1	0	0	0	0
plyn zaveden do bytu vodovod v bytě přípoj na veřejnou kanalizační síť	1	0	35,71	35,71	35,7143
1946 až 1970	1	0	90,00	90,00	90,0000
1971 až 1980	1	0	33,93	33,93	33,9286
1981 až 1990	1	0	51,85	51,85	51,8519
1991 až 2001	1	0	40,74	40,74	40,7407
	1	0	25,93	25,93	25,9259
	1	0	66,67	66,67	66,6667
	1	0	96,30	96,30	96,2963
	1	0	37,04	37,04	37,0370
	1	0	3,70	3,70	3,7037
	1	0	0	0	0
	1	0	0	0	0
	1	0	14,81	14,81	14,8148

Zdroj: Český statistický úřad, 2009

Příloha 13: Charakteristika shluku 8 dle socioekonomických podmínek obyvatel

	N	Rozpětí	Minimum	Maximum	Průměr
jeden osobní automobil	2	66,67	0	66,67	33,3333
dva a více osob. automobilů	2	16,67	0	16,67	8,3333
telefon - pevná linka	2	66,67	0	66,67	33,3333

telefon mobilní	2	16,67	0	16,67	8,3333
telefon pevný i mobilní	2	16,67	0	16,67	8,3333
osobní počítač - připoj. internet	2	0	0	0	0
osobní počítač - bez připojení	2	0	0	0	0
automobil, telefon, počítač	2	0	0	0	0
vlastní rekreační objekt	2	0	0	0	0
rekreační objekty - jiné možnosti	2	0	0	0	0
svobodní	2	5,81	31,03	36,84	33,9383
vdané, ženateří	2	4,54	58,62	63,16	60,8893
rozvedení	2	0	0	0	0
ovdovělí	2	10,34	0	10,34	5,1724
bez vzdělání	2	0	0	0	0
základní a neukončené	2	16,91	12,50	29,41	20,9559
vyuč. a střední odborné bez maturity	2	11,27	41,67	52,94	47,3039
úplné střední s maturitou	2	15,69	17,65	33,33	25,4902
vyšší odborné a nástavbové	2	8,33	0	8,33	4,1667
vysokoškolské	2	4,17	0	4,17	2,0833
ekonomicky aktivní zaměstnaní	2	23,59	44,83	68,42	56,6243
	2	0	92,31	92,31	92,3077

věřící	2	6,90	0	6,90	3,4483
vlastní splachovací záchod	2	0	0	0	0
vlastní koupelna, sprchový kout	2	0	0	0	0
l. plyn	2	0	0	0	0
zaveden do bytu	2	0	0	0	0
vodovod v bytě	2	0	0	0	0
přípoj na veřejnou kanalizační síť	2	0	0	0	0
1946 až 1970	2	0	0	0	0
1971 až 1980	2	0	0	0	0
1981 až 1990	2	0	0	0	0
1991 až 2001	2	0	0	0	0

Zdroj: Český statistický úřad, 2009

Příloha 14: Charakteristika shluku 9 dle socioekonomických podmínek obyvatel

	N	Rozpětí	Minimum	Maximum	Průměr
jeden osobní automobil	1	0	31,00	31,00	31,0030
dva a více osob. automobilů	1	0	1,82	1,82	1,8237
telefon - pevná linka	1	0	22,19	22,19	22,1884
telefon mobilní	1	0	35,87	35,87	35,8663
telefon pevný i mobilní	1	0	15,81	15,81	15,8055
osobní počítač - přípoj. internet	1	0	7,29	7,29	7,2948

osobní počítač - bez připojení	1	0	9,12	9,12	9,1185
automobil, telefon, počítač vlastní rekreační objekt	1	0	3,04	3,04	3,0395
rekreační objekty - jiné možnosti	1	0	2,74	2,74	2,7356
svobodní	1	0	47,98	47,98	47,9814
vdané, ženatí	1	0	33,54	33,54	33,5404
rozvedení	1	0	16,46	16,46	16,4596
ovdovělí	1	0	1,71	1,71	1,7081
bez vzdělání	1	0	0	0	0
základní a neukončené vyuč. a střední odborné bez maturity	1	0	11,45	11,45	11,4458
úplné střední s maturitou	1	0	38,15	38,15	38,1526
vyšší odborné a nástavbové vysokoškolské ekonomicky aktivní zaměstnaní	1	0	29,72	29,72	29,7189
věřící	1	0	5,02	5,02	5,0201
vlastní splachovací záchod	1	0	14,46	14,46	14,4578
vlastní koupelna, sprchový kout	1	0	64,44	64,44	64,4410
I.	1	0	92,05	92,05	92,0482
plyn	1	0	12,11	12,11	12,1118
zaveden do bytu	1	0	100,00	100,00	100,0000
	1	0	100,00	100,00	100,0000
	1	0	0	0	0

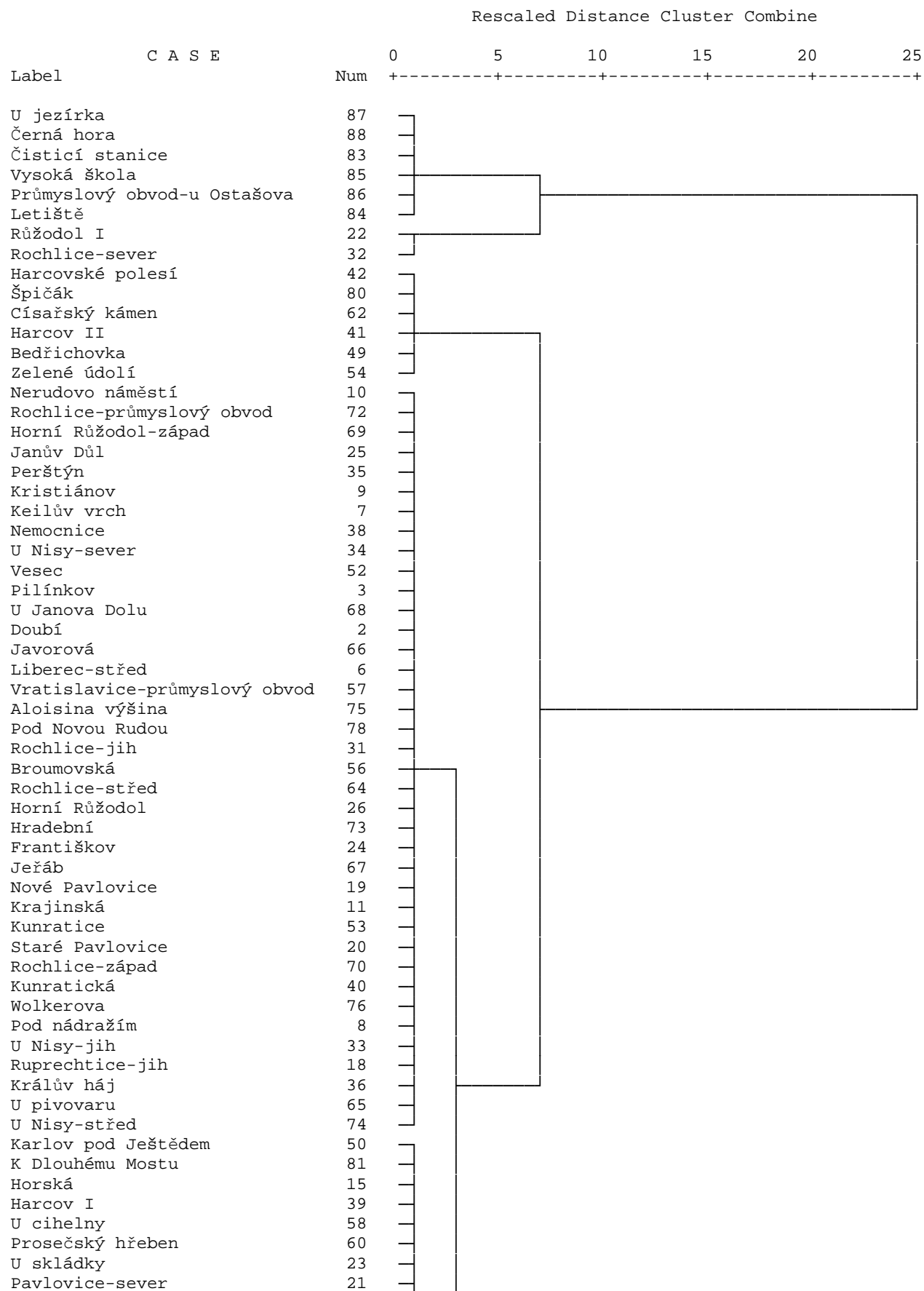
vodovod v bytě	1	0	100,00	100,00	100,0000
přípoj na veřejnou kanalizační sít'	1	0	100,00	100,00	100,0000
1946 až 1970	1	0	0	0	0
1971 až 1980	1	0	0	0	0
1981 až 1990	1	0	0	0	0
1991 až 2001	1	0	100,00	100,00	100,0000

Zdroj: Český statistický úřad, 2009

Příloha 15: Dendrogram shluků dle podmínek bydlení

* * * * * H I E R A R C H I C A L C L U S T E R A N A L Y S I S
 * * * * *

Dendrogram using Average Linkage (Between Groups)

Horní Hanychov	45	—
Radčice	5	—
U vysílačky	77	—
Karlinky	48	—
Doubí-průmyslová zóna	79	—
Lomy	16	—
Ještěd	28	—
Nádraží	30	—
Ruprechtice-sever	17	—
Hanychov	27	—
Kateřinky	43	—
Machnín	51	—
Ostašov	46	—
Tyršův vrch	61	—
Janův Důl-za tratí	71	—
Hanychov-průmyslový obvod	29	—
Žižkovo náměstí	12	—
Husova	37	—
Malé Doubí	1	—
Horní Suchá	47	—
Krásná Studánka	4	—
Nová Ruda-střed	63	—
Vratislavice-střed	55	—
Výstaviště	13	—
Hluboká	82	—
Rudolfov	44	—
Nová Ruda-sever	59	—
Lidové sady	14	—

Příloha 16: Zařazení základních sídelních jednotek do shluků dle podmínek bydlení

Základní sídelní jednotka	Shluk
1:Malé Doubí	1
2:Doubí	2
3:Pilínkov	2
4:Krásná Studánka	1
5:Radčice	1
6:Liberec-střed	2
7:Keilův vrch	2
8:Pod nádražím	2
9:Kristiánov	2
10:Nerudovo náměstí	2
11:Krajinská	2
12:Žižkovo náměstí	1
13:Výstaviště	1
14:Lidové sady	1
15:Horská	1
16:Lomy	1
17:Ruprechtice-sever	1
18:Ruprechtice-jih	2
19:Nové Pavlovice	2
20:Staré Pavlovice	2
21:Pavlovice-sever	1
22:Růžodol I	3
23:U skládky	1
24:Františkov	2
25:Janův Důl	2
26:Horní Růžodol	2
27:Hanychov	1
28:Ještěd	1
29:Hanychov-průmyslový obvod	1
30:Nádraží	1
31:Rochlice-jih	2
32:Rochlice-sever	3
33:U Nisy-jih	2
34:U Nisy-sever	2
35:Perštýn	2
36:Králův háj	2

37:Husova	1
38:Nemocnice	2
39:Harcov I	1
40:Kunratická	2
41:Harcov II	4
42:Harcovské polesí	4
43:Kateřinky	1
44:Rudolfov	1
45:Horní Hanychov	1
46:Ostašov	1
47:Horní Suchá	1
48:Karlínky	1
49:Bedřichovka	4
50:Karlovo pod Ještědem	1
51:Machnín	1
52:Vešec	2
53:Kunratice	2
54:Zelené údolí	4
55:Vratislavice-střed	1
56:Broumovská	2
57:Vratislavice-průmyslový obvod	2
58:U cihelny	1
59:Nová Ruda-sever	1
60:Prosečský hřeben	1
61:Tyršův vrch	1
62:Císařský kámen	4
63:Nová Ruda-střed	1
64:Rochlice-střed	2
65:U pivovaru	2
66:Javorová	2
67:Jeřáb	2
68:U Janova Dolu	2
69:Horní Růžodol-západ	2
70:Rochlice-západ	2
71:Janův Důl-za tratí	1
72:Rochlice-průmyslový obvod	2
73:Hradební	2
74:U Nisy-střed	2

75:Aloisina výšina	2
76:Wolkerova	2
77:U vysílačky	1
78:Pod Novou Rudou	2
79:Doubí-průmyslová zóna	1
80:Špičák	4
81:K Dlouhému Mostu	1
82:Hluboká	1
83:Čisticí stanice	5
84:Letiště	5
85:Vysoká škola	5
86:Průmyslový obvod-u Ostašova	5
87:U jezírka	5
88:Černá hora	5

Zdroj: Český statistický úřad, 2009

Příloha 17: Charakteristika shluku 1 dle podmínek bydlení

	N	Rozpětí	Minimum	Maximum	Průměr
Průměrný počet osob na byt	36	2	2	4	2,86
Průměrný počet osob na obytnou místnost	36	1	1	2	1,03
Průměrný počet m2 celkové plochy na byt	36	25	79	104	89,92
Průměrný počet m2 obytné plochy na byt	36	18	51	69	60,18
Průměrný počet m2 obytné plochy na osobu	36	19	14	33	21,81
Průměrný počet obytných místností na byt	36	2	2	4	3,06

Zdroj: Český statistický úřad, 2009

Příloha 18: Charakteristika shluku 2 dle podmínek bydlení

	N	Rozpětí	Minimum	Maximum	Průměr
Průměrný počet osob na byt	38	1	2	3	2,29
Průměrný počet osob na obytnou místnost 8 m2 a více podl. Plochy	38	0	1	1	1,00
Průměrný počet m2 celkové plochy na byt	38	22	55	77	67,57
Průměrný počet m2 obytné plochy na byt	38	20	33	53	44,02
Průměrný počet m2 obytné plochy na osobu	38	8	15	22	18,12
Průměrný počet obytných místností na byt	38	1	2	3	2,46

Zdroj: Český statistický úřad, 2009**Příloha 19: Charakteristika shluku 3 dle podmínek bydlení**

	N	Rozpětí	Minimum	Maximum	Průměr
Průměrný počet osob na byt	2	0	1	1	1,00
Průměrný počet osob na obytnou místnost 8 m2 a více podl. Plochy	2	0	0	1	0,50
Průměrný počet m2 celkové plochy na byt	2	3	37	40	38,30
Průměrný počet m2 obytné plochy na byt	2	1	24	25	24,85
Průměrný počet m2 obytné plochy na osobu	2	0	10	10	10,00

Průměrný počet obytných místností na byt	2	0	2	2	2,00
--	---	---	---	---	------

Zdroj: Český statistický úřad, 2009

Příloha 20: Charakteristika shluku 4 dle podmínek bydlení

	N	Rozpětí	Minimum	Maximum	Průměr
Průměrný počet osob na byt	6	0	3	3	3,00
Průměrný počet osob na obytnou místnost 8 m ² a více podl. Plochy	6	0	1	1	1,00
Průměrný počet m ² celkové plochy na byt	6	15	111	126	115,50
Průměrný počet m ² obytné plochy na byt	6	9	72	81	75,50
Průměrný počet m ² obytné plochy na osobu	6	8	21	29	24,75
Průměrný počet obytných místností na byt	6	1	3	4	3,83

Zdroj: Český statistický úřad, 2009

Příloha 21: Charakteristika shluku 5 dle podmínek bydlení

	N	Rozpětí	Minimum	Maximum	Průměr
Průměrný počet osob na byt	6	0	0	0	0
Průměrný počet osob na obytnou místnost 8 m ² a více podl. Plochy	6	0	0	0	0
Průměrný počet m ² celkové plochy na byt	6	0	0	0	0

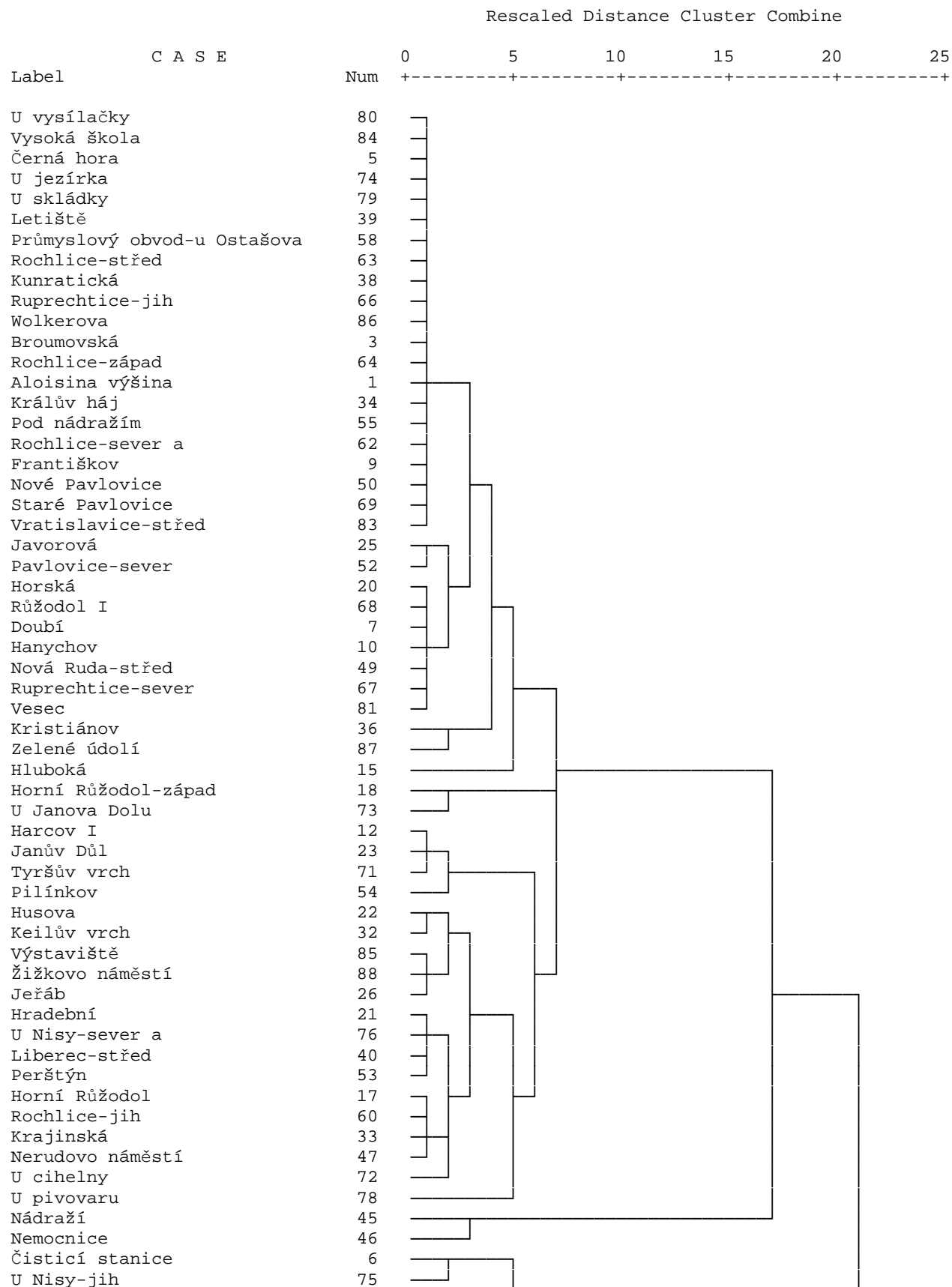
Průměrný počet m2 obytné plochy na byt	6	0	0	0	0
Průměrný počet m2 obytné plochy na osobu	6	0	0	0	0
Průměrný počet obytn. místností na byt	6	0	0	0	0

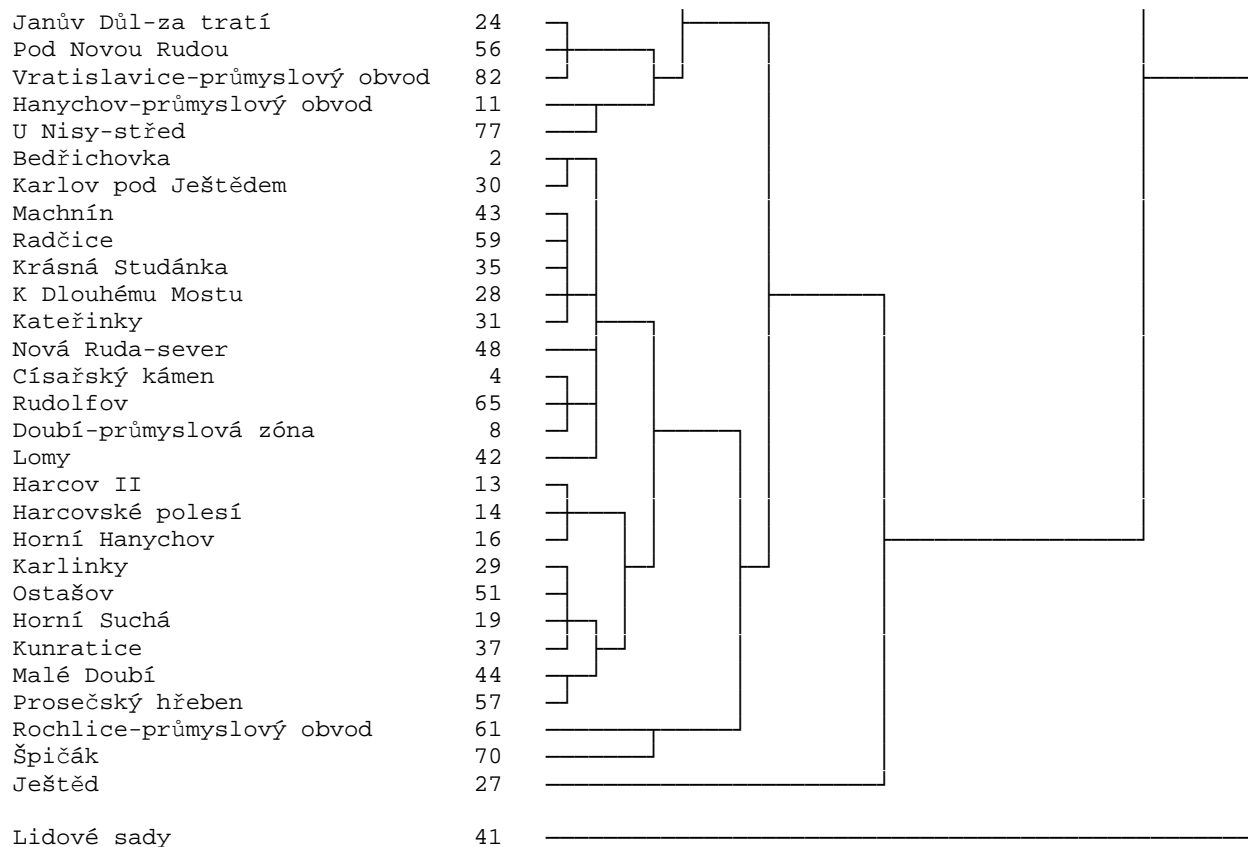
Zdroj: Český statistický úřad, 2009

Příloha 22: Dendrogram shluků dle kvality bytového fondu

* * * * * H I E R A R C H I C A L C L U S T E R A N A L Y S I S * * * * *

Dendrogram using Average Linkage (Between Groups)

Příloha 23: Zařazení základních sídelních jednotek do shluků dle kvality bytového fondu

Základní sídelní jednotka	Shluk
1:Aloisina výšina	1
2:Bedřichovka	2
3:Broumovská	1
4:Císařský kámen	2
5:Černá hora	1
6:Čisticí stanice	3
7:Doubí	1
8:Doubí-průmyslová zóna	2
9:Františkov	1
10:Hanychov	1
11:Hanychov-průmyslový obvod	3
12:Harcov I	4
13:Harcov II	2
14:Harcovské polesí	2
15:Hluboká	1
16:Horní Hanychov	2
17:Horní Růžodol	4
18:Horní Růžodol-západ	5
19:Horní Suchá	2
20:Horská	1
21:Hradební	4
22:Husova	4
23:Janův Důl	4
24:Janův Důl-za tratí	3
25:Javorová	1
26:Jeřáb	4
27:Ještěd	6
28:K Dlouhému Mostu	2
29:Karlínky	2
30:Karlov pod Ještědem	2
31:Kateřinky	2
32:Keilův vrch	4
33:Krajinská	4
34:Kráľův háj	1
35:Krásná Studánka	2
36:Kristiánov	1

37:Kunratice	2
38:Kunratická	1
39:Letiště	1
40:Liberec-střed	4
41:Lidové sady	7
42:Lomy	2
43:Machnín	2
44:Malé Doubí	2
45:Nádraží	8
46:Nemocnice	8
47:Nerudovo náměstí	4
48:Nová Ruda-sever	2
49:Nová Ruda-střed	1
50:Nové Pavlovice	1
51:Ostašov	2
52:Pavlovice-sever	1
53:Perštýn	4
54:Pilínkov	4
55:Pod nádražím	1
56:Pod Novou Rudou	3
57:Prosečský hřeben	2
58:Průmyslový obvod-u Ostašova	1
59:Radčice	2
60:Rochlice-jih	4
61:Rochlice-průmyslový obvod	9
62:Rochlice-sever a	1
63:Rochlice-střed	1
64:Rochlice-západ	1
65:Rudolfov	2
66:Ruprechtice-jih	1
67:Ruprechtice-sever	1
68:Růžodol I	1
69:Staré Pavlovice	1
70:Špičák	9
71:Tyršův vrch	4
72:U cihelny	4
73:U Janova Dolu	5
74:U jezírka	1

75:U Nisy-jih	3
76:U Nisy-sever a	4
77:U Nisy-střed	3
78:U pivovaru	4
79:U skládky	1
80:U vysílačky	1
81:Vesec	1
82:Vratislavice-průmyslový obvod	3
83:Vratislavice-střed	1
84:Vysoká škola	1
85:Výstaviště	4
86:Wolkerova	1
87:Zelené údolí	1
88:Žižkovo náměstí	4

Zdroj: Český statistický úřad, 2009

Příloha 24: Charakteristika shluku 1 dle kvality bytového fondu

	N	Rozpětí	Minimum	Maximum	Průměr
do 1919	33	37,87	0	37,87	7,2644
1920 až 1945	33	30,16	0	30,16	9,1397
II.	33	18,37	0	18,37	3,7732
III.	33	10,20	0	10,20	1,2113
IV.	33	25,00	0	25,00	1,1170
žumpa, jímka	33	28,86	0	28,86	7,8508

Zdroj: Český statistický úřad, 2009

Příloha 25: Charakteristika shluku 2 dle kvality bytového fondu

	N	Rozpětí	Minimum	Maximum	Průměr
do 1919	21	49,80	16,87	66,67	38,4075
1920 až 1945	21	32,79	9,38	42,17	20,1012
II.	21	24,90	8,43	33,33	20,5137
III.	21	15,62	0	15,62	4,9514
IV.	21	15,00	0	15,00	4,5546
žumpa, jímka	21	31,67	68,33	100,00	86,9279

Zdroj: Český statistický úřad, 2009

Příloha 26: Charakteristika shluku 3 dle kvality bytového fondu

	N	Rozpětí	Minimum	Maximum	Průměr
do 1919	7	37,39	45,95	83,33	60,1791
1920 až 1945	7	37,21	0	37,21	17,7792
II.	7	20,54	9,09	29,63	21,5716
III.	7	22,59	3,33	25,93	10,1058
IV.	7	11,11	0	11,11	4,2548
žumpa, jímka	7	24,86	40,26	65,12	52,5383

Zdroj: Český statistický úřad, 2009

Příloha 27: Charakteristika shluku 4 dle kvality bytového fondu

	N	Rozpětí	Minimum	Maximum	Průměr
do 1919	19	51,53	10,97	62,50	37,3623
1920 až 1945	19	45,91	13,08	58,99	32,0030
II.	19	41,32	4,83	46,15	13,3635
III.	19	11,86	0	11,86	3,3933
IV.	19	5,12	0	5,12	1,5231
žumpa, jímka	19	39,63	5,87	45,50	19,2800

Zdroj: Český statistický úřad, 2009

Příloha 28: Charakteristika shluku 5 dle kvality bytového fondu

	N	Rozpětí	Minimum	Maximum	Průměr
do 1919	2	1,72	3,89	5,62	4,7557
1920 až 1945	2	3,73	50,20	53,93	52,0688
II.	2	6,21	8,40	14,61	11,5042
III.	2	3,88	0,61	4,49	2,5546
IV.	2	0,92	0,20	1,12	,6643
žumpa, jímka	2	23,77	8,81	32,58	20,6979

Zdroj: Český statistický úřad, 2009

Příloha 29: Charakteristika shluku 6 dle kvality bytového fondu

	N	Rozpětí	Minimum	Maximum	Průměr
do 1919	1	0	0	0	0
1920 až 1945	1	0	0	0	0
II.	1	0	0	0	0
III.	1	0	0	0	0

IV.	1	0	0	0	0
žumpa, jímka	1	0	100,00	100,00	100,0000

Zdroj: Český statistický úřad, 2009

Příloha 30: Charakteristika shluku 7 dle kvality bytového fondu

	N	Rozpětí	Minimum	Maximum	Průměr
do 1919	1	0	0	0	0
1920 až 1945	1	0	85,71	85,71	85,7143
II.	1	0	0	0	0
III.	1	0	0	0	0
IV.	1	0	0	0	0
žumpa, jímka	1	0	71,43	71,43	71,4286

Zdroj: Český statistický úřad, 2009

Příloha 31: Charakteristika shluku 8 dle kvality bytového fondu

	N	Rozpětí	Minimum	Maximum	Průměr
do 1919	2	19,01	74,74	93,75	84,2434
1920 až 1945	2	0,99	5,26	6,25	5,7566
II.	2	20,72	10,53	31,25	20,8882
III.	2	5,26	0	5,26	2,6316
IV.	2	1,05	0	1,05	0,5263
žumpa, jímka	2	5,26	0	5,26	2,6316

Zdroj: Český statistický úřad, 2009

Příloha 32: Charakteristika shluku 9 dle kvality bytového fondu

	N	Rozpětí	Minimum	Maximum	Průměr
do 1919	2	0,76	75,00	75,76	75,3788
1920 až 1945	2	17,80	3,03	20,83	11,9318
II.	2	30,68	15,15	45,83	30,4924
III.	2	2,65	12,50	15,15	13,8258
IV.	2	4,92	4,17	9,09	6,6288
žumpa, jímka	2	9,09	90,91	100,00	95,4545

Zdroj: Český statistický úřad, 2009